

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Přímé zahraniční investice ze zemí EU a jejich vliv na socioekonomický rozvoj Číny
Foreign Direct Investment from the EU Countries and Their Impact on the Socioeconomic
Development in China

Student:	Bc. Silvie Vařechová
Vedoucí diplomové práce:	Ing. Eva Kovářová Ph.D.

Ostrava 2016

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra evropské integrace

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Silvie Vařechová**
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6210T004 Eurospráva
Téma: **Přímé zahraniční investice ze zemí EU a jejich vliv
na socioekonomický rozvoj Číny
Foreign Direct Investment from the EU Countries and Their Impact
on the Socioeconomic Development in China**

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Teoretické vymezení přímých zahraničních investic
 3. Přímé zahraniční investice a investiční politika v Číně
 4. Zhodnocení vlivu přímých zahraničních investic ze zemí EU na socioekonomický rozvoj Číny
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

BECKER, Uwe, ed. *The BRICs and Emerging Economies in Comparative Perspective: Political Economy, Liberalisation and Institutional Change*. London: Routledge, 2014. 240 s. ISBN 978-0-415-84350-8.
ŠTĚRBOVÁ, Ludmila et al. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. Praha: Grada Publishing, 2013. 364 s. ISBN 978-80-247-4694-4.
WOKOUN, R., J. TVRDOŇ et al. *Přímé zahraniční investice a regionální rozvoj*. Praha: Oeconomica, 2010. 203 s. ISBN 978-80-245-1736-0.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Eva Kovářová, Ph.D.**

Datum zadání: 20.11.2015

Datum odevzdání: 22.04.2016

Ing. Boris Navrátil, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci, včetně příloh, vypracovala samostatně. Přílohu č. 2 danou mi k dispozici, jsem samostatně upravila.

V Ostravě dne 22. dubna 2016

Wiedochová Silvie

Tímto bych chtěla poděkovat mé vedoucí diplomové práce Ing. Evě Kovářové Ph.D. za cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích. Rovněž děkuji své rodině za podporu, trpělivost a vytvoření vhodného prostředí, bez kterého by tato diplomová práce nemohla vzniknout.

Obsah

1. Úvod.....	6
2. Teoretické vymezení přímých zahraničních investic.....	8
2.1. Obecné členění investic	8
2.2. Členění přímých zahraničních investic	10
2.3. Ekonomické pojetí investic	11
2.4. Lokalizace přímých zahraničních investic	13
2.4.1. Investiční pobídky.....	18
2.4.2. Index výkonnosti.....	20
2.5. Dopady přímých zahraničních investic	21
2.5.1. Pozitivní dopady	21
2.5.2. Negativní dopady	21
2.6. Regulace mezinárodní investiční politiky.....	22
2.6.1. Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj	23
2.6.2. Světová obchodní organizace	23
2.6.3. Další mezinárodní organizace.....	24
2.6.4. Regulace v Evropské unii	25
3. Přímé zahraniční investice a investiční politika v Číně.....	27
3.1. Zhodnocení podnikatelského prostředí v Číně.....	27
3.2. Historický vývoj Číny v průběhu 20. století	29
3.2.1. Období neustálého boje o moc.....	29
3.2.2. Období reforem.....	31
3.2.3. Čína v novém tisíciletí	34
3.3. Investiční politika Číny	34
3.4. Vývoj vztahů mezi EU a Čínou	39
3.5. Čína součástí BRICS.....	42
3.6. Přímé zahraniční investice plynoucí do zemí BRICS	45

4. Zhodnocení vlivu přímých zahraničních investic ze zemí EU na socioekonomický rozvoj Číny	47
4.1. Současná úroveň socioekonomického rozvoje Číny.....	47
4.1.1. Výkonnost ekonomiky a životní úroveň obyvatelstva.....	47
4.1.2. Obyvatelstvo a pracovní síla.....	49
4.1.3. Výdaje na vědu a výzkum.....	51
4.1.4. Životní prostředí a zemědělství.....	52
4.1.5. Infrastruktura	54
4.2. Objem přímých zahraničních investic Číny a jejich teritoriální a odvětvová struktura	55
4.2.1. Vývoj objemu přímých zahraničních investic Číny v letech 2001 až 2014	55
4.2.2. Index výkonnosti přílivu a odlivu přímých zahraničních investic Číny ..	58
4.2.3. Odvětvová struktura přímých zahraničních investic	60
4.2.4. Teritoriální struktura přímých zahraničních investic.....	62
4.2.5. Objem realizovaných fúzí a akvizic.....	63
4.3. Význam přímých zahraničních investic vybraných zemí EU v Číně	66
4.3.1. Německo	66
4.3.2. Francie	68
4.3.3. Velká Británie	70
4.3.4. Nizozemsko	71
4.4. Zhodnocení přínosů přímých zahraničních investic realizovaných v Číně na její socioekonomický rozvoj	72
5. Závěr	75
Seznam použité literatury	77
Seznam zkratk	
Seznam symbolů	
Seznam grafů	

Seznam tabulek

Seznam obrázků

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Seznam příloh

1. Úvod

Přímé zahraniční investice představují významný rozvojový faktor pro každou ekonomiku. Tuto skutečnost si vyspělé státy začaly uvědomovat v 90. letech 20. století, kdy docházelo k liberalizaci investiční politiky. Hlavním důvodem pro tuto liberalizaci byla možnost získat prostřednictvím přímých zahraničních investic nové technologie, know-how či obchodní strategie. Mimo tyto pozitivní efekty řada odborníků zdůrazňuje také negativní dopady zahraničních investic na hostitelský stát, kterými jsou např. zhoršování životního prostředí či likvidace malých podniků v daném státu.

V posledních dvaceti letech nejvíce přímých zahraničních investic plynulo do vyspělých zemí, jako jsou USA, Kanada nebo země Evropské unie. Tento trend je v současné době na ústupu a největšími příjemci se stávají rozvojové země, jejichž investice se nacházejí na historickém maximu. Hlavními investory v těchto zemích jsou vyspělé státy, jejichž investoři si uvědomují, jaké konkurenční výhody rozvojové země nabízí. Mezi tyto konkurenční výhody patří např. velikost daného trhu, levná pracovní síla či dostatečná zásoba nerostných surovin. Pro přilákání přímých zahraničních investic řada zemí využívá také různé formy investičních pobídek, jako např. dotace, granty a různé druhy úlev.

Za počátek čínského vzestupu bývá označován konec 70. let 20. století, kdy byly přijaty významné reformy v oblasti zemědělství, bankovníctví a finančnictví či reformy pro přilákání zahraničního kapitálu do země. Po vstupu Číny do Světové obchodní organizace v roce 2001, došlo k výraznému zlepšení také investičního prostředí ve snaze přilákat zahraniční investory, což způsobilo, že se příliv zahraničních investic do Číny více než zdvojnásobil. I přes mírný pokles celosvětových investic Čína poprvé překonala USA a stala se největším příjemcem přímých zahraničních investic na světě za rok 2014. V současné době Čínská lidová republika představuje světovou velmoc i přes řadu problémů, jako je korupce, cenzura internetu a tisku či porušování lidských práv zejména u tibetské a ujgurské menšiny.

Cílem diplomové práce je zhodnotit vývoj přímých zahraničních investic plynoucích do Číny ze zemí EU a ukázat jejich přínosy pro další sociálně ekonomický rozvoj Číny. Na podporu cíle byla formulována hypotéza, že přímé zahraniční investice plynoucí do Číny přispívají k jejímu socioekonomickému rozvoji a zvyšování životní úrovně čínského obyvatelstva.

Celá diplomová práce je rozčleněna do pěti kapitol. V rámci druhé kapitoly se zaměříme na teoretické vymezení přímých zahraničních investic. Blíže si představíme členění přímých

zahraničních investic dle různých hledisek včetně jejich významu a funkcí pro ekonomiku jednotlivých států. V další části této kapitoly se seznámíme nejen s makroekonomickými a mikroekonomickými faktory ovlivňující investiční rozhodování, ale také se základními formami investičních pobídek, které slouží k přilákání zahraničních investorů. Nedílnou součástí této kapitoly je také zhodnocení pozitivních a negativních dopadů přímých zahraničních investic včetně uvedení několika mezinárodních organizací na poli mezinárodní investiční politiky.

Ve třetí kapitole provedeme zhodnocení podnikatelského prostředí v Číně na základě různých žebříčků, jako je index snadnosti podnikání, index otevřenosti trhu či index vnímání korupce. V další části se stručně zaměříme na historický vývoj Číny od počátku 20. století až po současnost včetně přiblížení si investičních pravidel a vývoje obchodních a investičních vztahů mezi Čínou a státy Evropské unie. V závěru této kapitoly se podíváme také na postavení Číny v rámci seskupení zemí BRICS, kde spadá Brazílie, Rusko, Indie a Jižní Afrika.

V rámci čtvrté kapitoly se budeme nejdříve věnovat zhodnocení současného socioekonomického stavu Číny z hlediska ekonomického růstu, velikosti populace a její věkové skladby, nezaměstnanosti, ale také dle vládních výdajů na vědu a výzkum či snižování emisí skleníkových plynů a stavu dopravní a energetické infrastruktury v Číně. V další části se zaměříme na vývoj přímých zahraničních investic v Číně a následně provedeme výpočty indexu výkonnosti pro příliv a odliv přímých zahraničních investic. Mimo jiné se podíváme na sektorové a teritoriální zaměření zahraničních investic a také si představíme nejvýznamnější investory ze zemí EU v Číně.

Během zpracování této diplomové práce byla využita především statistická data Konference OSN o obchodu a rozvoji, Čínského národního statistického úřadu, Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj a Světové banky. Pro vypracování této diplomové práce využijeme následující metody: dedukce, analýzy, syntézy, deskripce a komparace.

2. Teoretické vymezení přímých zahraničních investic

Mezinárodní pohyb kapitálu je oblast, kde se proces globalizace projevuje nejvíce. Hlavním důvodem pro realizaci zahraničních investic je vidina jejich zhodnocení, které bude mnohem vyšší v zahraničí než v domácí ekonomice. Investice představují významný rozvojový faktor každé ekonomiky.

2.1. Obecné členění investic

Zahraniční investice můžeme členit dle časového hlediska na kapitál krátkodobý se splatností do jednoho roku a dlouhodobý kapitál, se splatností delší než 1 rok. Dle hlediska vlastnictví můžeme rozlišovat soukromý, státní a mezinárodní kapitál. V neposlední řadě můžeme zahraniční investice členit dle typu na (Štěrbová a kolektiv, 2013):

- přímé zahraniční investice (FDI),
- portfoliové investice a
- ostatní investice.

Přímé zahraniční investice „představují takový nákup majetku v jedné zemi investory druhé země, který jim umožní kontrolu podniku a rozhodování o něm na základě minoritního či majoritního vlastnictví“, jak uvádí Kunešová, Cihelková a kolektiv (2006, s. 35). Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) definovala FDI jako investice, které „odráží záměr rezidenta jedné ekonomiky (přímý investor) získat trvalou účast v subjektu, který je rezidentem v ekonomice jiné, než ekonomika investora (přímá investice) ... Přímá investice zahrnuje jak původní transakci mezi oběma subjekty, tak všechny následující kapitálové transakce mezi nimi a mezi afilovanými podniky, zapsanými i nezapsanými v obchodním rejstříku“ (Česká národní banka, 2011). Z této definice vychází také Evropský statistický úřad (EUROSTAT), Mezinárodní měnový fond (IMF) či Česká národní banka (ČNB).

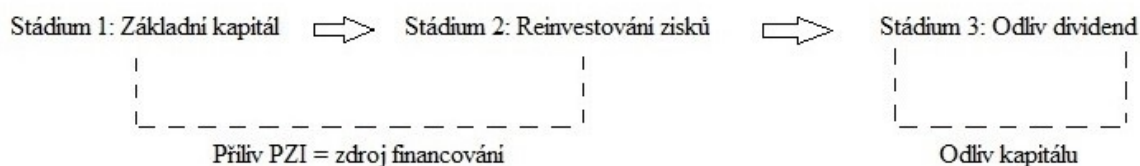
V 70. a 80. letech 20. století vlády a jednotlivé podniky nevnímaly FDI příliš pozitivně, což se změnilo až v 90. letech 20. století, kdy řada zemí přistoupila k deregulaci a liberalizaci své investiční politiky. Důvodem také bylo uvědomění si, že „přímé zahraniční investice nejsou jen pohybem finančních prostředků, ale i přesunem managementu, zkušeností, obchodního tajemství, technologie, práv na používání značky, know-how či marketingových strategií“, jak uvádí Nývltová a Řežňáková (2007, s. 52).

Celkovou hodnotu přímých zahraničních investic můžeme vyjádřit následující rovnicí:

$$FDI = \text{základní jmění} + \text{reinvestovaný zisk} + \text{ostatní kapitál} \quad (2.1)$$

První složkou uvedené rovnice je základní jmění, které je vyjádřeno vkladem nerezidenta do základního kapitálu v dané společnosti, ať už se jedná o dceřinou společnost nebo přidružený podnik. Reinvestovaný zisk vyjadřuje podíl přímého investora na zisku či ztrátě, který je snížen o vyplacené dividendy. Poslední položkou je ostatní kapitál, který zahrnuje např. přijaté a poskytnuté úvěry mezi investorem a danou společností, v níž má investor majetkovou účast (Kalínská, 2010).

Obrázek 2.1: Finanční životní cyklus přímé zahraniční investice

Zdroj: Nývtová a Řežňáková (2007, s. 53)

Obrázek 2.1 znázorňuje finanční životní cyklus přímých zahraničních investic, který představuje „časové rozložení finančních toků plynoucích z umístění přímé zahraniční investice v hostitelské zemi“, jak uvádí Nývtová a Řežňáková (2007, s. 53). Tento životní cyklus můžeme rozdělit do třech etap. První etapa spočívá v alokaci finančních prostředků v hostitelském státu, zatímco ve druhé etapě již dochází ke tvorbě zisku. Tento zisk následně investor může využít k reinvestování těchto finančních prostředků, prostřednictvím čehož může dosáhnout většího podílu na trhu. Poslední etapa poté představuje vyplacení dividend, díky čemuž dochází také k odlivu kapitálu.

Dalším typem investic jsou portfoliové investice, které „jsou formou kapitálu, při které se pohyb kapitálu realizuje koupí zahraničních cenných papírů“, jak uvádí Kunešová, Cihelková a kolektiv (2006, s. 45). Hlavním cílem tohoto typu investic je dosažení zisku v dané společnosti, avšak bez možnosti kontroly a rozhodování o důležitých věcech. Mezi ostatní investice můžeme řadit např. spekulativní kapitál. V tomto případě jde o investice do zemí, kde se očekává jejich rychlé zhodnocení díky vyšší úrokové míře či zhodnocení zahraniční měny. Také vládní úvěry, které jsou poskytovány jednotlivým státům ze strany mezinárodních organizací či jiných států, můžeme řadit mezi ostatní investice.

2.2. Členění přímých zahraničních investic

Pro lepší pochopení přímých zahraničních investic je důležité uvést jejich základní členění. V rámci členění FDI můžeme vycházet z několika hledisek, mezi které patří např. (Štěrbová a kolektiv, 2013):

- směr pohybu investic,
- časové hledisko,
- typ investovaného kapitálu,
- míra kontroly ze strany investora,
- specializace investora,
- způsob vstupu investora a
- motivace investora.

Podle směru pohybu investic rozlišujeme přímé zahraniční investice v tuzemsku (příliv investic do země) a naopak přímé tuzemské investice v zahraničí (odliv investic ze země). Z časového hlediska rozlišujeme toky a stav FDI. Tok FDI (*FDI inflow/outflow*) sledujeme za dané období, což se poté promítne v platební bilanci (PB) státu. Naopak stav FDI (*inward/outward FDI stock*) zjišťujeme k určitému datu. Je to kumulovaná hodnota, která se poté promítá v investiční pozici daného státu. Dle typu investovaného kapitálu členíme FDI na základní kapitál, reinvestovaný kapitál a ostatní kapitál.

Další členění je dle míry kontroly daného podniku ze strany investora, kde rozlišujeme zahraniční pobočku (*branch*) a zahraniční přidruženou společnost (*associated company*). Zahraniční pobočka je součástí mateřské společnosti avšak má omezené pravomoci. Naopak zahraniční přidružená společnost není součástí mateřské společnosti a můžeme ji dále dělit na dceřiné společnosti (*subsidiary*, podíl 50 % a více) a filiálky (*affiliate*, podíl 10-50 %). V rámci hlediska specializace investora rozlišujeme dva druhy FDI. Prvním druhem jsou horizontální FDI, kdy jde o investice v rámci stejné nebo podobné fáze výrobního procesu. Pokud by šlo o investice realizované v různé fázi výrobního procesu, budeme hovořit o vertikálních FDI (Štěrbová a kolektiv, 2013).

Podle způsobu vstupu investora do hostitelského státu můžeme rozlišovat šest forem investic. První formou je společný podnik (*joint venture*), což je forma strategické aliance, která vzniká na základě dohody mezi investorem a tuzemským podnikem. Další formou jsou investice na zelené louce (*greenfield investment*), neboli investice do nového podniku. Pokud by šlo o investice do již existujícího podniku, budeme hovořit o investicích na hnědé louce

(*brownfield investment*). Mezi další formu řadíme fúze (*merger*), kde jde o sloučení dvou či více podniků a následně vytvoření nové společnosti. Pokud by šlo o převzetí jiné společnosti a její následné začlenění do již existující společnosti, jedná se o akvizici (*acquisition*). Poslední formou je privatizace, při které dochází k prodeji státního majetku.

Poslední hledisko vychází z motivace investora. Zde rozlišujeme investice vyhledávající aktiva (*asset seeking*), kdy se jednotlivý investoři zaměřují na lokality, které disponují specifickými aktivy, jako jsou např. patenty či atraktivní obchodní značky. Druhým typem jsou investice vyhledávající zdroje (*resource seeking*). Ty jsou zaměřeny na získávání přírodních zdrojů, levné pracovní síly, technologické způsobilosti nebo zkušeného managementu. Investice vyhledávající nízké výrobní náklady (*efficiency seeking*), jsou většinou realizovány v lokalitách s levnou pracovní silou a dostupnými přírodními zdroji, které jsou potřeba pro realizaci dané investice. Dalším typem investic jsou investice vyhledávající trhy (*market seeking*), jejichž cílem je expanze na nové trhy a zároveň snížení nákladů spojených s touto expanzí. Dále můžeme tyto investice členit na investice vyhledávající doplnění, nebo investice překonávající obchodněpolitické bariéry (Wokoun, Tvrdoň a kolektiv, 2010).

2.3. Ekonomické pojetí investic

Investice mají vliv na jednotlivé národní ekonomiky, ve kterých plní dvě úlohy. Na straně poptávky investice představují velkou a nestálou složku výdajů, jejichž změny ovlivňují agregátní poptávku (AD). Naopak na straně nabídky „investice vedou k akumulaci kapitálu, k nárůstu fixního kapitálu, což pozitivně ovlivňuje růst potenciálního produktu země; podporuje se tedy ekonomický růst v dlouhodobém horizontu“, jak uvádí Polách, Drábek, Merková a Polách jr. (2012, s. 1). Investiční aktivitu jednotlivých podniků ovlivňuje nejen monetární politika prostřednictvím úrokových sazeb, ale také fiskální politika prostřednictvím daní a velikostí vládních výdajů.

Celkové investice (I) můžeme vyjádřit, jako součet fixního kapitálu (IFK) a změnu stavu zásob (ΔZ), což vyjadřuje následující rovnice:

$$I = IFK + \Delta Z \quad (2.2)$$

Jak vádí Štěrbová a kolektiv (2013, s. 145) „vztah mezi HDP/důchodem (Y) a investicemi je v keynesiánské ekonomii, stejně jako v případě zahraničního obchodu multiplikační.“ Investiční multiplikátor (k) poté můžeme vyjádřit prostřednictvím následujícího vzorce:

$$\Delta Y = k * \Delta I = \frac{1}{MPS} * \Delta I \quad (2.3)$$

Z uvedeného vzorce vyplývá, že čím nižší bude mezní sklon k úsporám (MPS), tím bude zvýšení důchodu mnohem větší.

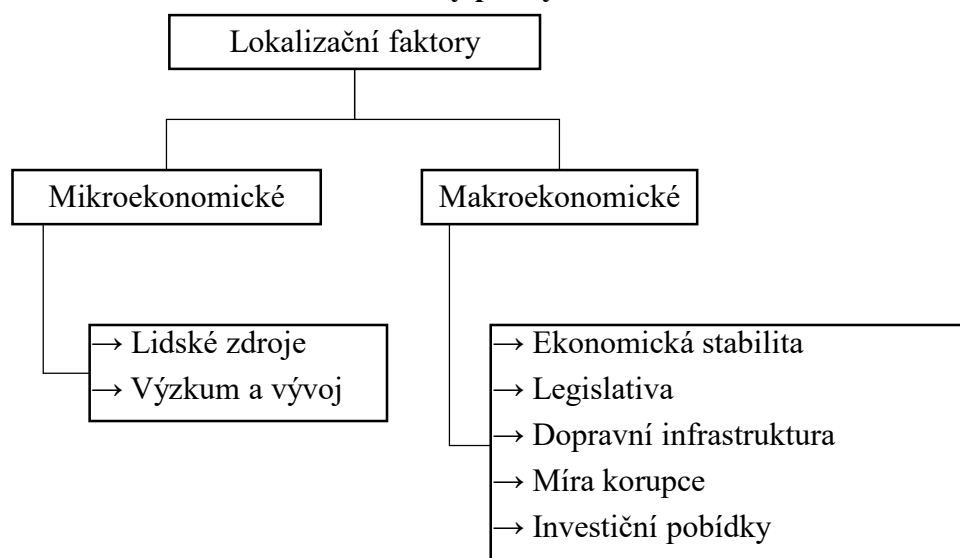
Veškeré investice, ať už FDI, portfoliové nebo ostatní investice, se projeví také v PB daného státu. „Platební bilance je statistickým účetním záznamem všech peněžních i nepeněžních transakcí, které nastanou mezi subjekty určité ekonomiky a okolním světem za zvolené období (zpravidla jeden rok)“, jak uvádí Jurečka a kolektiv (2010, s. 304). Realizované investice se projeví v rámci finančního účtu. Pokud by tedy český subjekt realizoval své FDI v zahraniční ekonomice, znamenalo by to odliv kapitálu z tuzemské ekonomiky a tím i zhoršení bilance na finančním účtu PB a obráceně v případě zahraničního investora v tuzemské ekonomice. V rámci PB se také projeví příjmy ze zahraničních investic. Tyto příjmy mohou být ve formě úroků či dividend a jejich vyplacení tuzemskému investorovi se projeví ve prospěch bilance výnosů na běžném účtu a tedy i ve prospěch výkonové bilance. Naopak vyplacení těchto příjmů zahraničnímu investorovi z realizace investice v tuzemské ekonomice by se projeвило negativně.

Investice plní v ekonomice tři základní funkce, kterými jsou kapacitní, nákladová a důchodová funkce. Kapacitní funkce spočívá ve vytváření nových výrobních kapacit nejen jejich rozšířením, ale také jejich obnovou. Obnovení spočívá ve vyřazení starých výrobních kapacit z důvodu jejich fyzického či morálního opotřebení. Zatímco rozšíření se vztahuje pouze na ty výrobní kapacity, které přesahují hodnotu obnovovacích investic. Další funkcí je nákladová neboli substituční funkce. Jak uvádí Polách, Drábek, Merková a Polách jr. (2012, s. 9) „podstata substituční funkce spočívá ve skutečnosti, že mezi jednotlivými výrobními faktory existuje v určitém rozsahu možnost zaměnitelnosti, náhrady jednoho faktoru jiným, tj. jejich vzájemná substituce.“ Tato zaměnitelnost je možná např. u materiálů, surovin, paliv či práce. Možnosti využití substituce jsou do jisté míry omezené, avšak díky technologickému pokroku se tyto možnosti substituce neustále zvyšují. Poslední ekonomickou funkcí je důchodová funkce, která je zřetelná především v době realizace investice. „V investiční výstavbě vzniká i část důchodu obyvatelstva ... Jde o důchody zaměstnanců investičního odvětví, které se uplatňují jako poptávka po spotřebních předmětech a placených službách“, jak uvádí Polách, Drábek, Merková a Polách jr. (2012, s. 10). Tato funkce tedy vytváří tlaky na růst poptávky v ekonomice.

2.4. Lokalizace přímých zahraničních investic

Při rozhodování daného subjektu o lokalizaci FDI, působí mnoho faktorů, ať už pozitivních či negativních. Obecně můžeme tyto faktory rozdělit na mikroekonomické a makroekonomické, jak uvádí obrázek 2.2.

Obrázek 2.2: Lokalizační faktory přímých zahraničních investic

Zdroj: Dvořáček a kol. (2006, s. 33)

Mezi mikroekonomické faktory řadí Dvořáček a kol. (2006) např. lidské zdroje, výzkum a vývoj. V současné době řada velkých nadnárodních společností (TNC) zohledňuje při lokalizaci svých investic také mzdové náklady. Obecně platí, že čím levnější je pracovní síla, tím jsou dané společnosti ochotnější realizovat své investice v dané zemi. Právě levná pracovní síla byla konkurenční výhodou nových členských států Evropské unie¹ (EU) v období transformace, což lákalo do těchto zemí nový zahraniční kapitál. Také vzdělání pracovní síly ovlivňuje rozhodování o FDI. V případě, že by pracovní síla neměla dostatečnou kvalifikaci a zkušenosti, mohlo by dojít k nesprávnému využití technologií či know-how. Jak také uvádí Dvořáček a kol. (2006, s. 40) „důležitou součástí nástroje v podobě pracovní síly je produktivita práce.“ Ta je ovlivňována různými faktory, jako jsou pracovní postupy či kvalita strojního zařízení. Obecně platí, že čím vyšší je produktivita práce zaměstnanců, tím méně pracovní síly podnik potřebuje a tím dochází ke snižování nákladů. Dalším mikroekonomickým faktorem je výzkum a vývoj, kde jsou stěžejní zejména inovace. Dle OECD „inovace představuje uvedení nového nebo významně zlepšeného produktu (výrobku nebo služby) na trh, nebo zavedení nového nebo výrazně zlepšeného technologického procesu. Inovace je založena na výsledcích

¹ Nové členské státy EU – státy, které přistoupily k EU od roku 2004 (Bulharsko, Česká Republika, Estonsko, Chorvatsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko)

technického pokroku, nových kombinací existujících technologií nebo využití dalších znalostí“ (cit. in Dvořáček a kol., 2006, s. 41).

Jedním z makroekonomických faktorů, který ovlivňuje investiční rozhodování je ekonomická stabilita daného státu. Zde investoři sledují např. výši hrubého domácího produktu (HDP), míru nezaměstnanosti či inflaci. Podstatný vliv má také daňová politika hostitelské země. V tomto případě jsou investoři ovlivněni nejen mírou zdanění, ale také způsobem výpočtu základu daně. Dalším podstatným faktorem je legislativa daného státu, která se týká např. míry ochrany investic, podmínek pro podnikání nebo činnosti soudů. S tím souvisí také míra korupce v hostitelském státu, která je považovaná za negativní faktor, jelikož „...poškozuje volný obchod, vede k plýtvání se zdroji, podlamuje rozvoj, porušuje lidská práva ... vede k propojování moci politické a ekonomické a k podkopávání základů demokracie“, jak uvádí Žák (cit. in Wokoun, Tvrdoň a kolektiv, 2010, s. 17).

Tabulka 2.1: Index vnímání korupce u vybraných států za rok 2015

Pořadí	Stát	Skóre	Pořadí	Stát	Skóre
1.	Dánsko	91	158.	Guinea-Bissau	17
2.	Finsko	90	159.	Venezuela	17
3.	Švédsko	89	160.	Irák	16
4.	Nový Zéland	88	161.	Libye	16
5.	Nizozemsko	87	162.	Angola	15
6.	Norsko	87	163.	Jižní Súdán	15
7.	Švýcarsko	86	164.	Súdán	12
8.	Singapur	85	165.	Afghánistán	11
9.	Kanada	83	166.	Severní Korea	8
10.	Německo	81	167.	Somálsko	8

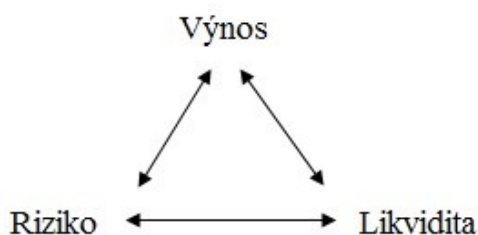
Zdroj: Transparency International (2016), vlastní úprava

Index vnímání korupce každoročně zpracovává společnost Transparency International. Tento index hodnotí jednotlivé země dle míry vnímané korupce ve veřejném sektoru a může nabývat hodnot 0 až 100. Obecně platí, že čím je hodnota indexu nižší, tím je pro zemi typická vyšší míra korupce. Z tabulky 2.1 vyplývá, že nejméně se korupce za rok 2015 vyskytovala ve vyspělých státech. Na prvním místě se umístilo Dánsko, jehož skóre činilo 91 bodů. Dále se na předních příčkách umístily další Skandinávské státy, jako Finsko a Švédsko, ale také Nový Zéland či Nizozemsko, přičemž Česká republika se umístila na 37. místě s indexem 56 bodů. Naopak nejvíce se korupce vyskytovala v méně rozvinutých afrických a asijských státech. Na posledních dvou příčkách se umístila Severní Korea a Somálsko, jejichž index činil pouze 8 bodů.

Mezi další faktory, které mohou ovlivňovat investiční rozhodování, patří např. stabilní politické prostředí zejména v méně vyspělých zemích, kvalita dopravní infrastruktury a institucionálního prostředí, členství ve významných mezinárodních organizacích a uskupeních, či investiční pobídky v dané zemi.

I přes tyto působící faktory investor vždy požaduje určitou míru výnosu z dané investice při zohlednění rizika a určité likvidity. Racionální rozhodnutí investora můžeme zobrazit prostřednictvím magického trojúhelníku investování, který je znázorněn v obrázku 2.3.

Obrázek 2.3: Magický trojúhelník investování

Zdroj: Nývltová a Řežňáková (2007, s. 55)

Tento magický trojúhelník vyjadřuje vztah mezi třemi komponenty, kterými je výnos, riziko a likvidita. Obecně platí, že nelze dosáhnout optimální míry u všech třech aspektů. Bude-li investor požadovat vyšší výnos, často je to za cenu vyššího rizika a obráceně. Hlavním motivem pro investování je vždy výnos, který představuje zhodnocení investovaných finančních prostředků. Tento výnos je však obtížné vyčíslit, proto musí investor vycházet ze svých očekávání. Očekávanou míru výnosu $E(r)$ můžeme spočítat prostřednictvím následujícího vzorce.

$$E(r) = \sum_{i=1}^N r_i * P_i \quad (2.4)$$

V uvedeném vzorci představuje r_i prognózované hodnoty výnosových měr, P_i vyjadřuje pravděpodobnost, že prognózovaný výnos nastane a N je počet možných výsledků (Nývltová a Řežňáková, 2007).

Dalším komponentem uvedeného investičního trojúhelníku je riziko. Riziko nám vyjadřuje pravděpodobnost, že skutečné dosažené výsledky se budou lišit od očekávaných výsledků. V souvislosti se zahraničními investicemi riziko spočívá v tom, že není znám výsledek, tedy jestli realizovaná investice přinese požadovaný zisk, anebo ztrátu.

Na základě různých kritérií můžeme riziko členit dle (Polách, Drábek, Merková a Polách Jr., 2012):

- možnosti ovlivnitelnosti,
- závislosti na celkovém ekonomickém vývoji,
- závislosti na podnikové činnosti a
- věcné náplně.

Podle kritéria ovlivnitelnosti rozlišujeme riziko ovlivnitelné a neovlivnitelné. U ovlivnitelného rizika má podnik možnost riziko snížit popřípadě jej eliminovat. Příkladem takového rizika může být riziko krádeže, které lze snížit tím, že podnik zavede kamerový systém či jiná bezpečnostní zařízení. Opakem tohoto rizika je neovlivnitelné riziko, které vychází např. z politické a fiskální situace v dané zemi. Tento druh rizika daný podnik nemůže ovlivnit a musí jej zahrnout do svého investičního rozhodování. Dalším kritériem pro členění investičního rizika je závislost na celkovém ekonomickém vývoji. Na základě toho můžeme riziko členit na systematické a jedinečné. Systematická rizika se mění „systematicky v závislosti na vývoji různých ekonomických faktorů (změny peněžní a fiskální politiky)“, jak uvádí Polách, Drábek, Merková a Polách Jr. (2012, s. 94). Naopak jedinečné riziko je charakteristické pro konkrétní obory, projekty nebo podniky. Tento druh rizika lze efektivně snižovat prostřednictvím diverzifikace investic.

Na základě závislosti na podnikové činnosti rozlišujeme tři druhy rizika. Prvním druhem je objektivní riziko, které je nezávislé na činnosti podniku a schopnostech jeho managementu. Jedná se např. o přírodní pohromy, politické události či změny v makroekonomické situaci daného státu. Opakem je subjektivní riziko, které se odvíjí od činnosti podniku, jeho managementu a zaměstnanců. Jako příklad můžeme uvést nedostatečnou technickou vybavenost či nedbalost a nepozornost. Posledním typem je kombinované riziko, které vychází jak z objektivního tak subjektivního rizika. K tomuto riziku dochází např. v situaci, kdy se změní makroekonomická situace daného státu, ale management podniku není schopen adekvátně na tyto změny reagovat (Polách, Drábek, Merková a Polách jr., 2012).

Poslední členění investic je podle věcné náplně, které nazýváme také jako celkové podnikatelské riziko. Zde spadá (Polách, Drábek, Merková a Polách jr., 2012):

- Technicko-technologická rizika, která jsou způsobena stavem, strukturou a opotřebením dlouhodobého majetku dané organizace. Obecně platí, že čím je výrobní zařízení novější, tím je míra rizika nižší.

- Výrobní rizika vychází z nedostatku určitých surovin (materiálu či polotovarů) v daném podniku. Tato rizika jsou odlišná u jednotlivých podniků v závislosti na zaměření jejich činnosti.
- Ekonomická rizika jsou způsobena např. změnou cen výrobních faktorů. Zde spadá také inflace nebo rizika spojená s fiskální politikou daného státu.
- Tržní rizika se odvíjí od postavení firmy a jejím podílu na trhu. Toto riziko je výrazně ovlivněno preferencemi spotřebitelů, což nakonec může vést k poklesu tržeb a následné ztrátě.
- Investiční riziko je zapříčiněno nevhodnou alokací investičního kapitálu.
- Finanční riziko vychází např. ze změny úrokových a daňových sazeb.
- Sociálně-politická rizika jsou způsobena nejen změnou v hospodářské nebo sociální politice daného státu, ale také změnami v rámci mezinárodního ekonomického a politického prostředí.

Jak uvádí Nývltová a Řežňáková (2007, s. 56) „pro kvantifikaci celkového rizika jsou využívány statistické metody určování variability, konkrétní rozptyl (σ^2) a směrodatná odchylka (σ), tedy druhá odmocnina z rozptylu.“ Rozptyl můžeme vyjádřit prostřednictvím následující rovnice.

$$\sigma^2 = \sum_{i=1}^N [r_i - E(r)]^2 P_i \quad (2.5)$$

Každý investor má různý vztah k riziku. V praxi nalezneme investory, kteří mají sklon k riziku, to znamená, že se zaměřují na výnosnější projekty, avšak za cenu vyššího rizika. Opakem je investor, který má averzi k riziku. Takovýto investor vyhledává investiční projekty s nižší mírou rizika, které však nepřinášejí příliš vysokou výnosnost. Investor může zastávat také neutrální postoj k riziku, kdy je averze a sklon k riziku téměř rovnovážný.

V praxi existuje několik způsobů, jak může investor eliminovat případná rizika. První způsob spočívá ve volbě právní formy podnikání, kdy se dopady rizika vztahují pouze na předem vymezenou část majetku investora. Další možností je diverzifikace rizika, kde můžeme rozlišovat např. geografickou diverzifikaci či diverzifikaci z hlediska odběratelů a dodavatelů. Geografická diverzifikace spočívá v tom, že investor realizuje své investice v několika zemích. Při diverzifikaci odběratelů a dodavatelů se investor snaží zvyšovat jejich počet. Hlavní důvod spočívá v tom, že větší počet odběratelů a dodavatelů snižuje jeho riziko špatné ekonomické situace a případné ztráty. Mezi další způsoby snižování rizika patří

flexibilita. V tomto případě musí být podnik schopen rychle a adekvátně reagovat na vzniklé změny. Riziko můžeme snižovat také prostřednictvím transferu rizika. Jak uvádí Polách, Drábek, Merková a Polách jr. (2012, s. 97) „nejčastěji se vyskytují tyto formy transferů:

- stále ceny dodávaných surovin ve smlouvách při očekávaných růstech cen,
- stále prodejní ceny, resp. minimálně odebrané množství při očekávaných poklesech realizačních cen,
- přenos rizika na leasingovou společnost při finančně náročných technologiích a možnostech změn preferenčních stupnic zákazníků.“

Pro další eliminaci rizika můžeme využít také dělení rizika. Příkladem může být vytvoření společného podniku mezi dvěma či více subjekty, kteří se podílejí na určitém projektu, který je náročný na kapitál. Tak dojde k rozdělení rizika mezi zúčastněné subjekty. Ke snížení rizika může investor využít také pojištění, kdy riziko za určitou cenu přeneseme na pojišťovnu. Mezi další možnosti patří např. příprava a realizace projektu po etapách, či tvorba finančních rezerv (Polách, Drábek, Merková a Polách jr., 2012).

Posledním komponentem investičního trojúhelníku je likvidita, která nám vyjadřuje, za jak dlouho jsme schopni přeměnit investici na peníze bez jakýchkoliv sankcí či poplatků. Obecně investor požaduje co nejvyšší likviditu.

2.4.1. Investiční pobídky

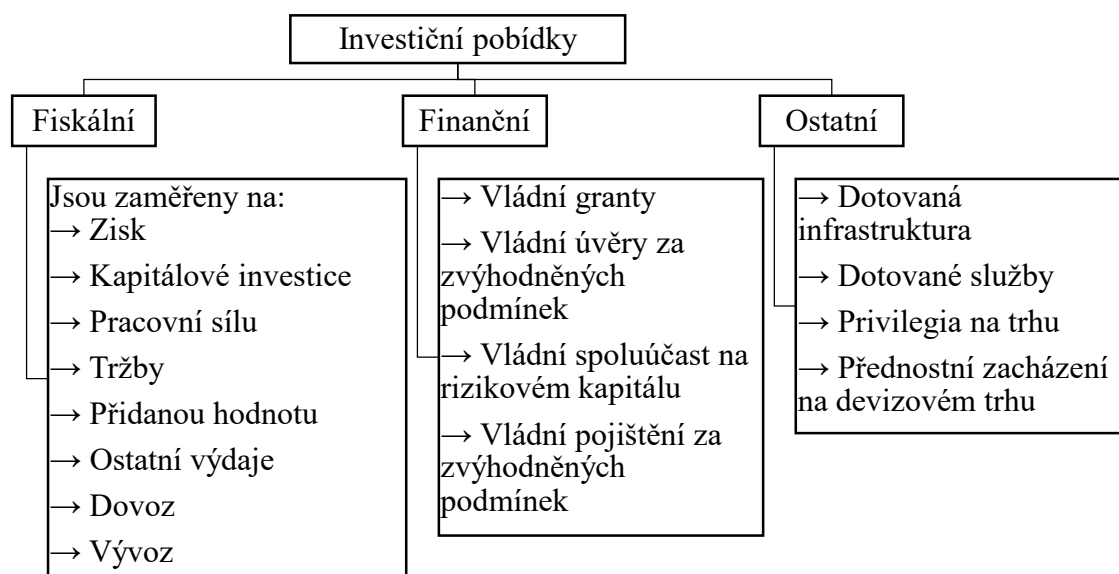
Vývoj hospodářské politiky státu v oblasti FDI můžeme rozdělit do tří etap. V první etapě byly uzavírány zejména bilaterální smlouvy mezi daným státem a investorem o vzájemné ochraně investic a o zamezení dvojího zdanění. V další etapě hostitelské státy přistoupily k poskytování investičních pobídek pro přilákání zahraničního kapitálu. V poslední etapě pak státy začaly poskytovat cílené investiční pobídky, které poskytují na regionální nebo municipální úrovni (Wokoun, Tvrdoň a kolektiv, 2010). V současné době rozvinuté státy poskytují především různé přímé dotace, zatímco rozvojové státy se zaměřují spíše na různé formy úlev. Prvním evropským státem, který začal zahraničním investorům poskytovat investiční pobídky, bylo Irsko již v 50. letech 20. století. V rámci zemí střední a východní Evropy začaly tento nástroj postupně uplatňovat také Polsko a Maďarsko na rozdíl od České republiky (ČR), kde byla nízká míra zahraničních investic v průběhu 90. let 20. století. Tato situace se změnila až v roce 1998, kdy vláda schválila usnesení týkající se investičních pobídek.

Cílem investičních pobídek každého státu je snaha ovlivnit investora při jeho rozhodování o realizaci FDI. Kunešová, Cihelková a kolektiv (2006, s. 36) definují investiční

pobídky, „jako určitou „slevu“ investorovi, který se rozhodne zapojit svůj kapitál v určité zemi.“ Naopak dle OECD jsou investiční pobídky definovány, „jako specifické výhody nabízené vládou dané země za účelem získání zahraniční investice“ (cit. in Dvořáček a Slunčík, 2012, s. 94). Významnou roli hrají investiční pobídky zejména ve chvíli, kdy se investor rozhoduje mezi několika různými lokalitami pro umístění své investice.

Investiční pobídky mají řadu zastánců, ale také kritiků. Odpůrci argumentují zejména tím, že investiční pobídky jsou často nastaveny takovým způsobem, který je více výhodný pro velké zahraniční podniky a nikoli pro malé tuzemské investory. Také různé dotace, daňové úlevy nebo zajištění potřebné infrastruktury ze strany státu vede k zatěžování veřejných rozpočtů hostitelských států, což je opět terčem kritiky. V některých případech dochází k tomu, že TNC realizují své investice v zemi, kde je levná pracovní síla, avšak po jejím zdražení se opět přesouvají do jiného státu. Naopak zastánci investičních pobídek argumentují zejména vytvořením nových pracovních míst, přísunem moderních technologií či know-how.

Obrázek 2.4: Základní členění investičních pobídek

Zdroj: Dvořáček a kol. (2006, s. 56)

V obrázku 2.4 je uvedeno základní členění investičních pobídek, které můžeme rozdělit na fiskální, finanční a ostatní pobídky. Mezi nejvyužívanější investiční pobídky patří daňové úlevy, zejména úlevy na dani z příjmů právnických osob. Při této formě investičních pobídek se využívají např. (Dvořáček a kol., 2006):

- daňové prázdny,
- investiční odpočty,

- změny v odpisech a
- snížení sazby daně.

Daňovými prázdninami chápeme časové období, během kterého nemusí určité subjekty platit daň, zejména korporátní daň z příjmu. Existují zde však podmínky, které se týkají nových investic, např. vytvoření nových pracovních míst apod. Zavedení tohoto nástroje je velice jednoduché a zároveň dochází k rychlé stimulaci zahraničního kapitálu. Na druhou stranu však tato forma investiční pobídky může do hostitelského státu přilákat takové podniky, které po uplynutí těchto daňových prázdnin přesunou svůj kapitál opět do jiné země, která také poskytuje investiční pobídky. Investiční odpočty se mohou uplatňovat např. u výzkumu a vývoje dané společnosti. Do těchto odpočtů se poté zahrnují veškeré mzdy, odpisy majetku, materiál a energie, certifikáty či patenty, které souvisejí s tímto výzkumem a vývojem. Nevýhoda investičních odpočtů je spatřována ve vyšších administrativních nákladech, které se týkají adekvátnosti požadavků na odpočet. Další nevýhodou je, že tato forma investiční pobídky podporuje již existující společnosti a diskriminuje některá kapitálově náročná aktiva, která se nezapočítávají do odpočtů.

Pokud dojde ke změně v odpisech, bude následný efekt podobný jako u investičních odpočtů. „Na druhou stranu změny v odpisech nepůsobí diskriminačně, poněvadž neupřednostňují specifická aktiva“, jak uvádí Dvořáček a kol. (2006, s. 57). Při snížení sazby daně dochází k poklesu příjmů do státního rozpočtu, což je pro daný hostitelský stát nevýhodou. I přesto je snížení sazby daně méně administrativně náročné a je považováno za pozitivní krok ze strany hostitelského státu.

2.4.2. Index výkonnosti

Při zhodnocení investic ve světě zpracovává Konference OSN o obchodu a rozvoji (UNCTAD) každoročně Index výkonnosti (*Performance index*) přílivu FDI, který „měří míru s jakou hostitelské země získávají PZI ve srovnání s velikostí ekonomiky“, jak uvádí Dvořáček a kol. (2006, s. 69). Tento index můžeme spočítat následujícím vzorcem, kde písmeno *i* značí údaje pro danou zemi a písmeno *w* udává hodnotu pro celý svět:

$$I_{PER} = \frac{FDI_i / FDI_w}{HDP_i / HDP_w} \quad (2.6)$$

Pokud dosahuje index hodnoty větší než 1, pak do země plyne více FDI s porovnáním velikosti její ekonomiky. Prostřednictvím uvedeného vzorce můžeme spočítat také Index výkonnosti odlivu FDI, který také každoročně publikuje UNCTAD. Vysoká hodnota tohoto

indexu vypovídá o tom, že daná země není atraktivní pro domácí investory, anebo má daná země dostatek kapitálu, aby investovala v zahraničí.

2.5. Dopady přímých zahraničních investic

Dopady FDI můžeme členit dle několika hledisek na dlouhodobé a krátkodobé, mikroekonomické a makroekonomické, přímé a nepřímé či pozitivní a negativní, které budou následně vysvětleny.

2.5.1. Pozitivní dopady

Hlavním nositelem FDI jsou TNC, které realizují své investice především v zemích s nedostatečným množstvím zdrojů. Zde dochází k pozitivnímu efektu právě u hostitelského státu, který tak získá potřebné zdroje, čímž může dojít k posílení budoucího ekonomického růstu daného státu. Mimo těchto zdrojů s sebou TNC přináší nejen zkušenosti v oblasti managementu, ale také v oblasti vědy a výzkumu. Právě velké společnosti vynakládají ročně nemalé částky na vědu, výzkum a inovace v nejrůznějších oborech.

Pozitivní dopady můžeme zaznamenat také u spotřebitelů v hostitelském státu. V důsledku rozšíření TNC do nového hostitelského státu se zvyšuje konkurence mezi lokálními podniky, čímž se zvyšují i možnosti nabízených služeb a výrobků, včetně jejich kvality. Díky zvýšené kvalitě poskytovaných výrobků a služeb tuzemskými výrobci, se toto zboží stává více konkurenceschopné, což v konečném důsledku může zvyšovat exporty daného hostitelského státu a může to mít pozitivní vliv na běžný účet PB.

Další pozitivní efekt spočívá ve vytváření nových pracovních míst, zejména u investic na zelené louce. V důsledku využívání vyspělých technologií je často nutné provést zaškolování u pracovní síly v hostitelském státu, což zvyšuje jejich kvalifikaci a uplatnění na trhu práce do budoucna. Mezi další pozitivní dopady můžeme zařadit také možnost dceřiných společností využívat know-how mateřské společnosti či prohlubování dodavatelsko-odběratelských vztahů v daném hostitelském státu.

2.5.2. Negativní dopady

Realizace FDI má také řadu negativních dopadů. Zde můžeme zařadit např. repatriaci zisků neboli odliv zisků do zahraničí, což je charakteristické pro malé otevřené ekonomiky, jako je právě Česká republika nebo Irsko. Toto je typické např. pro odvětví finančních služeb, telekomunikace a další obory se stabilní dividendovou politikou (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2014).

V důsledku přílivu nového kapitálu do hostitelské ekonomiky se také zvyšuje její peněžní zásoba, což může vést k následným inflačním tlakům, snížení úrokových sazeb a poklesu přílivu zahraničních investic. To může být doprovázeno také zhodnocením měnového kurzu hostitelské země, což může mít negativní dopad na exportéry tohoto státu. Tento negativní dopad spočívá zejména v tom, že zboží těchto exportérů bude v porovnání se zbožím jiných vývozců mnohem dražší. Tato skutečnost by se negativně projevila také na běžném účtu PB hostitelské země. Další možnou hrozbou může být vznik duální ekonomiky. Tato situace může nastat v případě, že by TNC byla vysoce prosperující v daném hostitelském státu, zatímco finanční situace domácích podniků by nebyla příliš uspokojivá.

Příliv FDI může mít negativní efekt také na menší tuzemské podniky. V tomto případě představují TNC konkurenta nejen z pohledu nabídky a kvality svých výrobků a služeb, ale také z pohledu nižších nákladů a v dosahování úspor z rozsahu. V některých případech také nedochází k rozvoji obchodních vztahů s tuzemskými firmami, jelikož se může stát, že TNC má svého globálního dodavatele, který zásobuje veškeré její pobočky a dceřiné společnosti.

I přesto, že TNC disponují know-how a vyspělými technologiemi, často dochází k tomu, že je nechtějí sdílet s jinými podniky v hostitelské zemi. Zároveň sídlo společnosti a veškerý výzkum a vývoj je realizován v domovském státě, zatímco v hostitelské zemi jsou umísťovány pouze výroby náročné na nekvalifikovanou pracovní sílu. To je způsobeno také díky nedostatečným legislativním předpisům v hostitelském státu zejména v oblasti pracovního práva a životního prostředí. Zde dochází k problematice ekologického neokolonialismu, který spočívá ve zhoršování životního prostředí v méně rozvinutých zemích, právě díky umísťování neekologických výrob a nedostatečným legislativním opatřením, což je charakteristické např. pro Čínu. Mezi další negativní dopady můžeme zařadit např. různé daňové úlevy a státní dotace, které jsou zaměřeny na přilákání zahraničních investorů, které však už nejsou určené pro malé tuzemské podniky.

2.6. Regulace mezinárodní investiční politiky

Na poli investiční politiky působí několik mezinárodních organizací, které se zasazují o přijetí řady dohod a kodexů v této oblasti. I přes tyto pokusy se však nepodařilo vytvořit efektivní mnohostranný investiční systém a nadále některé státy přistupují k přijetí restriktivních opatření, aby zamezily přílivu zahraničních investic.

2.6.1. Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj

Pod záštitou OECD byl v roce 1961 přijat Kodex liberalizace kapitálových toků (*Code of Liberalization of Capital Flows*). Jak uvádí Štěřbová a kolektiv (2013, s. 149) „kodex zahrnoval principy transparentnosti, nediskriminace, proporcionality, odpovědnosti a kapitálové kontroly a stal se základem pro odstranění překážek pohybu kapitálu.“ I přesto, že je tento mnohostranný kodex právně závazný, je omezen řadou výjimek ze strany členů, kteří jej přijali. V roce 1972 byly přijaty Směrnice pro nadnárodní společnosti (*Guidelines for Multinational Enterprises*). Tyto směrnice byly součástí Deklarace o rozhodnutí OECD k mezinárodnímu investování a nadnárodním společnostem. Zároveň tyto směrnice obsahují různé standardy a principy v oblasti zaměstnanosti, lidských práv, životního prostředí či korupce. Veškeré tyto směrnice jsou právně závazné pro členy OECD, ale chybí zde jejich vynutitelnost (Štěřbová a kolektiv, 2013).

Aktivita OECD v investiční oblasti nepolevila ani v 90. letech 20. století, kdy byl navržen Kodex chování mezinárodních korporací a následně také Mnohostranné investiční dohody (*Multilateral Agreement on Investment*). Hlavním cílem těchto dohod bylo vytvoření mnohostranného rámce pro investiční politiku, která by byla charakteristická vysokou mírou liberalizace. I přes zdlouhavá jednání se však nepodařilo tuto dohodu přijmout. Důvodem byl zejména postoj rozvojových zemí a nových členských států OECD. Také zde nebyly upraveny pravidla pro TNC a investiční pobídky. V roce 2005 byl navržen Politický rámec pro investování (*Policy Framework for Investment*), který představuje „systémový přístup, který zdůrazňuje fundamentální principy práva, transparentnosti, nediskriminace a ochrany vlastnických práv“, jak uvádí Štěřbová a kolektiv (2013, s. 150). Tento rámec obsahuje doporučení pro jednotlivé vlády a jejich opatření, které mají vést k přilákání zahraničních investorů. Zároveň je zaměřen na 10 základních oblastí, mezi které patří např. investování, obchod, daně či hospodářská soutěž.

2.6.2. Světová obchodní organizace

Při založení Světové obchodní organizace (WTO) vznikl pouze multilaterální obchodní systém, ale investiční politika zde již nebyla více upravena. Proto bylo následně přijato několik dohod, které se touto problematikou zabývaly.

V roce 1995 vstoupila v platnost Dohoda o investičních opatřeních souvisejících s obchodem (*Agreement on Trade-Related Investment Measures*, TRIMS). Tato dohoda se nezabývá přímo liberalizací a ochranou investic, ale i přesto byla kritizována ze strany

rozvojových států, které mají výjimku při jejím uplatňování. Podstata dohody TRIMS spočívá v tom, že „podřizuje investiční opatření a restrikce ze strany vlády všeobecným pravidlům – investiční opatření nesmějí vytvářet překážku obchodu, nesmějí být diskriminační, porušovat národní zacházení a nesmějí zakládat množstevní omezení“, jak uvádí Štěrbová a kolektiv (2013, s. 151). Také Všeobecná dohoda o obchodu se službami (*General Agreement on Trade in Services*, GATS) z roku 1994 obsahuje ustanovení o investicích, která však nemá výrazný vliv na regulaci mezinárodní investiční politiky. Tak jako dohoda TRIMS i tato dohoda vylučuje restrikce na pohyb mezinárodního kapitálu a to pouze v určitých sektorech služeb, které se jednotlivé státy rozhodly liberalizovat.

Další dohodou v oblasti mezinárodní investiční politiky je Dohoda o vládních zakázkách (*Government Procurement Agreement*, GPA) z roku 1981, kterou v současné době uplatňuje 45 členských států WTO, včetně všech zemí EU. Tato dohoda „ve vztahu k investicím zakazuje na všeobecné úrovni diskriminaci zahraničních dodavatelů a produktů a dodavatelů se zahraničním vlastnickým podílem“, jak uvádí Štěrbová a kolektiv (2013, s. 152). Na základě této dohody nesmí zadavatelé prostřednictvím veřejné zakázky záměrně dosáhnout lepší platební bilance, podpory národního rozvoje, protiobchodů a podobných požadavků. Mezi další dohody řadíme také Dohodu o subvencích a vyrovnávacích opatřeních (*Agreement on Subsidies and Countervailing Measures*, SCM), která upravuje pravidla pro investiční pobídky v oblasti obchodu a výroby zboží.

Výsledkem jednání mezi EU a Kanadou v roce 2001 bylo vytvoření Pracovní skupiny WTO pro obchod a investice (*Working Group for Trade and Investment*). Jak uvádí Štěrbová a kolektiv (2013, s. 153) „skupina se zaměřovala ve svých analýzách na identifikaci společných aspektů, rozdílů a protikladů v existujících mezinárodních instrumentech vztahujících se k investicím, na výhody a nevýhody bilaterálních, regionálních a mnohostranných investičních pravidel, včetně rozvojového hlediska, práv a povinností země původu a hostující země a investorů, vztahů mezi existující a možnou budoucí spoluprací v oblasti investiční a hospodářsko-soutěžní politiky.“ Dosažené výsledky této pracovní skupiny nebyly příliš úspěšné, a proto byla její činnost ukončena v roce 2004.

2.6.3. Další mezinárodní organizace

Kromě OECD a WTO působí na poli investiční politiky i další organizace. V rámci Organizace spojených národů (OSN) byla ustanovena Komise OSN o transnárodních korporacích (*UN Commission on Transnational Corporations*). Hlavním cílem této komise

bylo vytvoření pravidel pro TNC, avšak její výsledky nebyly úspěšné. Navrhovaná pravidla byla terčem kritiky jak vyspělých tak rozvojových států. Také na poli Světové banky (WB) byly představeny nezávazné Směrnice pro zahraniční investice (*Guidelines for Foreign Investment*). V roce 2012 byla vytvořena nová iniciativa pro udržitelnou mezinárodní investiční politiku pod záštitou UNCTAD. „Jejím cílem je vést členy při vytváření a implementování investiční politiky zaměřené na podporu prorůstových investic a udržitelného rozvoje“, jak uvádí Štěrbová a kolektiv (2013, s. 154).

Mimo mnohostranné investiční dohody, které jsou přijímány v rámci mezinárodních organizací, existuje také řada bilaterálních investičních dohod a regionálních obchodních dohod.

2.6.4. Regulace v Evropské unii

Investiční politika v EU nemá ucelený systém, jelikož každý členský stát EU má svá vlastní pravidla a opatření pro zahraniční investice, čímž vytváří specifické podmínky pro zahraniční investory a jejich kapitál. Až v roce 2009 spolu s Lisabonskou smlouvou byly investice zahrnuty do společné obchodní politiky EU. Hlavním cílem je vytvořit společný rámec pro investiční politiku a odstranit rozdíly mezi jednotlivými zeměmi EU.

V roce 2010 Evropská komise (EK) nastínila svůj postoj k investiční politice EU ve svém sdělení s názvem Cesta k ucelené evropské mezinárodní investiční politice (*Towards a Comprehensive International Investment Policy*). Evropská investiční politika je zaměřena zejména na zlepšení přístupu na trh a podporu právní jistoty a průhlednosti. V rámci podpory právní jistoty a průhlednosti bylo v roce 2012 přijato Nařízení o přechodném uspořádání ohledně bilaterálních investičních smluv uzavřených členskými státy EU se třetími zeměmi. Na základě tohoto nařízení mohou členské státy EU i nadále vycházet z dohod, které byly uzavřeny před 1. prosincem 2009 až do té doby, než budou nahrazeny novými smlouvami na úrovni EU. Na základě tohoto nařízení jsou členské státy EU povinny přijmout opatření, která usnadní jednání se smluvními partnery a zároveň tento dokument obsahuje doložku, která zaručuje určitou ochranu pro investory z partnerských zemí.

V rámci zlepšení přístupu na trh Evropská unie vyjednává investiční pravidla v rámci dohod o volném obchodu či přímo prostřednictvím bilaterálních investičních dohod. V současné době EU jedná o investiční bilaterální dohodu např. s Čínou a Myanmarem. Další investiční pravidla, jsou vyjednávány také v rámci dohod o volném obchodu, které jsou v současné době projednávány s Japonskem, Singapurem, Vietnamem či s USA, kde je od roku

2013 vyjednávalo Transatlantické obchodní a investiční partnerství (*TTIP – The Transatlantic Trade and Investment Partnership*). V roce 2014 byla úspěšně dokončena jednání s Kanadou ohledně Komplexní hospodářské a obchodní dohody (*CETA – Comprehensive Economic and Trade Agreement*), jejíž součástí byla také ujednání o zahraničních investicích (European Commission, 2015).

3. Přímé zahraniční investice a investiční politika v Číně

Čína disponuje velkým množstvím přírodních zdrojů a velkou geografickou rozlohou, na jejímž území žije přibližně 1/6 celkové světové populace. I přes tyto skutečnosti byla role tohoto státu ve světové ekonomice až do konce 70. let 20. století velmi malá. Jak uvádí encyklopedie Britannica (2009, s. 129) „čínský zahraniční obchod a její hrubý národní produkt (HNP) zažívaly vytrvalý a rychlý nárůst, zejména když zahraniční firmy začaly využívat Čínu jako exportní platformu pro zde vyráběné zboží.“ Čínská lidová republika si prošla dlouhým historickým vývojem a v současné době ji lze považovat za ekonomickou a vojenskou velmoc, která je rovnocenným partnerem v rámci mezinárodních jednání.

3.1. Zhodnocení podnikatelského prostředí v Číně

Rozhodování investora o realizaci investice je ovlivněno řadou faktorů, jako např. mírou inflace, dostupností kvalifikované pracovní síly, investičními pobídkami, ale také se zaměřuje na preference spotřebitelů, legislativní systém daného státu či podporu vědy a výzkumu. Mimo těchto faktorů může daný investor vycházet také z různých žebříčků, které jsou publikovány předními mezinárodními institucemi. Mezi tyto žebříčky patří např. index snadnosti podnikání, index otevřenosti trhu, index ekonomické svobody či index vnímání korupce.

Tabulka 3.1: Hodnocení Číny a Hongkongu dle indexu snadnosti podnikání 2015

Hodnocená oblast	Čína		Hongkong	
	Umístění	Hodnota indexu	Umístění	Hodnota indexu
Zahájení podnikání	128. místo	77,43	8. místo	96,38
Vyjednávání stavebního povolení	179. místo	43,75	1. místo	95,53
Získání elektřiny	124. místo	66,35	13. místo	91,54
Registrace nemovitostí	37. místo	80,67	96. místo	66,19
Získání úvěru	71. místo	50,00	23. místo	70,00
Ochrana menšinových investorů	132. místo	45,00	2. místo	80,83
Placení daní	120. místo	67,44	4. místo	98,51
Obchodování přes hranice	98. místo	71,68	2. místo	95,36
Vymáhání plnění ze smluv	35. místo	68,21	6. místo	80,32
Řešení insolvence	53. místo	55,31	25. místo	75,06
Celkové hodnocení	90. místo	62,58	3. místo	84,97

Zdroj: Doing Business (2015), vlastní úprava

Každoročně publikuje WB index snadnosti podnikání v jednotlivých zemích světa. Tyto státy jsou hodnoceny v deseti oblastech, mezi které patří např. placení daní, získání úvěru či zahájení podnikání v dané zemi. Pro rok 2015 bylo hodnoceno 189 zemí světa, kdy se na předních příčkách umístil Singapur, Nový Zéland a Hongkong, který patří mezi zvláštní správní území Čínské lidové republiky. Jak uvádí tabulka 3.1, nejlepších výsledků dosáhl

Hongkong u vyjednávání stavebního povolení, ochrany menšinových investorů a obchodování přes hranice. Naopak Čína se umístila na 90. místě s hodnotou indexu 62,58. Nejlepšího umístění dosáhla Čína v rámci vymáhání plnění ze smluv a řešení insolvence. Naopak nejhůře dopadla u ochrany menšinových investorů, kde se umístila na 132. místě.

Tabulka 3.2: Vývoj indexu otevřenosti trhu Číny a Hongkongu

Rok	Čína			Hongkong		
	Umístění	Otevřenost	Hodnota indexu	Umístění	Otevřenost	Hodnota indexu
2011	57. místo	Podprůměrná	2,8	1. místo	Úplná	5,4
2013	57. místo	Podprůměrná	2,8	1. místo	Úplná	5,5
2015	59. místo	Průměrná	3,0	2. místo	Úplná	5,5

Zdroj: International Chamber of Commerce (2011, 2013, 2015), vlastní úprava

Tabulka 3.2 uvádí vývoj indexu otevřenosti trhu Číny a jejího zvláštního správního území Hongkongu. V letech 2011 a 2013 se Čína umístila na 57. místě a o dva roky později v roce 2015 skončila na 59. místě, kdy byla otevřenost trhu průměrná. Na předních příčkách tohoto žebříčku se umístil Hongkong, který v letech 2011 a 2013 skončil na 1. místě, přičemž v roce 2015 se umístil na 2. místě hned za Singapurem s úplnou otevřeností svého trhu.

Tabulka 3.3: Index ekonomické svobody Číny a Hongkongu v letech 2011-2015

Rok	Čína		Hongkong	
	Umístění	Hodnota indexu	Umístění	Hodnota indexu
2011	135. místo	52,0	1. místo	89,7
2012	138. místo	51,2	1. místo	89,9
2013	136. místo	51,9	1. místo	89,3
2014	137. místo	52,5	1. místo	90,1
2015	139. místo	52,7	1. místo	89,6

Zdroj: The Heritage Foundation (2011, 2012, 2013, 2014, 2015), vlastní úprava

Index ekonomické svobody je každoročně zveřejňován výzkumnou a vzdělávací institucí The Heritage Foundation. Jak uvádí tabulka 3.3, Čína se v roce 2011 umístila na 135. místě s hodnotou indexu 52,0. V roce 2015 si pohoršila o 4 příčky a skončila na 139. místě s indexem ve výši 52,7. Mnohem lepších výsledků opět dosahuje Hongkong, který se pravidelně umisťuje na 1. místě v rámci tohoto žebříčku, který hodnotí okolo 180 zemí světa.

Tabulka 3.4: Index vnímání korupce Číny a Hongkongu v letech 2012-2015

Rok	Čína		Hongkong	
	Umístění	Hodnota indexu	Umístění	Hodnota indexu
2012	80. místo	39	14. místo	77
2013	80. místo	40	15. místo	75
2014	100. místo	36	17. místo	74
2015	83. místo	37	18. místo	75

Zdroj: Transparency International (2013, 2014, 2015, 2016), vlastní úprava

Index vnímání korupce je publikován organizací Transparency International od roku 1995. Jednotlivé země byly hodnoceny v rámci žebříčku, který nabýval hodnot 0-10, přičemž 0 představuje vysokou míru korupce a naopak hodnota 10 představuje nulovou korupci. Od roku 2012 byl zaveden nový žebříček hodnocení, který může nabývat hodnot 0 až 100, přičemž nízké hodnoty vypovídají o vysoké korupci v zemi a naopak. Tento index je uveden v tabulce 3.4, která uvádí vývoj indexu korupce v Číně a Hongkongu v letech 2012 až 2015. Nejlepšího umístění dosáhla Čína v roce 2013, kdy se umístila na 80. místě se 40 body. Následující rok došlo k propadu Číny až na 100. místo avšak již v roce 2015 se její pozice zlepšila, kdy skončila na 83. místě s 37 body ze 168 hodnocených zemí. U Hongkongu můžeme opět zpozorovat mnohem lepší výsledky ve všech letech, jehož pozice se pohybovala kolem 16. místa.

3.2. Historický vývoj Číny v průběhu 20. století

Čínská lidová republika si v průběhu let prošla řadou změn. V následujících podkapitolách si představíme nejvýznamnější historické události, které ovlivnily Čínu v posledních 100 letech, která v současné době patří mezi přední ekonomické velmoci.

3.2.1. Období neustálého boje o moc

První polovina 20. století je charakteristická zánikem dosavadního uspořádání státu a společnosti, což bylo způsobeno zejména skončením vlády císařské dynastie Čching, která byla u moci téměř 268 let. Jak uvádí encyklopedie Britannica (2008, s. 45) „mužem, který stál v centru dění, byl Sunjatsen, někdy označovaný za otce moderní Číny“. Ten se v roce 1912 po občanském povstání stal prozatímním prezidentem Čínské republiky, který si však byl vědom, že Čína není připravena na klasickou demokratickou vládu. Krátce na to se vzdal svého prezidentského úřadu ve prospěch Jüan Š'-kchaje, kterého čekal nelehký úkol. Jak uvádí Liščák (2002, s. 138) „během prvních let republiky probíhal neustálý zápas mezi Jüan Š'-kchajem a někdejšími revolucionáři o nejvyšší moc.“ V roce 1913 byl Š'-kchaj parlamentem formálně zvolen hlavou státu. Jeho reakcí bylo rozpuštění tohoto parlamentu a vytvoření nového orgánu, který byl pověřen sepsáním nové ústavy podle jeho požadavků. V podstatě tak došlo k vytvoření nové čínské diktatury.

Na počátku 1. světové války Čína vyhlásila svou neutralitu, avšak vše se změnilo díky sílicím tlakům ze strany Japonska. Japonsko předložilo Číně seznam 21 požadavků, které se týkaly jejich neomezeného přístupu na čínské území, zejména pak k čínským přístavům a železnicím. Jelikož Š'-kchaj chtěl předejít jakémukoliv konfliktu, přistoupil na tyto

požadavky. Tento japonský vliv byl znatelný zejména v oblasti Mandžuska a na východě Číny. V důsledku tohoto jednání byly následně omezeny diplomatické vztahy s Německem, které vedlo válku s Japonskem, ke kterému se v roce 1917 přidala také Čína za vedení Tuan Čchi-žueje. V tomto období docházelo také k významným změnám v oblasti vzdělávání. Mnoho lidí tak odešlo studovat do Japonska, Spojených států amerických (USA) nebo Evropy nejrůznější přírodní, technické, právnické, ekonomické a vojenské obory. Přičemž po návratu tyto osoby často zastávaly významné posty, jež měly vliv na budoucí vývoj Číny (Kitaja, 1978).

Počátek 20. let 20. století byl charakteristický novými revolučními tendencemi, které byly vedeny konzervativní Čínskou národní stranou Kuomintang (KMT) a Čínskou komunistickou stranou (KS Číny), která byla reprezentována zejména profesory a studenty prosazujícími sociální revoluci po vzoru Sovětského svazu. „Čínští studenti v Japonsku a Francii již dříve studovali socialistické teorie a myšlenky Karla Marxe, avšak ruská revoluce v roce 1917 podpořila jejich živý zájem o radikální ideologie“, jak uvádí Liščák (2002, s. 141). V následujících letech se KS Číny zaměřila na propagování marxismu, nabírání nových lidí do své strany a snažili se také potlačit vliv KMT, která představovala blok protiimperialistických sil. V těchto aktivitách jim asistovalo samotné Rusko, které ustanovilo funkci hlavního poradce KS Číny s cílem odvrátit Čínu od západních mocností.

V druhé polovině 20. let 20. století se začaly v Číně objevovat nacionalistické tendence, které byly naopak vedeny KMT. Následně tak došlo k boji těchto dvou stran o budoucím směřování Číny. Významnou osobností KMT byl Čankajšek, který se snažil omezit moc komunistů a poslal pryč sovětské důstojníky. Následně došlo k zatýkání některých komunistů a jejich popravování. Jak uvádí encyklopedie Britannica (2008, s. 59) „nejvážnější bezprostřední problém, jemuž čelila nová vláda, byl pokračující vojenský separatismus. V rozsáhlých oblastech západní Číny neměla vláda žádnou autoritu a dokonce i regiony ve východní Číně byly pod kontrolou nezávislých režimů“. Tento Čankajškův režim byl charakteristický pro svůj nárůst militarismu, avšak na druhou stranu došlo k významným reformám v oblasti peněžního, bankovního a daňového systému.

V první polovině 30. let 20. století došlo k několika vojenským útokům na komunisty s cílem úplného vyhlazení. Ti však mobilizovali své síly a pod vedením Mao Ce-tunga byla stanovena nová strategie namířená proti Japonsku, která vyzývala k vytvoření hnutí za jednotnou protijaponskou frontu, což bylo podporováno všemi společenskými třídami i místními režimy v Číně. Vývoj v tomto období doprovázela také občanská válka, kterou ukončila až dohoda o spolupráci mezi KS Číny a KMT, která i nadále zůstala vedoucí stranou.

Jak uvádí Kitaja (1978, s. 489) KS Číny navrhovala „úplně zastavit občanskou válku; zaručit demokratické svobody a osvobodit všechny politické vězně; svolat konferenci představitelů všech stran, skupin, všech vrstev obyvatelstva a všech ozbrojených sil; zlepšit životní prostředí lidu.“ Důvod této vzájemné spolupráce spočíval zejména v čínsko-japonské válce. V prvních letech této války přišla Čína o nejlepší zásoby své armády, letectva a arzenálu, přičemž čínské průmyslové zboží bylo vzácností a jeho hromadění hnalo ceny nahoru. V důsledku nedostatku finančních prostředků nemohla čínská vláda vytvořit přidělový systém, čímž by mohla kontrolovat ceny. Tento vývoj měl negativní dopad na KMT zatímco postavení KS Číny posilovalo.

Přestože KMT i KS Číny bojovaly společně proti Japonsku i nadále zde byly tendence získat mocenský vliv nad Čínou, a tím hrozily také další občanské války. V boji proti Japonsku se k Číně postupně přidala také Velká Británie (UK) a USA, avšak spolupráce byla značně komplikovaná. V roce 1944 se Čína nacházela v krizi, kdy korupce byla na denním pořádku, inflace neustále stoupala a narůstala také nespokojenost vysoce vzdělaného obyvatelstva. K ukončení tohoto vojenského sporu došlo 14. srpna 1945, kdy se Čína nacházela ve složité situaci. Během dalších čtyř let pokračovala občanská válka mezi KMT a KS Číny, jejíž armáda dobyla kontinentální Čínu a 1. října 1949 došlo k vyhlášení Čínské lidové republiky. Od tohoto roku poražená KMT vládla režimu v Čínské republice na Tchaj-wanu, která se od 80. let 20. století začala více demokratizovat (encyklopedie Britannica, 2008).

3.2.2. Období reforem

Vítězství KS Číny „přivedlo k moci stranu dělníků, která se naučila své metody na venkově, přijala marxistickou ideologii a věřila v třídní boj a rychlý průmyslový rozvoj“, jak uvádí Liščák (2002, s. 150). Hlavním cílem bylo dovést Čínu na úroveň světové velmoci, a nikoli industrializace, jak všichni předpokládali. V čele Číny stál Mao Ce-tung, který chtěl dosáhnout socialistické společnosti a světového komunismu. Při budování socialistického státu pomáhal čínské vládě Sovětský svaz ve formě finanční pomoci, různých příruček a propagačních materiálů, či odbornou pomocí zejména v oblasti průmyslu. V tomto období dosahovala čínská vláda významných úspěchů zejména ve třech oblastech (encyklopedie Britannica, 2008):

- přechod od ekonomického vyčerpání k ekonomickému růstu,
- přechod od politické desintegrace k politické síle a
- přechod od vojenské vlády k civilní vládě.

V roce 1950 vstoupil oddíl čínských lidových dobrovolníků do korejské války, i přes nesouhlas ze strany OSN. Tím došlo k zastínění mnoha událostí. V tomto období docházelo ke zkonfiskování a přerozdělení majetku nejen zemědělců, ale také příslušníků jiných států a zrádců, což umožnilo připravit základnu pro následnou industrializaci. Během těchto událostí byla realizována přísná finanční politika za účelem snížení inflace. KS Číny byla vnímána velice pozitivně, a to až do doby, než se tato strana snažila potlačit působení kontrarevolucionářů, náboženských spolků, kapitalistů, ale také profesorů. Od roku 1955 docházelo k ochlazení vztahů mezi Čínou a Sovětským svazem, což vyústilo k tomu, že Čína upustila od socialistického modelu po vzoru Sovětského svazu a začala realizovat politiku dle vlastních potřeb. I nadále, však byl Sovětský svaz hlavním partnerem Číny, zejména u dodávek zařízení a technické pomoci v oblasti průmyslu (Liščák, 2002).

V rámci své nové politiky začala čínská vláda v roce 1958 realizovat tzv. Velký skok. Podstata tohoto Velkého skoku spočívala ve využití přebytku venkovské pracovní síly prostřednictvím reorganizace v zemědělství. Snahou bylo dosáhnout nejen zemědělského, ale i průmyslového rozvoje. Avšak v důsledku složitého vývoje v zemědělství v kombinaci s nepříznivým počasím docházelo k masivnímu odlivu pracovní síly ze zemědělství do průmyslových podniků, kde situace nebyla o mnoho lepší. Velký skok měl zlepšit ekonomickou situaci Číny, což se však nepodařilo a Čína skončila v hluboké krizi, která byla doprovázena hladomorem.

Od roku 1966 dochází k čínské kulturní revoluci s cílem oživit revolucionářské hodnoty nové čínské mládeže a zajistit jejich odklon od původního sovětského vlivu. V rámci této revoluce došlo k uzavření veškerých škol, docházelo k útokům vůči spisovatelům, vědcům a intelektuálům. Tomu všemu následovala snaha o vytvoření nového vzdělávacího systému, který by odstranil veškeré rozdíly mezi městskými a venkovskými oblastmi. Později byly pravomoce v oblasti kultury a vzdělání svěřeny samotné armádě. Veškerou snahou bylo omezit výkon moci buržoazními autoritami. Sám Mao stanovil 4 stěžejní cíle této revoluce (encyklopedie Britannica, s. 94):

- „nahradit určené následovníky vůdci věrnějšími jeho současným myšlenkám,
- usměrnit KS Číny,
- poskytnout čínské mládeži revoluční zkušenost a
- dosáhnout konkrétních změn politiky, aby se systémy vzdělání, zdravotnictví a kultury staly méně elitářské.“

Situace se však vymykala kontrole a v roce 1968 bylo hlavní snahou přebudovat KS Číny a opětovné nastolení pořádku. Bylo provedeno několik reforem, v jejichž důsledku došlo ke snížení počtu školních let, přijetí na vysokou školu bylo založeno na základě doporučení z předchozího zaměstnání, docházelo k rychlému školení zdravotnického personálu na venkově, ale také lékaři z velkých měst byli vysíláni do venkovských oblastí.

Po smrti Mao Ce-tunga došlo k výraznému obratu čínských představitelů, jejichž prioritou bylo otevření se pro zahraničí a tím získání potřebného kapitálu, který by umožnil rychlou modernizaci Číny. V tomto období došlo také k navázání diplomatických vztahů s USA. Za počátek vzestupu Číny bývá označován rok 1978 a 1979, kdy započaly reformy nejen v oblasti finančnictví, bankovníctví či zemědělství, ale také byly přijaty reformy a zákony na přilákání zahraničního kapitálu. Hlavní snahou čínských představitelů bylo nastartování ekonomického růstu. Docházelo k rozšiřování soukromého podnikání nejen ve městech, ale také ve venkovských oblastech, a zavedení sociálního zabezpečení pro nezaměstnané osoby. V důsledku rychlého populačního růstu byla od roku 1980 v Číně uplatňována politika jednoho dítěte. Tato politika spočívala v tom, že pár nesměl mít více dětí, v opačném případě hrozily vysoké pokuty popřípadě ztráta zaměstnání. Zároveň mohly otěhotnět pouze ženy, které měly povolení od porodní plánovací komise (Jeníček a Foltýn, 2010).

„V letech 1982-85 KS Číny prováděla „očisťovací“ kampaň k obnovení morálky jejího členstva a zbavení se těch, kdo reformy nepodporovali“, jak uvádí Liščák (2002, s. 160). Došlo tak k reorganizaci a byli jmenováni noví úředníci. Toto období doprovázela také vysoká míra inflace a narůstající korupce, což se nelíbilo čínskému obyvatelstvu. V roce 1989 došlo také ke zhoršení vztahů se západními mocnostmi díky potlačení protirežimních odpůrců v Číně. „Peking byl nicméně schopen pružně zareagovat zahájením tzv. strategie dobrého sousedství, tedy navazování vztahů s geograficky blízkými zeměmi, se kterými dosud nespolupracoval (Jižní Korea, Singapur či např. Indonésie)“, jak uvádějí Piknerová, Šanc a kolektiv (2014, s. 53). Rychlý ekonomický rozvoj Číny v tomto období byl zapříčiněn také rozpadem Sovětského svazu, což Číně umožnilo nastoupit na jeho místo, jako protipól vůči západním zemím, zejména pak Spojeným státům.

Významným byl rok 1997, kdy UK vypršela smlouva o pronájmu Hongkongu, který se následně stal zvláštním správním územím Číny. Ta začala uplatňovat politiku „jedná země, dva systémy“, kde má Hongkong vysokou míru autonomie s výjimkou zahraniční a obranné politiky.

3.2.3. Čína v novém tisíciletí

Na počátku nového tisíciletí bylo cílem čínské vlády vytvořit z Číny přední ekonomickou velmoc i přes přetrvávající problémy, jako např. korupce, nedostatečné průmyslové vybavení, složitá ekonomická situace, restrikce buddhismu a tibetské kultury apod. V důsledku růstu počtu obyvatel a tím také uživatelů internetu bylo nutné přistoupit k jisté cenzuře. Další problémy Číny spočívají v nedostatku vody, v rychle se zhoršujícím životním prostředí a narůstající nezaměstnanosti zejména ve venkovských oblastech.

V roce 2001 se Čína stala členem WTO a přistoupila k odstraňování obchodních překážek a zrušení fixního směnného kurzu. Toto otevření se světovým tržím mělo pozitivní vliv zejména na růst čínské střední třídy a zároveň docházelo k markantnímu přílivu zahraničních investic. Pozitivní obrat nastal také v přístupu Číny k řešení jejich ekologických problémů, jako znečištění pitné vody, devastace půdy či znečišťování ovzduší. Významného pokroku dosáhla Čína u legislativy týkající se autorských práv, ochranných známek či patentů.

I přes ohromný ekonomický vzestup Číny zde zůstává řada zásadních problémů. Již dlouhodobě je Číně vyčítán její autoritativní režim, cenzura internetu a tisku, ale také porušování lidských práv. Jak uvádí Piknerová, Šanc a kolektiv (2014, s. 69) „Číně bývá nejčastěji vytýkáno omezování svobody vyznání, práva na stávku, volného shromažďování, nespravedlivý systém soudnictví či nespravedlivé vykonávání trestu smrti.“ Problematický je také přístup k tibetské a ujgurské menšině.

V současné době patří Čína mezi významné poskytovatele rozvojové pomoci zejména v Africe. Stinnou stránkou je, že tyto finanční prostředky jsou často poskytovány takovým zemím, které se taktéž vyznačují porušováním lidských práv, jako např. Zimbabwe nebo Angola. Dalším problémem této rozvojové pomoci je nedostatek transparentnosti, kdy není možné vypátrat výši těchto finančních prostředků a způsob jejich využití (Piknerová, Šanc a kolektiv, 2014).

3.3. Investiční politika Číny

Již od roku 1979 je hlavní snahou čínské vlády vytvoření komplexního právního systému za účelem vytvoření atraktivního investičního prostředí pro zahraniční investory. Na základě této skutečnosti byla přijata nejrůznější legislativa v oblasti průmyslové politiky, regionální politiky, ale také daňové politiky a finanční politiky.

Právní úpravu Číny pro zahraniční investice můžeme rozdělit na (Ministry of Commerce People's Republic of China, 2015):

- zákony a předpisy pro stěžejní zahraniční investice,
- všeobecné zákony a předpisy a
- mezinárodní smlouvy.

Mezi zákony a předpisy pro stěžejní zahraniční investice patří např. zákon o zahraničním investování podniků a dani z příjmů, zákon o čínsko-zahraněních majetkových společnostech (*Law on Chinese-Foreign Equity Joint Ventures*), průmyslový katalog pro zahraniční investice či katalog zvýhodněných odvětví pro zahraniční investice pro střední a západní regiony. Tyto právní předpisy se zároveň vztahují na území Hongkongu, Macaa a Tchaj-wanu. Dále zde máme všeobecné zákony a předpisy, mezi které řadíme např. zákon o společnostech, zákon o pojištění, pracovní právo, prozatímní regulace daně z přidané hodnoty, prozatímní regulace spotřebních daní, či prozatímní regulace obchodní daně. Posledním typem právní úpravy jsou mezinárodní smlouvy zejména bilaterálního typu, které jsou zaměřeny na všeobecnou úpravu investiční politiky a zamezení dvojího zdanění.

Od vstupu Číny do WTO v roce 2001 se přímé investice zahraničních investorů více než zdvojnásobily, i přesto, že se řada těchto investorů přeorientovala na jiné asijské trhy. Jak uvádí portál Ministerstva zahraničních věcí České republiky (2015) „investiční prostředí se zlepšilo zejména v uvedených oblastech:

- liberalizace některých regulovaných sektorů ekonomiky (kupř. zlepšený přístup ve službách),
- zlepšení podnikatelského prostředí (přijetí nových zákonů),
- státní administrativa (více kontroly, boj s korupcí),
- registrace firem (částečné zlevnění a zjednodušení),
- infrastruktura (zejména dopravní),
- pracovní síla (zvýšení kvality),
- politická stabilita (posílení současné vládnoucí garnitury, větší důraz na řešení problémů).“

Obecně je území Číny rozděleno na jednotlivé zóny volného obchodu. Přičemž platí, že se zahraniční investoři nemusí orientovat pouze na zóny na státní úrovni, ale také na zóny, které se specializují na určité odvětví, jako jsou high-technologie, či výrobu softwaru

(Businessinfo, 2015). Od roku 2013 dochází k revizi těchto zón s cílem přispět k budoucímu rozvoji Čínské lidové republiky. Hlavním důvodem pro realizaci těchto úprav je především boj o zahraniční investory, ale také zvýšení možností čínských firem uspět na zahraničních trzích. Současným trendem je rozrůstání se těchto zón, přičemž v současné době nalezneme v Číně tyto následující zóny (Businessinfo, 2015):

- zvláštní ekonomické zóny (SEZs),
- ekonomické a technologické rozvojové zóny (ETDZs),
- národní high-tech průmyslové a vývojové parky (HTDZs),
- původní a nové zóny volného obchodu (FTZs),
- zóny pro exportní zpracování,
- hraniční ekonomické zóny a
- Tchaj-wanské investiční zóny.

První SEZs vznikaly v 80. letech 20. století. Zde byla zejména snaha najít takový ekonomický model, který by přilákal velké množství zahraničních investorů, v čemž byla nejúspěšnější zóna s názvem Shenzhen. V roce 1984 začaly vznikat také ETDZs, které jsou pro Čínu stěžejní, z hlediska atraktivity pro zahraniční investory. Tyto zóny se vyznačují kvalitní infrastrukturou, zejména technickým a logistickým zázemím, které jsou vhodné pro technologicky náročné projekty. Koncem roku 2013 bylo v Číně 210 těchto zón. Dalším typem zón je HTDZs, které v minulosti vznikaly zejména na akademické půdě a nebyly příliš vhodné pro zahraniční spolupráci, zejména díky nedostatečné infrastruktuře (Businessinfo, 2015).

V současné době existuje v Číně 16 vládou schválených zón volného obchodu. Další zóny se nachází v otevřených městech a SEZs, které se zaměřují na skladování a exportní zpracování. Podniky v rámci těchto zón využívají bezcelních dovozů a vývozů, což snižuje jejich náklady a lhůtu doručení zboží zákazníkovi. V roce 2013 vznikla nová finanční zóna volného obchodu v Šanghai, která je první svého druhu. Jak uvádí internetový portál Businessinfo (2015) „jedná se o finanční zónu hongkongského stylu, jež má být zkratkou ke konsolidaci ekonomické struktury země, průkopníkem širší konvertibility čínského jüanu a laboratoří pro tvorbu volnějších úrokových sazeb tržního hospodářství.“

Zóny pro exportní zpracování byly zakládány v roce 2000 a umožňují odpuštění cel, pokud se jedná o zboží za účelem reexportu. V současné době je v Číně 63 těchto zón. Hraniční ekonomické zóny vznikly již v roce 1992 a nemají velký podíl na přílivu FDI do země. Posledním typem jsou Tchaj-wanské investiční zóny, které byly budovány již v roce 1992,

avšak v současné době plynou investice také do nově vzniklých 11 experimentálních parků pro investice v oblasti zemědělství. V Číně existuje řada místních a soukromých zón, které čínská vláda akceptuje. Zde si však zahraniční investoři musí dát pozor, zda splňují všechny podmínky stanovené centrální vládou (Businessinfo, 2015).

Od 80. let 20. století se FDI realizované v Číně mnohonásobně zvýšily. V období 1985-1992 dosahovaly investice v průměru 3,9 mld. USD, zatímco v roce 2014 dosáhly svého historického maxima na úrovni 128,5 mld. USD. Rostoucí trend FDI je způsoben zejména rozvojem sektoru služeb a velkému množství realizovaných výrobních projektů v centrálních a východních oblastech. Od roku 2015 mají zahraniční investoři mnohem větší možnosti v oblasti letectví, naopak velké restriktce je čekají v automobilovém průmyslu (Businessinfo, 2015).

V lednu 2015 představilo čínské ministerstvo obchodu diskuzní návrh zákona o zahraničních investicích (*Foreign Investment Law*), který by měl být natolik komplexní, že nahradí dosavadní právní úpravu. Tento zákon by měl zavést princip národního zacházení, což znamená, že budou stanoveny stejné podmínky pro domácí i zahraniční investory. Zároveň by realizované investice nemusely být schvalovány ze strany čínské vlády s výjimkou stanovených případů, nebo pokud by investice nepřekročily stanovenou částku. Tento zákon by měl obsahovat celkem 11 kapitol, které se zaměřují např. na zahraniční investice, vstup na trh, poskytování informací či regulační dohled (Skadden, 2015).

Na základě tohoto zákona by mělo dojít také k vytvoření vnitrostátního bezpečnostního systému pro kontrolu zahraničních investic, které by mohly ohrozit národní bezpečnost Číny. Velmi významným krokem by také bylo zrušení právní úpravy týkající se čínsko-zahraničního společného podniku, který je povinný u některých druhů odvětví. Hlavním úkolem tedy bude zajistit hladký přechod od starého k novému čínskému investičnímu systému. Zveřejnění tohoto návrhu je vítáno nejen v Číně, avšak stále není jisté, kdy čínská vláda schválí finální verzi tohoto zákona. K lednu 2016 byl návrh investičního zákona předložen Kanceláři pro legislativní záležitosti, což je nezbytný krok v čínském legislativním procesu. Následně může být návrh zákona představen Národnímu lidovému kongresu. Zároveň však čínská Národní rozvojová a reformní komise oznámila, že zpracovává vlastní investiční zákon, který však nechce v současné době zveřejnit pro veřejnost. V důsledku existence dvou návrhů investičního zákona, lze předpokládat, že přijetí nové právní úpravy v oblasti investiční politiky bude běh na dlouhou trať (Simmons & Simmons elexica, 2016).

V dubnu 2015 byla zveřejněna poslední verze Katalogu pro zahraniční investice (*Catalogue of Industries for Guiding Foreign Investment*), kde došlo ke snížení počtu omezených kategorií pro zahraniční investory na 38 ze 79, které byly zveřejněny v roce 2011. Z toho vyplývá viditelná snaha čínské vlády podporovat zahraniční investice, což se také projevilo v řadě realizovaných reforem. V Číně existují velké rozdíly v přístupu k investorům. Řada provincií začíná klást velký důraz na ochranu životního prostředí a tím požadují po zahraničních investorech čisté provozy a snížení energetické náročnosti jejich provozu.

Tento katalog také stanovil nová pravidla pro některá odvětví. Na základě toho můžeme čínská odvětví rozdělit od 4 kategorií, kterými jsou (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2015):

- podporovaná odvětví,
- omezená odvětví,
- zakázaná odvětví a
- dovolená odvětví, která nejsou přímo definována.

V rámci podporovaných odvětví se čínská vláda snaží aktivně přilákat zahraniční investice poskytováním různých výhod pro zahraniční investory, jako je zvýhodněný daňový režim, či jednodušší souhlas ze strany vlády. Mezi zakázaná odvětví řadíme např. odvětví týkající se národní politiky, veřejné bezpečnosti či výrobu tabákových výrobků a čínské konzultační právní služby. Na základě této kategorizace zahraniční investor pochopí, zda je dané odvětví podporováno čínskou vládou či nikoliv, z čehož také vyplývá, jaký druh právních předpisů bude muset investor dodržovat.

Nejběžnějším typem omezení zahraničních investic je čínsko-zahraníční společný podnik (*Sino-Foreign Joint Venture*), ve kterém má čínský podnik většinový či kontrolní podíl. Zde platí, že zahraniční investor má povinnost vyhledat čínského partnera, pokud chce realizovat své aktivity v daném odvětví. Uvedený Katalog pro zahraniční investice však snížil počet takovýchto odvětví ze 43 na 15. Dalším typem omezení je podmínka, že zahraniční investor může mít v podniku v rámci určitého průmyslového odvětví podíl maximálně ve výši 50 %. Mezi tato odvětví patří např. telekomunikační podniky či železniční přeprava cestujících. I zde došlo ke snížení takto omezených odvětví ze 44 na 35, přičemž u vybraných položek mohou mít zahraniční investoři podíl větší než 50 %. Tento katalog se zároveň snaží povzbudit zahraniční investory, aby investovali do moderního zemědělství, moderního odvětví služeb či špičkových technologií šetrných k životnímu prostředí. Na základě tohoto katalogu vidíme

snahu Číny vytvářet přátelské a konkurenční prostředí pro zahraniční investory. I přesto by však měli mít evropští investoři na paměti, že jejich obchodní plán by měl být v souladu s uvedeným katalogem a měli by se ujistit, že dané odvětví není zakázáno čínskou vládou.

Čínská vláda má snahu zlepšovat své investiční prostředí prostřednictvím nejrůznějších reforem a deklarací, že bude v ekonomice více uplatňovat tržní principy. I přes snahu čínské vlády vyjít vstříc zahraničním investorům se netají skutečností, že zahraniční investice musí být v souladu s jejich plánem ekonomického rozvoje a s průmyslovou politikou. Na základě této skutečnosti musí všechny zahraniční investice často projít náročným schvalovacím procesem. Mezi další překážky pro zahraniční investory v Číně můžeme zařadit např. rostoucí mzdové náklady, nedostatek kvalifikovaných zaměstnanců, ceny za energie a materiály či rozdílné zacházení s domácími a zahraničními investory.

Tabulka 3.5: Vývoj podílu sektorů na přímých zahraničních investicích (2005-2014)

Odvětví	Podíl v r. 2005	Podíl v r. 2014
Výroba	70,4 %	33,4 %
Leasing a obchodní služby	6,2 %	10,4 %
IT	1,7 %	2,3 %
Velkoobchod a maloobchod	1,7 %	7,9 %
Komunální a jiné služby	2,3 %	1,8 %
Doprava	3 %	3,7 %
Nemovitosti	9 %	29 %
Ostatní	5,7 %	11,4 %

Zdroj: Businessinfo (2015)

Jak uvádí tabulka 3.5, nejvíce zahraničních investic plynulo v roce 2005 do výroby. Tyto investice dosahovaly výše 70,4 %. Následující roky měly klesající tendenci a hodnota těchto investic v roce 2014 činila 33,4 %. Velký nárůst FDI v letech 2005-2014 byl zaznamenán u nemovitostí, kde došlo ke zvýšení z 9 % na 29 %. Další významný nárůst FDI byl zpozorován u leasingu a obchodních služeb, maloobchodu a velkoobchodu a u ostatních odvětví.

3.4. Vývoj vztahů mezi EU a Čínou

Počátek spolupráce mezi Evropským společenstvím (ES) a Čínskou lidovou republikou lze datovat do roku 1978, kdy byla uzavřena dohoda o obchodu a hospodářské spolupráci a již v roce 1980 došlo k rozšíření Všeobecného systému preferencí také na Čínu. Významný dokument, který upravoval vztahy mezi ES a Čínou byl přijat v roce 1985 pod názvem Dohoda o obchodu a hospodářské spolupráci mezi Evropským hospodářským společenstvím (EHS) a Čínskou lidovou republikou, která má nepreferenční charakter a je obnovována každých 5 let.

Tato dohoda upravuje tři základní části mezi, které patří (Cihelková, 2003):

- ustanovení o obchodní spolupráci,
- ustanovení o ekonomické spolupráci a
- úkoly Společného výboru.

V rámci ekonomické spolupráce jde zejména o oblast průmyslu, hornictví, zemědělství, energetiky, komunikace či ochrany životního prostředí. Tohoto má být dosaženo prostřednictvím společného výzkumu, společných podniků, technické pomoci a organizování různých seminářů a sympozií. Touto dohodou došlo také k ustanovení Společného výboru, jehož úkolem je definování nových budoucích možností v oblasti rozvoje obchodu a hospodářské spolupráce. Zároveň může tento výbor vypracovávat různá doporučení, popřípadě může ustanovit pracovní skupiny. V roce 1994 byla tato dohoda doplněna o politický dialog, čímž byl zdůrazněn rostoucí význam Číny na mezinárodní scéně.

Jak uvádí Cihelková (2003, s. 509) „v r. 1995 byla přijata první dlouhodobá strategie pro rozvoj vztahů mezi EU a Čínou pod názvem Dlouhodobá politika pro čínsko-evropské vztahy (*A Long Term Policy for China Europe Relations*), která se stala součástí Nové strategie pro Asii.“ Na základě této strategie se vzájemná jednání týkala nejen ekonomických a obchodních vztahů včetně politického dialogu, ale také dialogu o lidských právech. Postupem času byly přijaty také další dohody, které se týkaly vědy a technologií, námořní dopravy a významné finanční dohody.

Specifický postoj poté EU zastává vůči některým čínským teritoriím, jako je Hongkong, Tchaj-wan či Macao. Hongkong patří mezi zvláštní správní oblasti Čínské lidové republiky, která se vyznačuje vysokou mírou autonomie. Vztahy mezi EU a Hongkongem jsou od roku 1997 upraveny dokumentem s názvem Evropská unie a Hongkong; za rok 1997 (*European union and Hong Kong; Beyond 1997*). Jak uvádí Cihelková (2003, s. 509) „cílem tohoto politického dokumentu je posilovat vztahy mezi stranami ve všech oblastech, ve kterých zůstala Hongkongu vlastní autonomie.“ Odlišný přístup EU zastává vůči Tchaj-wanu, který není ze strany EU uznán jako suverénní stát, ale pouze jako samostatné celní území. Zde EU vytvořila svou Hospodářskou a obchodní kancelář, ale také Evropskou radu obchodu a průmyslu, která má za úkoly odstraňovat překážky v rámci obchodu a investiční činnosti. V roce 1993 vstoupila v platnost Dohoda o obchodu a spolupráci mezi EHS a Macaeem (*Agreement for Trade and Cooperation between the European Economic Community and*

Macao). Tato dohoda se zaměřuje především na obchodní, průmyslovou, vědeckou či technickou spolupráci a došlo zde k vytvoření také Společného výboru.

Již v 80. a 90. letech 20. století byly uzavírány bilaterální investiční dohody mezi Čínou a jednotlivými státy EU, až na Irsko. Ty však v současné době nevyhovují ekonomické realitě v zemích, jejich domácím zájmům, také postavení na mezinárodní scéně a současné úrovni zahraničních investic. V roce 2013 na 16. summitu EU a Číny tyto obchodní partneři oznámili zahájení jednání o komplexní investiční dohodě. Tato dohoda by měla zajistit postupnou liberalizaci investic a odstranění překážek pro investory na obou stranách. Od této doby se konalo 7 kol jednání, které se zabývaly touto vznikající investiční dohodou, přičemž poslední jednání se konalo v září 2015 v Pekingu (European Commission, 2015). Tato dohoda bude první samostatnou investiční dohodou mezi EU a Čínou od doby, co se přímé zahraniční investice staly výlučnou pravomocí na základě Lisabonské smlouvy z roku 2009. V rámci této dohody chce EU a Čína dosáhnout (China Law Insight, 2015):

- zlepšení právní jistoty pro investory v hostitelském státu,
- rozšíření stávajících norem pro ochranu investic,
- snížení bariér pro investory při investování v hostitelském státu a
- zvýšení toků FDI mezi EU a Čínou.

Základem této dohody by měl být princip nediskriminace. Tento princip je rozdělen do dvou variant: národní zacházení a doložka nejvyšších výhod. Podstata národního zacházení spočívá v tom, že zahraniční investoři budou mít rovné příležitosti v rámci hospodářské soutěže a bude zajištěno stejné zacházení s domácími a zahraničními investory na obou stranách. Doložka nejvyšších výhod se bude vztahovat na investory a investice, kterým zajistí stejné výhody, které by mohly být přiznány zahraničním investorům třetích zemí. Mezi další uplatňované principy v rámci této dohody patří spravedlivé a nestranné zacházení. Součástí této dohody by mělo být také ustanovení nepřímého vyvlastnění. To je taková forma vyvlastnění, kdy investorovi zůstává vlastnický titul k investici, avšak dojde ke snížení hodnoty investice či zbavení investora možnosti tuto investici kontrolovat. Nepřímé vyvlastnění představuje např. nucený prodej majetku či nucený prodej akcií.

Pro řešení sporů by měla tato dohoda obsahovat také kontroverzní doložku řešení sporů mezi státem a investorem (ISDS – *Investor-State Dispute Settlement*). Ta by však mohla být využita pouze tehdy, pokud by investor prokázal, že došlo k porušení povinností týkající se ochrany investic. Tyto spory by měly být řešeny prostřednictvím smírčího soudu, avšak investor

a hostitelský stát budou usilovat o smírné řešení. Až poté se budou moci obrátit na smírčí soud, přičemž veškeré náklady ponese neúspěšná strana, která bude mít také možnost odvolání se proti rozhodnutí smírčího soudu.

Již teď můžeme říct, že tato dohoda je velice významná a bude mít pozitivní vliv na hospodářské subjekty obou stran. Zároveň představuje odrazový můstek pro budoucí dohody o volném obchodu mezi EU a Čínou a lze ji považovat za milník v mezinárodní investiční politice, jelikož bude pokrývat většinu celosvětových investičních toků.

3.5. Čína součástí BRICS

Pojem BRIC byl poprvé použit v roce 2001, jako označení pro rychle se rozvíjející ekonomiky, mezi které patří Brazílie, Rusko, Indie a Čína. Mezi společné znaky těchto ekonomik patří (Becker, 2014):

- vysoký ekonomický růst,
- zvyšující se podíl na světové produkci a
- zvyšující se podíl na světovém obchodu.

V roce 2011 se název tohoto seskupení změnil na BRICS díky přistoupení dalšího člena, kterým byla Jižní Afrika namísto Turecka, Mexika, Jižní Koreji či Indonésie, což bylo zásluhou především Číny, jejíž snahou je zajistit si své významné postavení na africkém kontinentu. Právě u zemí BRICS se odhaduje, že do roku 2050 bude jejich růst mnohem větší než např. u zemí G6², ale i přesto nebudou nejbohatší, co se týká příjmu na obyvatele.

Dominantním členem tohoto seskupení je Ruská federace avšak v absolutních číslech se na prvním místě umísťuje Čínská lidová republika. I přesto, že jsou tyto státy označovány, jako rychle se rozvíjející ekonomiky existují značené rozdíly nejen v jejich velikosti, struktuře institucí, náboženství, kultuře a sociálním prostředí, ale také v ekonomické výkonnosti. Čínské provincie, jako Šanghaj, Peking nebo Tchien-t'in dosáhly v roce 2010 mnohem většího bohatství na hlavu, než kterého dosáhlo Rusko. Zároveň jejich bohatství bylo 2,5 krát větší, než byl průměr za celou Čínu (Becker, 2014).

Jak jsme již zmínili, státy BRICS se musí vypořádat s velkými rozdíly, které panují v rámci jejich seskupení. Tyto rozdíly se však snaží státy BRICS zmírnit pravidelnými summity, kdy první byl pořádán 16. června 2009 v Jakatěrinburgu v Rusku. Zde se státy BRIC

² Země skupiny G6 – Francie, Německo, Itálie, Japonsko, Velká Británie a Spojené státy Americké.

shodly na společném postoji, který se týkal spravedlivého, demokratického a multipolárního světového řádu spolu s požadavkem na větší zapojení do světového ekonomického dění a tvorbě politických rozhodnutí na mezinárodní scéně. S tím také souvisí opakované žádosti o lepší zastoupení ve WB a žádosti týkající se reformy IMF. Na základě jejich nespokojenosti bylo v roce 2015 rozhodnuto o vytvoření nové rozvojové banky (NDB), která je doplněná čínským projektem s názvem Asijská banka pro investice do infrastruktury (AIIB), jejichž prostředky budou primárně určeny na projekty realizované právě v zemích BRICS.

Tabulka 3.6: Základní ekonomické indikátory zemí BRICS za rok 2015

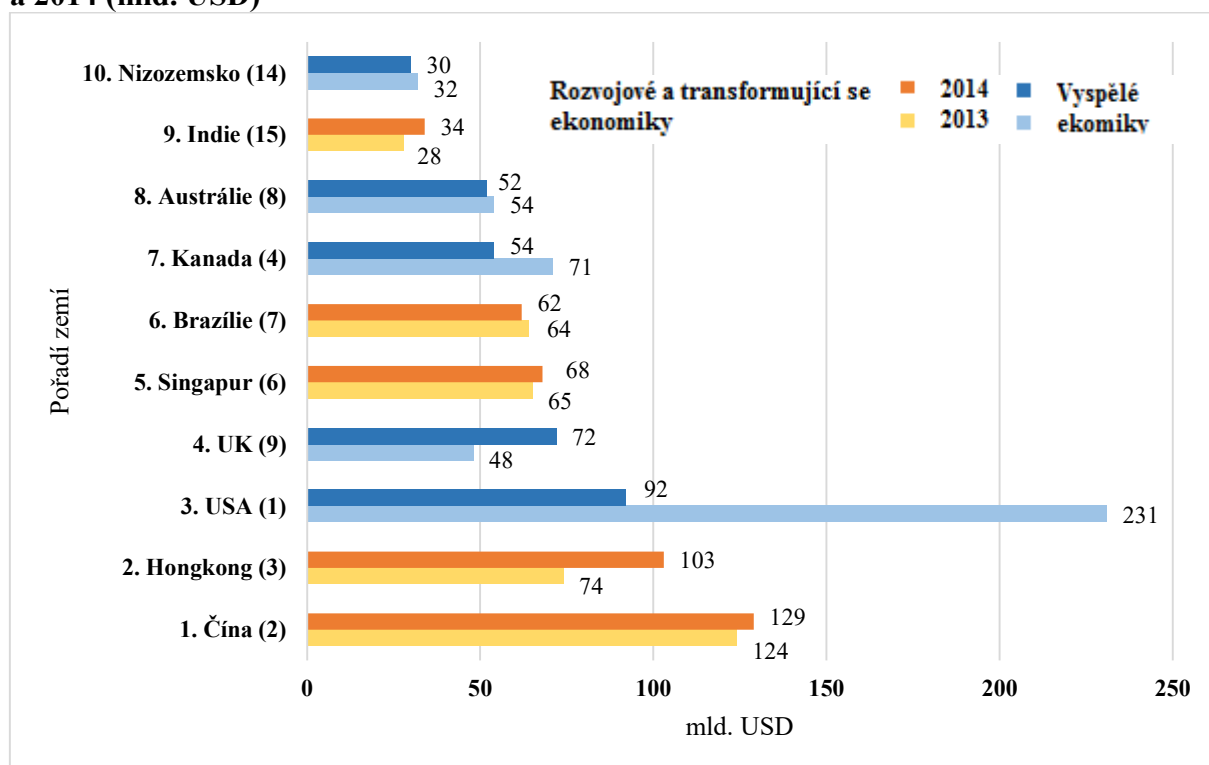
	Brazílie	Rusko	Indie	Čína	J. Afrika
Populace	204 mil.	142 mil.	1,251 mld.	1,367 mld.	53 mil.
HDP (PPP, USD)	3,166 bil.	3,471 bil.	8,027 bil.	19,51 bil.	724 mld.
HDP/os. (PPP, USD)	15 800	23 700	6 300	14 300	13 400
Ekonomický růst (%)	-3,0	-3,9	7,3	6,8	1,5
Inflace (%)	10,6	15,4	5,6	1,5	4,8
Nezaměstnanost (%)	6,4	5,4	7,1	4,2	25,9
Veř. dluh (% HDP)	67,3	13,5	51,7	16,7	44,4
Import (USD)	174,2 mld.	197,3 mld.	432,3 mld.	1,596 bil.	86,81 mld.
Export (USD)	189,1 mld.	337,8 mld.	287,6 mld.	2,27 bil.	85,14 mld.

Zdroj: Central Intelligence Agency (2016a, 2016b, 2016c, 2016d, 2016e), vlastní úprava

Jak vidíme v tabulce 3.6, nejlepších hodnot v rámci celkového HDP za rok 2015 dosahuje Čína s hodnotou 19,51 bil. USD, avšak v přepočtu na osobu dosahuje mnohem lepších výsledků Rusko, jehož HDP/os. za rok 2015 je ve výši 23 700 USD. V rámci zemí BRICS byl nejvyšší ekonomický růst zaznamenán u Indie, který činil 7,3 %. Naopak záporných hodnot bylo dosaženo u Brazílie a Ruska, jehož ekonomický růst byl ve výši -3,9 %. Také inflace, která přesahovala 10 % v Brazílii i Rusku byla vysoká oproti ostatním zemím BRICS. Pokud bychom se zaměřili na hodnotu exportu a importu pak nejlepších výsledků dosáhla Čína a naopak nejnižší hodnota byla zaznamenána u Jižní Afriky.

Vysokých hodnot u exportu Čína dosahuje především proto, že se nezaměřuje pouze na export ropy, zemního plynu a minerálů, tak jako je to v případě Ruska, Jižní Afriky a do jisté míry také Brazílie. Čína se zaměřuje také na výrobu a export middle-tech a high-tech zboží, které je náročnější na zpracování (Becker, 2014).

Graf 3.1: Deset zemí s největším přílivem přímých zahraničních investic v letech 2013 a 2014 (mld. USD)

Zdroj: World Investment Report (2015c), vlastní úprava

Pozn.: (x) vyjadřuje umístění za rok 2013

Jak vyplývá z grafu 3.1, nejvíce přímých zahraničních investic za rok 2013 plynulo do USA, avšak v roce 2014 se na 1. příčce umístila Čína, kde plynuly investice ve výši 129 mld. USD. Hned za Čínou se umístil Hongkong s hodnotou zahraničních investic ve výši 103 mld. USD, který je zvláštním správním územím Číny. Na 6. místě se umístila Brazílie s investicemi v hodnotě 62 mld. USD, která si polepšila o jedno místo oproti roku 2013. Poslední umístěnou zemí ze skupiny BRICS je Indie s investicemi ve výši 34 mld. USD, která se umístila na 9. místě.

Tyto státy jsou velice bohaté na surovinové zdroje, jako je ropa, zemní plyn, uhlí či zlato a stříbro, ale také železná ruda a fosfáty. Do budoucna mají tyto státy velký potenciál a předpoklad růstu, ale záleží pouze na nich, jak se vyrovnají se stávajícími problémy. Mezi tyto problémy patří např. zpomalení růstu jejich ekonomik a nedostatečné využití vyspělých technologií. Problém můžou představovat také rozdílné zájmy členských států BRICS, zejména pak Číny, jejíž vliv se neustále zvyšuje. Budoucí vývoj může také ovlivnit rostoucí počet obyvatel nejen Číny, ale také Indie, což může představovat zdroj sporů mezi těmito zeměmi v budoucnu.

3.6. Přímé zahraniční investice plynoucí do zemí BRICS

Dle zprávy o světových investicích se celosvětové toky FDI za rok 2014 snížily o 16 % na 1,23 bil. USD ve srovnání s rokem 2013. I přes tento pokles došlo k nárůstu FDI plynoucích do rozvojových ekonomik o 2 % a dosáhly tak své nejvyšší hodnoty, která činila 681 mld. USD, přičemž Čína se stala největším příjemcem těchto FDI. V současné době právě zahraniční investice představují více než 40 % vnějšího financování rozvoje v transformujících a rozvojových ekonomikách (World Investment Report, 2015).

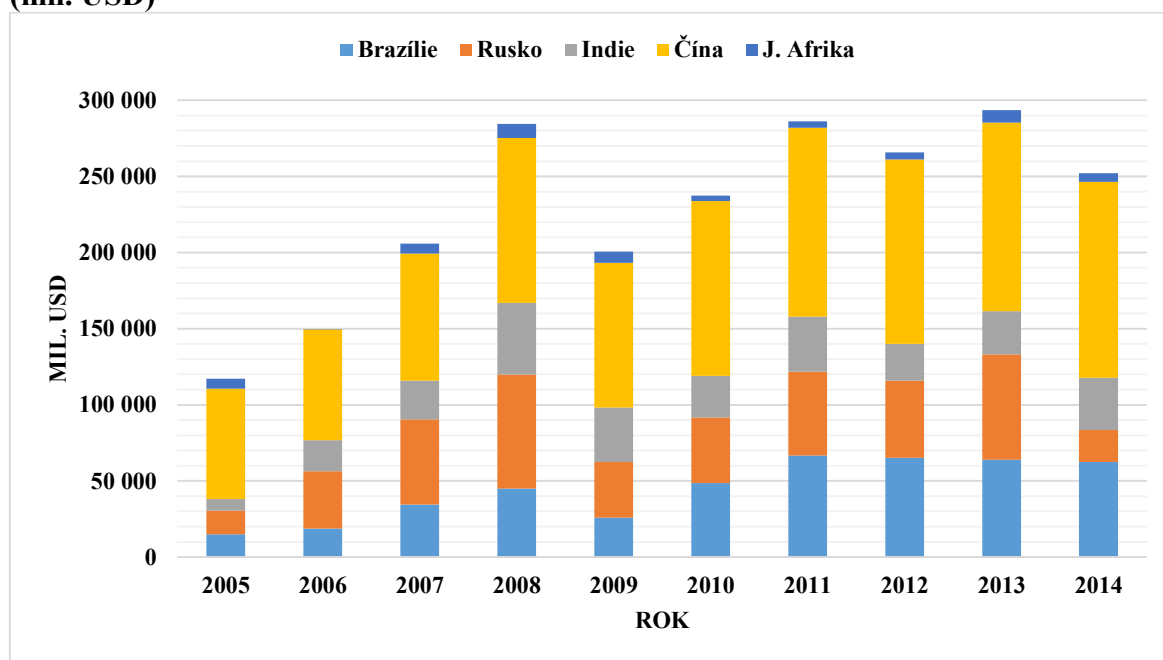
Tabulka 3.7: Toky přímých zahraničních investic ve světě v letech 2005-2014 (mil. USD)

Rok	BRICS	Vyspělé státy	Rozvojové státy	Rok	BRICS	Vyspělé státy	Rozvojové státy
2005	117 249	565 423	330 178	2010	237 461	673 223	579 891
2006	149 771	930 175	403 881	2011	286 162	828 447	639 135
2007	205 868	1 254 988	528 536	2012	265 694	678 960	639 022
2008	284 465	787 761	585 647	2013	293 625	696 770	670 790
2009	200 668	652 306	463 637	2014	252 081	498 784	681 387

Zdroj: UNCTAD (2015a), vlastní úprava

Toky FDI ve vyspělých státech, rozvojových státech a v zemích BRICS v letech 2005 až 2014 je zachycen v tabulce 3.7. Z uvedené tabulky vyplývá, že největší objem FDI v roce 2005 plynul do vyspělých států. Tyto investice činily 565 423 mil. USD. Méně investic pak plynulo do rozvojových států a do zemí BRICS, kde investice byly ve výši 117 249 mil. USD. V následujících letech docházelo k růstu objemu FDI, kdy nejvyšší hodnoty dosáhly v roce 2007 u vyspělých států, jejichž investice dosáhly hodnoty 1 254 988 mil. USD, avšak již nadcházející rok došlo k výraznému poklesu o více jak 450 mil. USD. V roce 2009 byl zaznamenán mírný pokles u přílivu FDI u všech sledovaných kategorií. Z velké části k tomuto poklesu přispěla světová finanční a ekonomická krize. Na základě této krize u investorů převládala pesimistická očekávání a tím docházelo také k omezování nových investic. Následující dva roky docházelo ke zlepšení situace, avšak od roku 2012 dochází k poklesu FDI u vyspělých ekonomik, které v roce 2014 činily 498 784 mil. USD, což je nejnižší dosažená hodnota za sledované období. Zároveň zde vidíme trend přesouvání investic do méně vyspělých států, kdy hodnota FDI u rozvojových zemí za rok 2014 činila 681 387 mil. USD. Od roku 2011 docházelo k růstu objemu FDI také u zemí BRICS, kdy nejvyšší hodnoty dosáhly v roce 2013, jejichž hodnota činila 293 625 mil. USD. Následující rok došlo k mírnému poklesu, na což měly vliv především sankce uvalené na Rusko ze strany EU, USA a jiných vyspělých států, jako Kanady, Japonska nebo Švýcarska.

Graf 3.2: Příliv přímých zahraničních investic do zemí BRICS v letech 2005-2014 (mil. USD)

Zdroj: UNCTAD (2015a), vlastní úprava

Graf 3.2 znázorňuje vývoj přílivu FDI do zemí BRICS v období 2005 až 2014. Z tohoto grafu vyplývá, že v letech 2005 až 2008 docházelo k výraznému růstu investic směřujících do těchto zemí. Nejvíce investic v tomto období plynulo do Číny, jejíž investice v roce 2008 činily 108 312 mil. USD. Na druhém místě se umístilo Rusko s hodnotou investic ve výši 74 783 mil. USD. V důsledku světové finanční a ekonomické krize došlo v roce 2009 k poklesu FDI o více, jak 80 mil. USD, přičemž největší pokles byl zaznamenán u Ruska. V následujících letech došlo k oživení přílivu FDI, až na mírný pokles v roce 2012, kdy byl zaznamenán pokles u všech zemí mimo Jižní Afriky. Nejvyšší hodnoty dosáhly zahraniční investice směřující do zemí BRICS v roce 2013, jejichž hodnota činila 293 625 mil. USD. Další rok však opět došlo k mírnému poklesu, což bylo způsobeno zejména protiruskými sankcemi, kdy se hodnota jejich FDI snížila téměř o 50 mil. USD.

4. Zhodnocení vlivu přímých zahraničních investic ze zemí EU na socioekonomický rozvoj Číny

V roce 2015 došlo ke zpomalení čínského ekonomického růstu, což bylo doprovázeno složitou situací na akciovém trhu. I přes tento negativní vývoj nadále docházelo k růstu FDI a jejich meziroční zvýšení činilo 6,4 %. Z toho vyplývá, že i přes uvedené zpomalení ekonomiky zde existují významné příležitosti pro zahraniční investory.

4.1. Současná úroveň socioekonomického rozvoje Číny

V současné době je postavení Číny ovlivněno nejen jejím ekonomickým výkonem, ale také aspekty v sociální oblasti, díky jejichž zlepšení se Čína přibližuje na úroveň vyspělých ekonomik. V rámci této kapitoly si zhodnotíme současnou úroveň sociálně ekonomického rozvoje Číny. Toto zhodnocení provedeme na základě vybraných kritérií, kterými jsou výkonnost ekonomiky a životní úroveň obyvatelstva, obyvatelstvo a pracovní síla, ale také výdaje na vědu a výzkum, včetně stavu životního prostředí a infrastruktury.

4.1.1. Výkonnost ekonomiky a životní úroveň obyvatelstva

Výkonnost ekonomiky vyjadřuje úspěšnost fungování hospodářství daného státu. Mezi subjekty, které ovlivňují výkonnost ekonomiky, patří domácnosti, firmy, stát a zahraniční subjekty. V rámci této podkapitoly si zhodnotíme postavení čínské ekonomiky na základě následujících ukazatelů: HDP, ekonomický růst a HDP na osobu.

Tabulka 4.1: Hrubý domácí produkt, ekonomický růst a HDP/osobu Číny v letech 2010-2014

	HDP (mld. USD)	Ekonomický růst (%)	HDP/osobu (USD)
2010	6 039	10,6	4 515
2011	7 492	9,5	5 574
2012	8 461	7,8	6 265
2013	9 490	7,7	6 992
2014	10 354	7,3	7 590

Zdroj: World Bank Group (2016a, 2016b, 2016c), vlastní úprava

Vývoj hrubého domácího produktu Číny v letech 2010 až 2014 je zachycen v tabulce 4.1. V roce 2010 činilo čínské HDP 6 039 mld. USD a ekonomika vykazovala ekonomický růst ve výši 10,6 %, což bylo nejvíce za sledované období. I přes tyto vysoké hodnoty činilo HDP na osobu pouze 4 515 USD. V následujících letech docházelo k pozvolnému růstu nejen u HDP, ale také u přepočtu HDP na obyvatele, což činilo 7 590 USD za rok 2014. Opačný trend můžeme pozorovat u ekonomického růstu, kde došlo k poklesu na hodnotu 7,3 % za rok 2014.

Tabulka 4.2: Hrubý domácí produkt, ekonomický růst a HDP/osobu největších ekonomik světa za rok 2014

	HDP (mld. USD)	Ekonomický růst (%)	HDP/osobu (USD)
USA	17 419	2,4	54 630
Čína	10 354	7,3	7 590
Japonsko	4 601	-0,1	36 194
Německo	3 868	1,6	47 774
Francie	2 829	0,2	42 726
Indie	2 049	7,3	1 582
Rusko	1 861	0,6	12 736

Zdroj: World Bank Group (2016a, 2016b, 2016c), vlastní úprava

Tabulka 4.2 zachycuje ekonomickou výkonnost největších ekonomik světa za rok 2014. Z uvedené tabulky vyplývá, že největší ekonomikou světa byly USA s HDP ve výši 17 419 mld. USD, přičemž vykazovaly ekonomický růst pouze ve výši 2,4 %. V přepočtu HDP na osobu se na přední příčce umístily opět USA s hodnotou 54 630 USD. Druhou největší ekonomikou se v tomto roce stala Čína, jejíž HDP činilo 10 354 mld. USD s ekonomickým růstem ve výši 7,3 %. Stejného ekonomického růstu v tomto roce dosáhla také Indie, jejíž HDP bylo ve výši 2 049 mld. USD. Nejlépe umístěnou ekonomikou ze zemí EU se stalo Německo, jehož HDP činilo 3 868 mld. USD a s ekonomickým růstem ve výši 1,6 %.

Tabulka 4.3: Index lidského rozvoje Číny v letech 2012-2014

	2012	2013	2014
Umístění	101. (střední HDI)	91. místo (vysoké HDI)	90. (vysoké HDI)
Hodnota HDI	0,699	0,719	0,727
Naděje dožití při narození	73,7	75,3	75,8
Předpokládaná délka vzdělání	11,7**	12,9***	13,1
Průměrná délka vzdělání	7,5*	7,5***	7,5
GNI/osobu (PPP)	7 945	11 477	12 547

Zdroj: Human Development Report (2013, 2014, 2015), vlastní úprava

Pozn.: * údaje za rok 2010; ** údaje za rok 2011; *** údaje za rok 2012

V roce 1990 byl Rozvojovým programem OSN (UNDP) poprvé představen nový ukazatel s cílem srovnat úroveň rozvoje jednotlivých států navzájem. V důsledku velkého zaměření ukazatele na ekonomické aspekty došlo následně k vytvoření indexu lidského rozvoje (HDI), který „se pokouší měřit, jak hospodářská výkonnost přispívá ke zdravému a dlouhému životu, obecné vzdělanosti a slušné životní úrovni obyvatelstva“, jak uvádí Jurečka a kolektiv (2010, s. 13). Tento index nabývá hodnoty od 0 do 1, přičemž vyšší hodnota značí lepší situaci daného státu. V rámci tohoto indexu jsou sledovány tři základní cíle, kterými je průměrná délka

života 85 let, životní úroveň občanů a přístup ke vzdělání. Index lidského rozvoje Číny v letech 2012-2014 je uveden v tabulce 4.3. V roce 2012 se Čína umístila na 101. místě s hodnotou indexu ve výši 0,699, čímž spadala mezi země se středním HDI. Situace se zlepšila následující rok, kdy Čína obsadila 91. místo a posunula se tak mezi země s vysokým HDI. K nepatrnému zlepšení došlo také v roce 2014, kdy se Čína umístila na 90. místě s hodnotou indexu ve výši 0,727.

4.1.2. Obyvatelstvo a pracovní síla

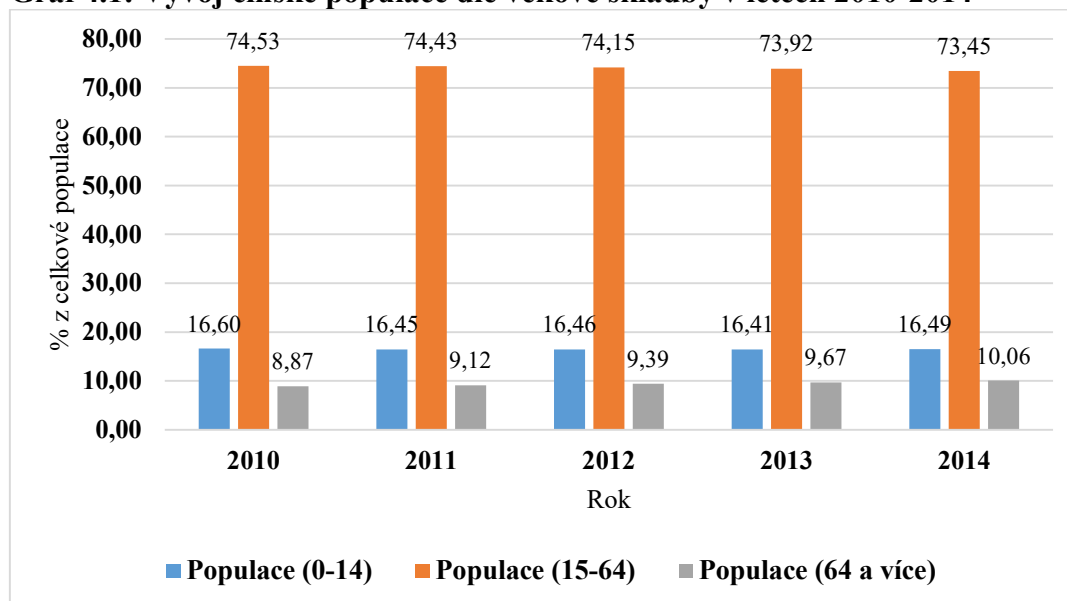
Čínská lidová republika je nejlidnatějším státem světa za rok 2014, i přesto, že zde byla od roku 1980 uplatňována politika jednoho dítěte. V roce 2015 došlo k uvolnění této politiky a všem párům je nyní umožněno mít dvě děti.

Tabulka 4.4: Vývoj čínské populace v letech 2010-2014 (1 000 osob)

	2010	2011	2012	2013	2014
Celková populace	1 340 910	1 347 350	1 354 040	1 360 720	1 367 820
Mužská populace	687 480	690 680	693 950	697 280	700 790
Ženská populace	653 430	656 670	660 090	663 440	667 030
Populace ve městech	669 780	690 790	711 820	731 110	749 160
Populace na venkově	671 130	656 560	642 220	629 610	618 660

Zdroj: National Bureau of Statistics of China (2016), vlastní úprava

Celková populace v Číně se každoročně zvyšuje, jak je patrné z tabulky 4.4. Jak již bylo uvedeno, Čína je nejlidnatějším státem světa s populací ve výši 1,367 mld. obyvatel za rok 2014, přičemž převyšuje mužská populace, která v uvedeném roce činila přes 700 mil. obyvatel. I přesto, že populace žen byla v roce 2014 o více než 30 mil. nižší, došlo zde k většímu přírůstku v letech 2010 až 2014, který byl téměř o 300 tisíc osob více než u mužů. Uvedená tabulka také znázorňuje trend přesunu obyvatel do velkých měst a jejich odchod z venkova. V roce 2010 na venkově žilo přes 671 mil. osob, což bylo zhruba o milion více než ve městech. Změna nastala již následující rok, kdy městská populace činila přes 690 mil. osob, zatímco venkovská populace byla o více než 30 mil. menší. Tento trend pokračoval i v dalších letech a v roce 2014 městská populace již činila přes 749 mil. osob, přičemž populace na venkově byla něco přes 618 mil. osob.

Graf 4.1: Vývoj čínské populace dle věkové skladby v letech 2010-2014

Zdroj: National Bureau of Statistics of China (2016), vlastní výpočty a zpracování

Tak jako ve vyspělých zemích, tak i v Číně se začíná pomalu projevovat demografický problém stárnutí obyvatelstva, jak je uvedeno v grafu 4.1. V roce 2010 představovala věková kategorie obyvatel ve věku 15 až 64 let více, než 74 % celkové populace. V následujících letech docházelo k mírnému poklesu tohoto podílu až na úroveň 73,45 % za rok 2014. Obdobný trend lze sledovat také u věkové kategorie 0 až 14 let, kde došlo v letech 2010 až 2013 k poklesu o 0,19 procentních bodů. K nepatrnému zlepšení došlo o rok později, kdy podíl této věkové kategorie na celkové populaci činil 16,49 %. Rostoucí trend byl zaznamenán u věkové kategorie 64 a více let, jejichž podíl na celkové populaci v roce 2010 byl ve výši 8,87 % a do roku 2014 se tento podíl zvýšil na 10,06 %.

Tabulka 4.5: Zaměstnanost v Číně dle vybraných kategorií v letech 2010-2014 (1 000 obyvatel)

Zaměstnanost dle jednotlivých sektorů ekonomiky					
	2010	2011	2012	2013	2014
Celková zaměstnanost	761 050	764 200	767 040	769 770	772 530
Primární sektor	279 305	265 942	257 730	241 710	227 900
Sekundární sektor	218 421	225 439	232 410	231 700	230 990
Terciární sektor	263 323	272 819	276 900	296 360	313 640
Zaměstnanost v městských a venkovských oblastech					
	2010	2011	2012	2013	2014
Zaměstnanost ve městech	346 870	359 140	371 020	382 400	393 100
Zaměstnanost na venkově	414 180	405 060	396 020	387 370	379 430

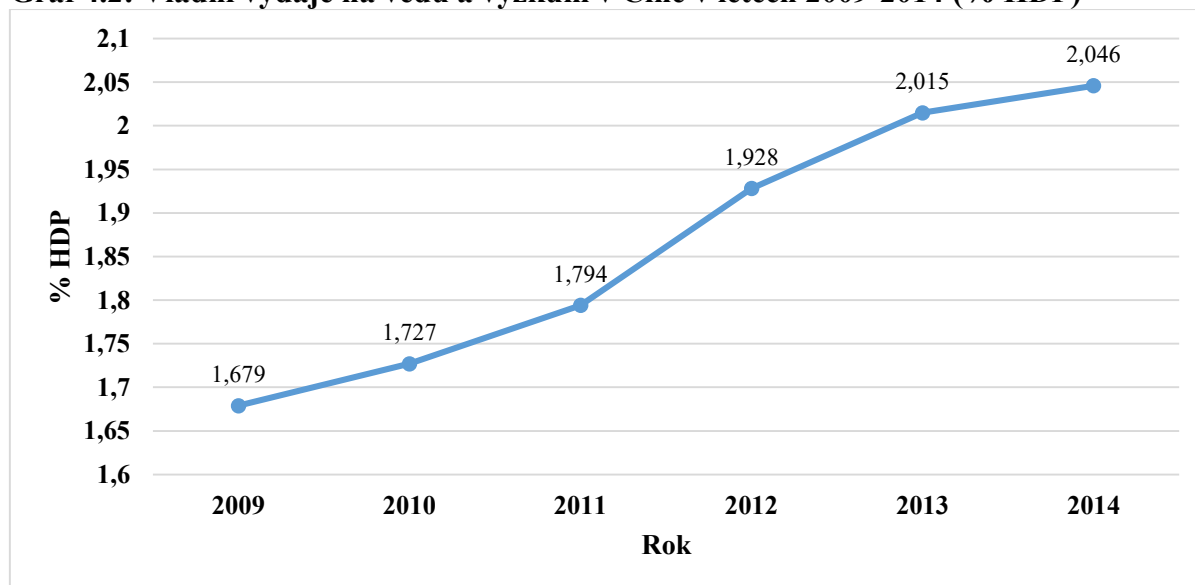
Zdroj: National Bureau of Statistics of China (2016), vlastní úprava

Množství ekonomicky aktivního obyvatelstva v Číně se každoročně zvyšuje. V roce 2014 představovalo ekonomicky aktivní obyvatelstvo zhruba 772 mil. obyvatel, přičemž míra nezaměstnanosti je dlouhodobě nízká, něco málo přes 4 %. V tabulce 4.5 je uvedena zaměstnanost v jednotlivých sektorech čínské ekonomiky v letech 2010 až 2014. Největší počet zaměstnanců za rok 2010 byl v primárním sektoru, kde spadá prvovýroba např. zpracování surovin a zemědělství. Na druhém místě se umístil terciární sektor, který tvoří široké spektrum služeb s více než 263 miliony zaměstnanců. Již následující rok došlo k nárůstu pracujících osob v terciárním sektoru a zároveň poklesu zaměstnaných v primárním sektoru, čímž se sektor služeb umístil na prvním místě. Tento trend pokračoval i v následujících letech a počet zaměstnaných osob v terciárním sektoru v roce 2014 činil přes 313 mil. osob. V uvedené tabulce jsou obsaženy míry zaměstnaných osob ve městech a na venkově. Na počátku sledovaného období byla zaměstnanost na venkově více než 54 %. Avšak s rozvojem sektoru služeb a ústupem zemědělství docházelo k poklesu počtu osob zaměstnaných ve venkovských oblastech a naopak k růstu zaměstnanosti ve městských částech, které v roce 2014 již zaměstnávalo více než 50 % obyvatel.

4.1.3. Výdaje na vědu a výzkum

Mezi významný rozvojový faktor spadají také vládní výdaje na vědu a výzkum. Největší výdaje na vědu a výzkum vynakládají vyspělé ekonomiky, mezi které patří např. Švédsko, Finsko, Dánsko či Japonsko a Austrálie.

Graf 4.2: Vládní výdaje na vědu a výzkum v Číně v letech 2009-2014 (% HDP)

Zdroj: OECD (2016b), vlastní úprava

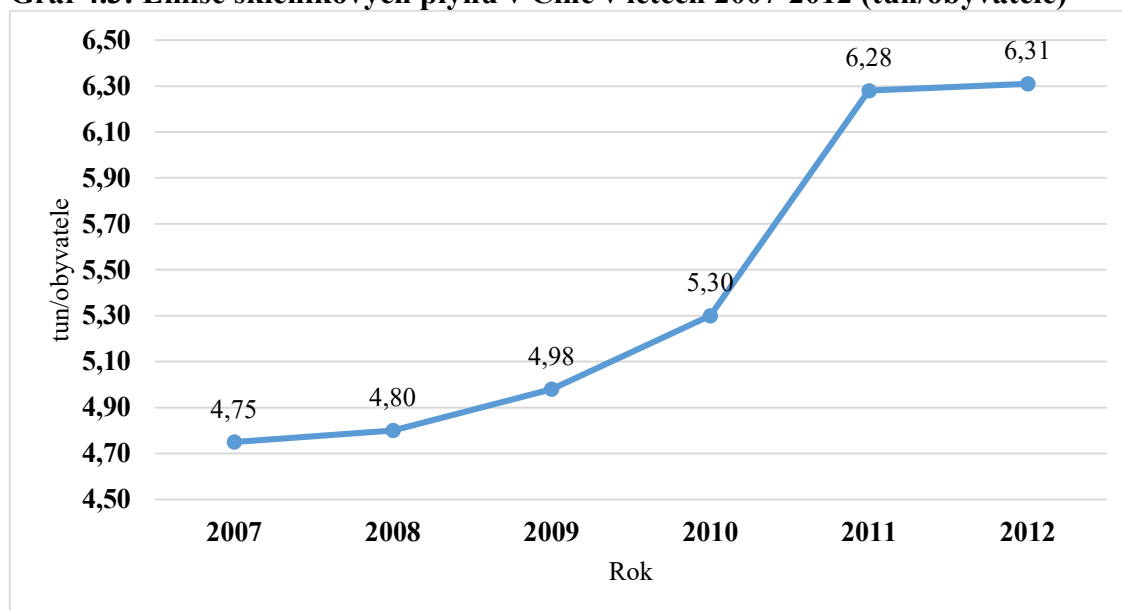
Čínské vládní výdaje vynaložené na vědu a výzkum v letech 2009 až 2014 znázorňuje graf 4.2. V roce 2009 byla hodnota vynaložených výdajů na vědu a výzkum ve výši 1,679 % HDP. V následujících letech docházelo k pozvolnému růstu těchto výdajů, kdy k největšímu nárůstu došlo mezi lety 2011 a 2012, kdy se tyto výdaje zvýšily o 0,134 procentních bodů. V roce 2014 činila hodnota výdajů na vědu a výzkum 2,046 % HDP, čímž se pomalu Čína přibližuje vyspělým ekonomikám.

4.1.4. Životní prostředí a zemědělství

V současné době Čína řeší nejružnější environmentální výzvy, jako je znečištění ovzduší, půdy či povodí řek, ale také nedostatek vody nebo problém desertifikace. V důsledku tohoto neustálého zhoršování životního prostředí, se tato problematika dostala mezi stěžejní zájmy čínské vlády, čímž došlo v některých oblastech ke zlepšení. Největším problémem v Číně je znečištění ovzduší, které je typické pro východní oblasti, zejména pak pro Peking, který vykazuje největší znečištění vzduchu na světě. Na základě této skutečnosti se čínská vláda rozhodla uvolnit nemalou finanční částku na podporu rozvoje a výroby elektromobilů, což přispěje nejen ke snížení znečištění ovzduší, ale také přinese možnost pro lukrativní obchod do budoucna.

V důsledku hojného využívání hnojiv v zemědělství dochází v posledních letech nejen k výraznému znečištění půdy, což má následně negativní dopad na kvalitu a úrodu čínského ovoce a zeleniny, ale také negativní dopad na kvalitu povrchových vod. To následně ovlivňuje úroveň znečištění u podzemních vod, které se v současné době odhaduje zhruba na 60 %. Dle výzkumu Čínské akademie zemědělských věd se využívání chemických hnojiv od roku 1980 v Číně zvýšilo o 225 %, avšak zemědělská úroda se zvýšila pouze o 40 %. S tím souvisí další problém, kterým je nedostatek pitné vody, kdy téměř 2/3 severních čínských měst trpí jejím nedostatkem. Mezi další závažné problémy patří desertifikace, neboli rozšiřování pouští, které bylo markantní na začátku tisíciletí, kdy se poušť rozšiřovala až 3 km ročně. Reakcí čínské vlády bylo vystavení Velké zelené zdi ze stromů o délce 700 km. Za efektivní řešení tohoto problému získala Čína v roce 2013 ocenění na konferenci OSN o boji proti desertifikaci.

Graf 4.3: Emise skleníkových plynů v Číně v letech 2007-2012 (tun/obyvatele)

Zdroj: OECD (2016a), vlastní úprava

Graf 4.3 znázorňuje emise skleníkových plynů v Číně za období 2007 až 2012. Z uvedeného grafu vyplývá, že hodnota emise skleníkových plynů za rok 2007 činila 4,75 tun na obyvatele, což je nejméně za sledované období. I přes snahu čínské vlády snížit toto znečištění nadále dochází k růstu těchto skleníkových plynů. Největší nárůst byl zaznamenán mezi lety 2010 a 2011, kdy se toto znečištění zvýšilo téměř o 1 tunu na obyvatele. Následující rok došlo jen k mírnému zvýšení na úroveň 6,31 tun na obyvatele.

V současné době věnuje čínská vláda velkou pozornost venkovu, který je oproti velkým městům značně zaostalý. Pro venkov je typické zaměření na zemědělství, které je však na ústupu. Z důvodu neřízené urbanizace a znečištění životního prostředí vyvstává v Číně problém týkající se nedostatku zemědělské půdy, což je jednou z priorit čínské vlády od roku 2015. I přesto, že je Čína 4. největší zemí na světě, její podíl zemědělské půdy na celkové rozloze činí pouze 7 %, z čehož většina byla zdevastována v minulých letech. S tím souvisí také potravinová bezpečnost, která je další vládní prioritou. V důsledku několika skandálů velkých čínských společností ztrácí čínské obyvatelstvo důvěru v domácí potraviny a tím roste poptávka po exportovaných potravinách. Na základě těchto problémů přistoupila čínská vláda k uvolnění pravidel v oblasti zemědělství a k podpoře nově vznikajících velkých zemědělských družstev a rodinných podniků.

Mezi další velké problémy venkova můžeme zařadit nedostatek pracovní síly, která odchází do měst za větším výdělkem, lepším vzděláním či sociálním statusem. V současné době se Čína nachází v rané fázi přechodu k ekonomice služeb, kdy zároveň dochází k nárůstu čínské

střední třídy a jejich poptávky po zahraničním zboží, přičemž tento trend můžeme předpokládat také do budoucna. I přes rostoucí náklady na pracovní sílu a jiné výrobní faktory se zahraniční investice i nadále zvyšují zejména v sektoru služeb, což značí, že zahraniční investoři vnímají Čínu, jako trh konečného určení a nikoli jen jako zdroj levné pracovní síly.

4.1.5. Infrastruktura

Infrastruktura má velký význam nejen pro samotné státy, ale také pro jednotlivé subjekty. Obecně můžeme infrastrukturu členit na technickou, dopravní, energetickou, apod. Kvalitní infrastruktura by měla odpovídat požadavkům společnosti. Měla by např. usnadnit přepravu lidí a zboží, získání elektrické energie či zajistit bezpečné nakládání s komunálním odpadem.

Tabulka 4.6: Délka dopravní a energetické infrastruktury v Číně v letech 2008-2014 (10 000 km)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Dráhy v provozu	7,97	8,55	9,12	9,32	9,76	10,31	11,18
Národní elektrifikované dráhy	2,50	3,02	3,27	3,43	3,55	3,60	3,69
Silnice	373,02	386,08	400,82	410,64	423,75	435,62	446,39
Dálnice	6,03	6,51	7,41	8,49	9,62	10,44	11,19
Splavné vnitrozemské vodní cesty	12,28	12,37	12,42	12,46	12,50	12,59	12,63
Ropovody a plynovody	5,83	6,91	7,85	8,33	9,16	9,85	10,57

Zdroj: National Bureau of Statistics of China (2016), vlastní úprava

V posledních třiceti letech Čína zažila velký boom, co se týká výstavby nové infrastruktury. Pozitivní výsledky dosažené v této oblasti v letech 2008 až 2014 jsou patrné z tabulky 4.6. Např. v roce 2008 bylo v Číně v provozu necelých 80 000 km železničních drah, u kterých došlo k nárůstu na 111 800 km v roce 2014. K největšímu nárůstu došlo u silnic, jejichž délka v roce 2008 činila více než 3 mil. km a do roku 2014 došlo k navýšení o více než 730 tisíc km nových silnic. Nárůst byl zaznamenán také u ropovodů a plynovodů, u kterých došlo ve sledovaném období k navýšení o více než 47 tisíc km a jejich délka v roce 2014 činila 105 700 km.

Nedávno Čína postavila nejrozsáhlejší vysokorychlostní síť v rekordním čase a své know-how chce do budoucna využít také v zámoří, např. v USA, Velké Británii, Rusku nebo Mexiku. Mimo propagaci těchto vysokorychlostních železničních technologií se čínská vláda snaží podporovat také vývoz technologií a zařízení pro jaderné elektrárny včetně potřebných

finančních prostředků. Čína je významným investorem v oblasti jaderné energetiky především v Rumunsku nebo UK. Zároveň čínské ministerstvo obchodu vyzývá k investicím do dopravy, energetiky a telekomunikační infrastruktury nejen doma, ale i v relevantních zemích, tak aby došlo k podpoře regionální konektivity.

4.2. Objem přímých zahraničních investic Číny a jejich teritoriální a odvětvová struktura

Po celou druhou polovinu 20. století plynul největší objem FDI do vyspělých zemí. Tento trend je nyní na ústupu a největšími příjemci FDI se stávají rozvojové státy, zejména Čína, která je jejich největším příjemcem za rok 2014. V rámci této kapitoly se podíváme na vývoj objemu FDI Číny včetně jejich odvětvového a teritoriálního složení. Součástí této kapitoly bude také výpočet indexu výkonnosti a zhodnocení nejvýznamnějších investorů v Číně ze zemí EU.

4.2.1. Vývoj objemu přímých zahraničních investic Číny v letech 2001 až 2014

Od vstupu Číny do WTO roste její význam v mezinárodní investiční politice. I přes výrazný celosvětový pokles zahraničních investic za rok 2014 došlo u Číny k růstu FDI, jak v pozici příjemce zahraničních investic, tak v pozici investora. Vývoj těchto investic v letech 2001 až 2014 je zachycen v následujících tabulkách.

Tabulka 4.7: Příliv přímých zahraničních investic do Číny v letech 2001-2014 (mil. USD)

	mil. USD				Procentní podíl celkového množství ve světě			
	Čína	Hongkong	Macao	Tchaj-wan	Čína	Hongkong	Macao	Tchaj-wan
2001	46 878	29 061	160	4 109	6,853	4,248	0,023	0,601
2002	52 743	3 662	378	1 445	8,919	0,619	0,064	0,244
2003	53 505	17 831	412	453	9,693	3,23	0,075	0,082
2004	60 630	29 154	485	1 898	8,88	4,27	0,071	0,278
2005	72 406	34 058	1 243	1 625	7,807	3,672	0,134	0,175
2006	72 715	41 811	1 736	7 424	5,22	3,001	0,125	0,533
2007	83 521	58 403	2 305	7 769	4,462	3,12	0,123	0,415
2008	108 312	58 315	2 591	5 432	7,271	3,914	0,174	0,365
2009	95 000	55 535	852	2 805	8,007	4,681	0,072	0,236
2010	114 734	70 541	2 831	2 492	8,638	5,311	0,213	0,188
2011	123 985	96 581	726	-1 957	7,923	6,172	0,046	-0,125
2012	121 080	70 180	3 894	3 207	8,629	5,002	0,278	0,229
2013	123 911	74 294	4 513	3 598	8,446	5,064	0,308	0,245
2014	128 500	103 254	3 046	2 839	10,462	8,406	0,248	0,231

Zdroj: UNCTAD (2015a), vlastní úprava

Tabulka 4.7 vyjadřuje příliv FDI do Číny a jejího zvláštního správního území Hongkongu a Macaa a také provincie Tchaj-wanu v letech 2001 až 2014. Největší objem investic v roce 2001 plynul do Číny, kdy jejich investice činily 46 878 mil. USD, což představovalo 6,853 % všech investic ve světě. Na druhém místě se umístil Hongkong, jehož podíl na světových investicích byl ve výši 4,248 %. Právě u Hongkongu došlo v následujícím roku k prudkému poklesu FDI, jejichž hodnota byla pouze 3 662 mil. USD, což představovalo 0,619 % všech světových investic. Tento pokles byl zapříčiněn kombinací různých negativních událostí, které tomuto poklesu předcházely. Mezi tyto události řadíme např. následky asijské finanční krize z roku 1997, splasknutí internetové bubliny v roce 2001, ale také teroristický útok z 11. září 2001 na Světové obchodní centrum, což následně ovlivnilo rozhodování investorů. V následujících letech docházelo k růstu objemu FDI plynoucích do Číny i Hongkongu, pouze s poklesem v roce 2009, což bylo způsobeno zejména špatnou ekonomickou situací ve světě. V dalších letech došlo k oživení, pouze s menším poklesem v roce 2012. Hodnota investic plynoucích do Číny za rok 2014 činila 128 500 mil. USD, což bylo 10,462 % světových investic. Také Hongkong dosáhl vysoké hodnoty, jehož podíl na světových investicích činil 8,406 %. Za sledované období zlepšilo svou investiční pozici také zvláštní správní území Macao, jejichž investice činily 3 046 mil. USD za rok 2014. Naopak ke zhoršení došlo u Tchaj-wanu, kde investice dosáhly hodnoty 2 839 mil. USD.

Tabulka 4.8: Odliv přímých zahraničních investic z Číny v letech 2001-2014 (mil. USD)

	mil. USD				Procentní podíl celkového množství ve světě			
	Čína	Hongkong	Macao	Tchaj-wan	Čína	Hongkong	Macao	Tchaj-wan
2001	6 885	18 055	11	5 480	1,179	3,092	0,002	0,938
2002	2 518	13 163	71	4 886	0,513	2,679	0,014	0,994
2003	2 855	12 057	-5	5 682	0,537	2,266	-0,001	1,068
2004	5 498	43 637	-92	7 145	0,619	4,916	-0,01	0,805
2005	12 261	27 003	60	6 028	1,541	3,393	0,008	0,757
2006	21 160	44 475	636	7 399	1,574	3,308	0,047	0,55
2007	26 510	64 166	23	11 107	1,245	3,013	0,001	0,522
2008	55 910	48 379	-83	10 287	3,301	2,856	-0,005	0,607
2009	56 530	59 202	-11	5 877	5,133	5,375	-0,001	0,534
2010	68 811	86 247	-441	11 574	5,037	6,313	-0,032	0,847
2011	74 654	96 341	120	12 766	4,702	6,068	0,008	0,804
2012	87 804	83 411	469	13 137	6,84	6,498	0,037	1,023
2013	101 000	80 773	795	14 285	7,734	6,185	0,061	1,094
2014	116 000	142 700	462	12 697	8,565	10,537	0,034	0,938

Zdroj: UNCTAD (2015a), vlastní úprava

Odliv FDI z Číny, Hongkongu, Macaa a Tchaj-wanu zachycuje tabulka 4.8. Největším investorem v roce 2001 byl Hongkong, jehož hodnota investic činila 18 055 mil. USD, což představuje 3,092 % světových investic. Podstatně nižších hodnot pak dosáhla Čína a Tchaj-wan, jejichž investice se pohybovaly kolem 6 000 mil. USD. V roce 2002 došlo k poklesu u všech uvedených investorů až na Macao, jehož realizované investice dosáhly hodnoty 71 mil. USD. V následujících letech docházelo k růstu objemu realizovaných investic u Číny i Hongkongu. Naopak kolísavý vývoj můžeme zpozorovat u Macaa a Tchaj-wanu. Největší objem realizovaných investic byl v roce 2014 zaznamenán u Hongkongu, jehož investice činily 142 700 mil. USD, což je 10,537 % celkových světových investic, což je nárůst zhruba o 7 procentních bodů oproti roku 2001. K výraznému nárůstu došlo také u samotné Číny, jejíž investice byly v hodnotě 116 000 mil. USD, což představuje 8,565 % celkových investic ve světě, které představují zvýšení o více jak 7 procentních bodů v porovnání s rokem 2001.

Tabulka 4.9: Stav přímých zahraničních investic v Číně 1990, 2000, 2014 (mil. USD)

	Příliv FDI			Odliv FDI		
	1990	2000	2014	1990	2000	2014
Čína	20 691	193 348	1 085 293	4 455	27 768	729 585
Hongkong	201 653	435 417	1 549 849	11 920	379 285	1 459 947
Macao	2 809	2 801	26 747	-	-	2 277
Tchaj-wan	9 735	19 502	68 636	30 356	66 655	258 829

Zdroj: World Investment Report (2015c), vlastní úprava

Tabulka 4.9 zachycuje stav FDI v Číně, Hongkongu, Macau a Tchaj-wanu v letech 1990, 2000 a 2014. Největší objem zahraničních investic plynoucích do uvedených teritorií byl v roce 1990 zaznamenán u Hongkongu, kde investice dosáhly hodnoty 201 653 mil. USD. V následujících letech docházelo k růstu jejich FDI, jejichž hodnota v roce 2014 činila 1 549 849 mil. USD. Největší nárůst těchto investic byl zaznamenán u Číny, jejichž objem se v letech 1990 až 2014 zvýšil více než padesátkrát. Největším investorem z uvedených teritorií byl v roce 1990 Tchaj-wan jehož investice byly ve výši 30 356 mil. USD. Ty se i nadále zvyšovaly a v roce 2014 dosáhly hodnoty 258 829 mil. USD. Velký nárůst byl zaznamenán také u Číny a Hongkongu, který byl největším investorem v roce 2014, s investicemi ve výši 1 459 947 mil. USD.

4.2.2. Index výkonnosti přílivu a odlivu přímých zahraničních investic

Číny

Jak jsme již uvedli, Čína se za rok 2014 stala největším příjemcem FDI, kdy příliv těchto investic činil téměř 129 mld. USD. To bylo způsobeno zejména nárůstem zahraničních investic do sektoru služeb, konkrétně do maloobchodu, dopravy a financí. Naopak pokles byl zaznamenán ve zpracovatelském průmyslu, kde rostou náklady na pracovní sílu. Od roku 2011 větší podíl FDI plyne do sektoru služeb, než do výroby. Tento trend pokračuje i nadále, kdy se podíl služeb na FDI v roce 2014 zvýšil na 55 %, přičemž podíl na výrobě klesl na 33 %. Mezi největší investory v Číně patří zejména Korejská republika, jejíž investice v roce 2014 vzrostly téměř o 30 % a k mírnému nárůstu také došlo u investic plynoucích ze zemí EU. Čína zároveň upevňuje svou pozici světového investora. V roce 2014 odliv FDI z Číny činil 116 mld. USD a lze do budoucna přepokládat, že odliv investic z Číny bude rychlejší než jejich příliv. To je zapříčiněno zejména zámořskými akvizicemi, které jsou stále významnějším prostředkem pro mezinárodní expanzi některých čínských finančních institucí. V roce 2014 se příliv investic do Hongkongu zvýšil o 39 % na hodnotu 103 mld. USD. To bylo způsobeno především nárůstem kapitálových investic spojených s velkými přeshraničními fúzemi a akvizicemi, k čemuž výrazně přispěli investoři z Číny. Také čínský podíl na projektech na zelené louce v Hongkongu činí téměř jednu pětinu (World Investment Report, 2015c).

Tabulka 4.10: Výsledky výpočtu Indexu výkonnosti přílivu FDI do Číny v letech 2008-2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Čína	1,0091	0,9391	0,9499	0,7847	0,7728	0,6958	0,8049
Hongkong	11,2666	13,0947	15,1985	17,9903	14,0359	13,9780	22,5526
Macao	5,2949	2,0176	4,9175	0,9174	4,7587	4,4959	3,5128
Tchaj-wan	0,5518	0,3611	0,2752	-0,1865	0,3397	0,3628	0,3380

Zdroj: UNCTAD, vlastní výpočty a zpracování

Index výkonnosti poměřuje objem FDI ve vztahu k HDP dané země, jak vyjadřuje vzorec 2.6. Pokud je hodnota indexu větší než 1, znamená to, že do země plyne mnohem větší objem zahraničních investic ve srovnání s tuzemskou ekonomikou. Veškeré potřebné údaje pro výpočet indexu výkonnosti přílivu FDI do Číny jsou uvedeny v příloze č. 2. Vypočtené výsledky tohoto indexu v letech 2008 až 2014 jsou uvedeny v tabulce 4.10. Kladných výsledků v roce 2008 dosáhla nejen Čína, ale také Hongkong a Macao, z čehož vyplývá, že byly tyto destinace přitažlivé pro zahraniční investory. V následujících letech byl zaznamenán pokles indexu výkonnosti přílivu FDI u všech sledovaných teritorií mimo Hongkongu. I přes to, že je Čína největším příjemcem FDI za rok 2014, hodnota uvedeného indexu činila v tomto roce pouze 0,8049, což bylo způsobeno především rychlejším růstem domácí ekonomiky oproti přílivu FDI do země. Nejvyšší hodnoty tohoto indexu v roce 2014 dosáhl Hongkong, jehož index činil 22,5526, především díky výraznému nárůstu objemu FDI.

Tabulka 4.11: Výsledky výpočtu Indexu výkonnosti odlivu FDI z Číny v letech 2008-2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Čína	0,4581	0,6021	0,5539	0,4657	0,6126	0,6372	0,6590
Hongkong	8,2200	15,0390	18,0664	17,6894	18,2345	17,0740	28,2673
Macao	-0,1492	-0,0281	-0,7447	0,1495	0,6265	0,8898	0,4832
Tchaj-wan	0,9190	0,8150	1,2425	1,1994	1,5209	1,6184	1,3709

Zdroj: UNCTAD, vlastní výpočty a zpracování

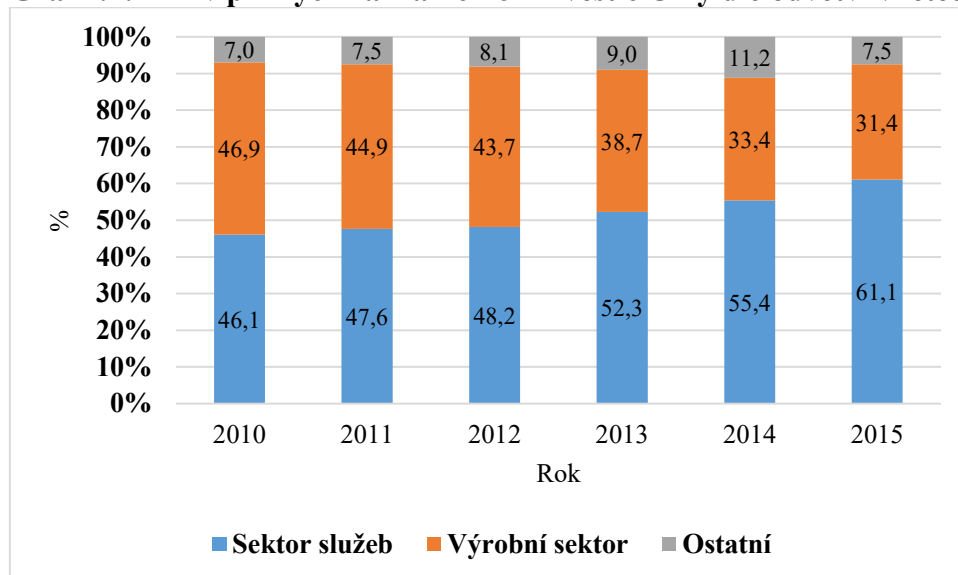
Tabulka 4.11 vyjadřuje výpočet indexu výkonnosti odlivu FDI z Číny za období 2008 až 2014, přičemž údaje potřebné pro výpočet jsou uvedeny v příloze č. 2. Za rok 2008 dosáhl nejvyšší hodnoty u tohoto indexu Hongkong, jehož index činil 8,22. V následujících letech docházelo k růstu hongkongského indexu až na hodnotu 28,2673 za rok 2014. U Číny a Macaa index výkonnosti odlivu FDI nepřekročil hodnotu 1 za celé sledované období, z čehož vyplývá, že hodnota realizovaných zahraničních investic byla mnohem nižší v porovnání s velikostí jejich ekonomiky. Od roku 2010 překonal výkonnostní index Tchaj-wanu hodnotu 1 a i v dalších letech docházelo k jeho růstu. K mírnému poklesu došlo pouze v roce 2014, kdy

hodnota indexu činila 1,3709, což bylo způsobeno především poklesem realizovaných investic v zahraničí.

4.2.3. Odvětvová struktura přímých zahraničních investic

Přímé zahraniční investice mohou plynout do různých sektorů národního hospodářství. Národní hospodářství státu můžeme rozdělit na 4 sektory. Primární sektor zahrnuje činnosti v oblasti zemědělství, lesnictví, rybolovu a těžby nerostných surovin, zatímco v rámci sekundárního sektoru dochází ke zpracování produkce pocházející z primárního sektoru, k čemuž dochází např. ve stavebnictví či zpracovatelském průmyslu. Terciární sektor zajišťuje poskytování služeb v oblasti obchodu, pohostinství či školství. Posledním sektorem národního hospodářství je kvartérní sektor, kde spadá vědecká a výzkumná činnost, která rozšiřuje dosavadní poznání.

Graf 4.4: Příliv přímých zahraničních investic Číny dle odvětví v letech 2011-2015 (%)

Zdroj: China Outlook (2015), vlastní úprava

Členění zahraničních investic plynoucích do Číny v letech 2010 až 2015 dle jednotlivých odvětví znázorňuje graf 4.4. V roce 2010 největší objem investic plynul do výrobního odvětví, které představovalo 46,9 % celkových investic. Na druhém místě se umístil sektor služeb, kde hodnota investic byla nižší pouze o 0,8 procentních bodů. K průlomu došlo v roce 2011, kdy došlo ke zvýšení FDI v oblasti sektoru služeb na hodnotu 47,6 %, což bylo více než ve výrobním sektoru. Tento trend přetrvával i v následujících letech a v roce 2015 objem zahraničních investic v sektoru služeb činil již více než 61 %.

Právě růst FDI v sektoru služeb odráží základní posun čínské ekonomiky, která již více než 30 let klade důraz na investiční činnost a export, což vedlo k navýšení výrobní spotřeby na

úkor domácí spotřeby. To umožnilo generovat vysoké tempo růstu, avšak podíl domácí spotřeby v čínské ekonomice byl nízký. V průběhu let však došlo k nárůstu střední třídy, což umožnilo rozvoj služeb. V důsledku vyšších disponibilních příjmů se zvyšuje také čínská poptávka po kvalitních zdravotnických, vzdělávacích či finančních službách. Do budoucna lze předpokládat, že se investice v sektoru služeb budou i nadále zvyšovat a dosáhnou tak hodnoty vyspělých států (China Outlook, 2015).

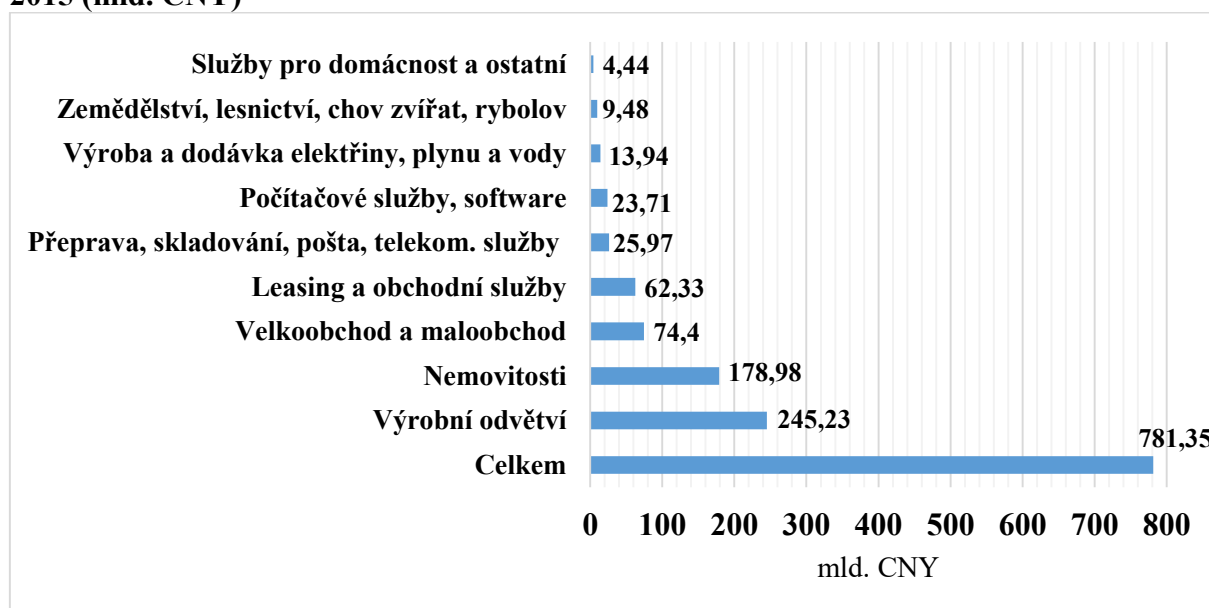
Tabulka 4.12: Růst přílivu přímých zahraničních investic Číny v sekundárním a terciárním sektoru za rok 2014 (%)

Sekundární sektor		
	2014	2011-2014
Hornictví	54,1	-2,8
Výroba	-12,3	-8,5
Konstrukce	1,6	10,6
Produkce a dodávka elektřiny, vody a plynu	-9,3	1,3
Terciární sektor		
	2014	2011-2014
Velkoobchod a maloobchod	-17,8	4,0
Doprava, skladování a pošta	5,6	11,8
Hotely a stravovací služby	-15,8	-8,3
Finanční zprostřed.	79,5	29,9
Nemovitosti	20,2	8,8
Leasing a podnikání	20,5	14,2
Zdraví, soc. zabezpečení a soc. péče	20,5	0,03
Kultura, sport a zábava	0,3	9,1
Přenos informací, počítačové služby, software	-4,4	0,7
Vědecký výzkum, technický servis, geologický průzkum	18,3	9,8
Řízení ochrany vodních zdrojů a životního prostředí	-44,6	-12,8
Ostatní služby	10,8	-26,5

Zdroj: China Outlook (2016), vlastní úprava

Uvedená tabulka 4.12 vyjadřuje růst přílivu FDI do Číny za rok 2014 do jednotlivých oblastí sekundárního a terciárního sektoru. V rámci sekundárního sektoru došlo k největšímu nárůstu investic za rok 2014 u hornictví, jehož růst zahraničních investic činil 54,1 %. Avšak za období 2011-2014 došlo v této oblasti k poklesu investic o 2,8 %. Naopak největší nárůst FDI za období 2011-2014 byl zaznamenán u konstrukcí, kde došlo ke zvýšení o 10,6 %. V rámci terciárního sektoru došlo v roce 2014 k velkému růstu investic především u finančních služeb, kde došlo k růstu ve výši 79,5 %, přičemž tento trend je viditelný také v letech 2011 až 2014. Největší pokles investic byl naopak zaznamenán u řízení ochrany vodních zdrojů a životního prostředí, kde došlo k poklesu o 44,6 %.

Graf 4.5: Hodnota přímých zahraničních investic v nefinančním sektoru v Číně za rok 2015 (mld. CNY)

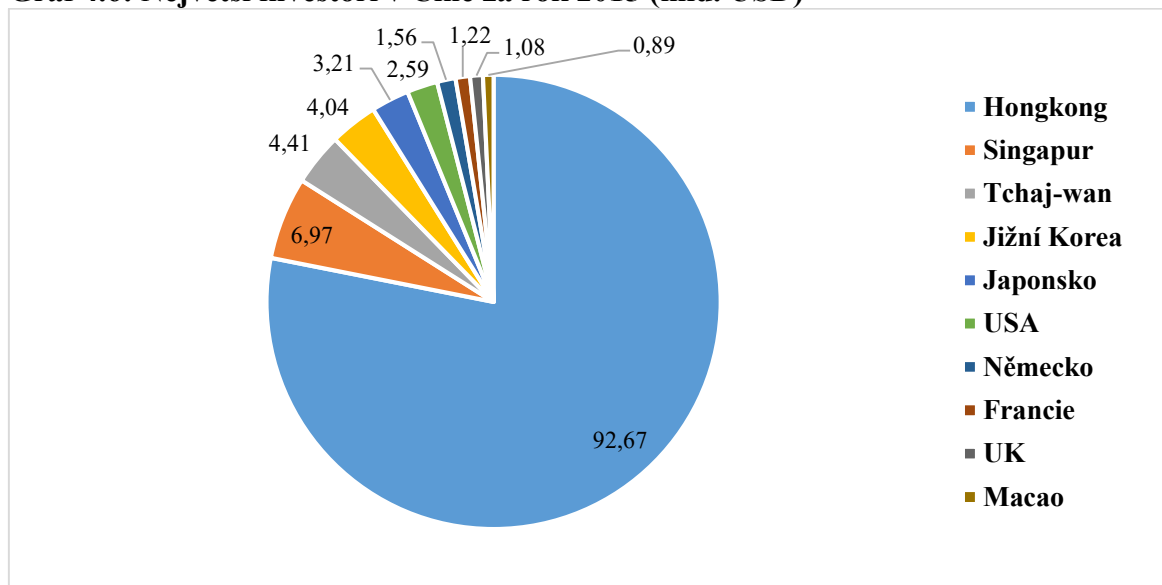
Zdroj: Statista (2016), vlastní úprava

Graf 4.5 znázorňuje hodnotu FDI v nefinančním sektoru v Číně za rok 2015. Celková hodnota těchto investic činila 781,35 mld. CNY. Největší podíl na těchto investicích mělo výrobní odvětví, kde objem FDI dosáhl 245,23 mld. CNY. Na druhém místě se umístilo odvětví s nemovitostmi, kde hodnota těchto investic činila 178,98 mld. CNY. Naopak nejméně FDI plynulo do služeb pro domácnost a ostatní, kde FDI dosáhly pouze 4,44 mld. CNY. Obdobně na tom byly také investice v oblasti zemědělství, lesnictví či výroby a dodávky plynu a elektřiny.

4.2.4. Teritoriální struktura přímých zahraničních investic

Příliv přímých zahraničních investic do Číny dle teritoriálního zaměření je velmi rozdílný. Příloha č. 1 uvádí objem a tempo růstu FDI v Číně dle jednotlivých teritorií v letech 2011 až 2015. Největší objem zahraničních investic v roce 2015 směřoval do Východní Číny, kde bylo realizováno více než 83 % veškerých zahraničních investic. Také meziroční růst zahraničních investic u Východní Číny za rok 2015 dosáhl 8,9 %, což je nejvyšší hodnota za celé sledované období. Tento nárůst byl zapříčiněn zejména přechodem na ekonomiku s vyšší přidanou hodnotou a zvýšenými investicemi do sektoru služeb a technologií, která jsou umístěna ve Východní Číně. V uplynulých letech docházelo také výraznému růstu FDI v Centrální Číně, kde však za rok 2015 došlo k poklesu o 3,3 %. Ještě většího poklesu v tomto roce bylo dosaženo u Západní Číny, kde hodnota zahraničních investic klesla o 6,8 %.

Graf 4.6: Největší investoři v Číně za rok 2015 (mld. USD)

Zdroj: Ministry of Commerce People's Republic of China (2016), vlastní úprava

Nejvýznamnější investoři v Číně za rok 2015 jsou uvedeni v grafu 4.6. Z uvedeného grafu vyplývá, že nejvíce investic na území Číny realizovalo zvláštní správní území Číny Hongkong, jehož investice dosáhly hodnoty 92,67 mld. USD. Na druhém místě se umístil Singapur, jehož investice činily 6,97 mld. USD. Dalším velkým investorem v Číně byla provincie Tchaj-wan s FDI ve výši 4,41 mld. USD. Největším investorem v Číně ze zemí EU se za rok 2015 stalo Německo s hodnotou zahraničních investic v objemu 1,56 mld. USD. Mezi další významné investory ze zemí EU patří také Francie a UK.

4.2.5. Objem realizovaných fúzí a akvizic

Fúze představuje splynutí dvou či více podniků do nové či již existující společnosti, zatímco akvizice spočívá v převzetí podniku na základě koupě a prodeje. V této podkapitole se podíváme na vývoj přeshraničních M&A v Číně včetně jejich sektorového zaměření a následně se podíváme také na hodnotu realizovaných greenfield projektů v Číně.

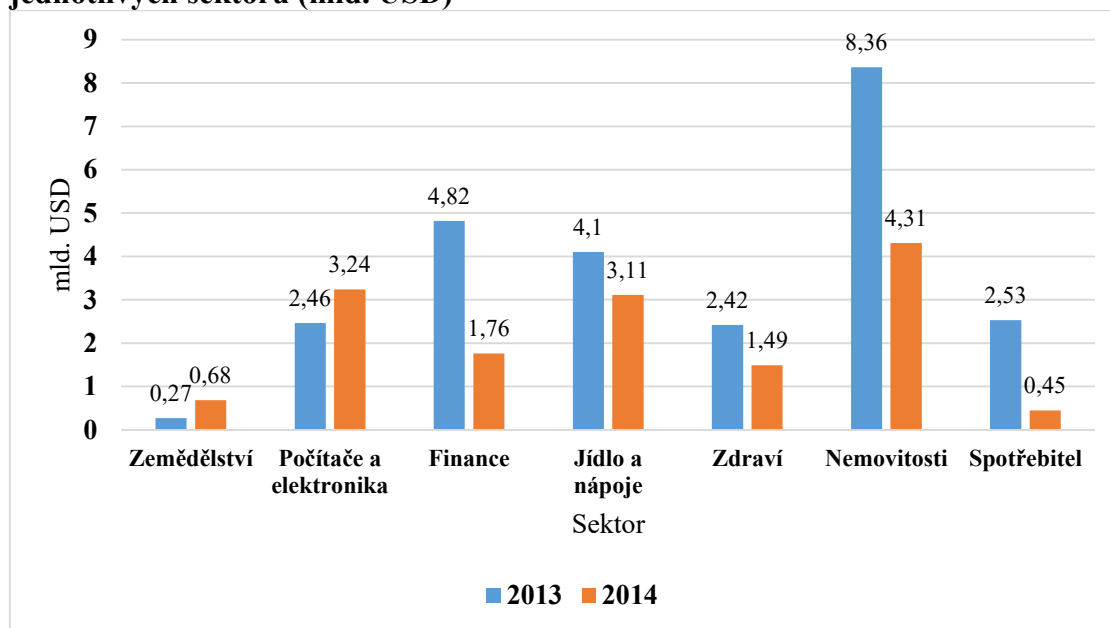
Tabulka 4.13: Hodnota přeshraničních fúzí a akvizic v Číně v letech 2008-2014 (čisté tržby v mil. USD)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Čína	17 475	11 017	6 758	11 501	9 524	26 404	52 415
Hongkong	8 651	3 530	12 684	2 125	2 912	433	17 070
Macao	593	-57	33	34	30	213	0
Tchaj-wan	2 106	-360	385	-2 212	925	558	-112

Zdroj: World Investment Report (2015c), vlastní úprava

Vývoj hodnoty přeshraničních M&A v Číně v letech 2008 až 2014 znázorňuje tabulka 4.13. Největší objem fúzí a akvizic byl v roce 2008 realizován v Číně, kde hodnota dosáhla 17 475 mil. USD. Na druhém místě se umístil Hongkong s M&A v objemu 8 651 mil. USD. V následujícím roce došlo k výraznému poklesu u všech uvedených teritorií a v průběhu dalších let byl vývoj těchto fúzí a akvizic značně kolísavý, avšak nejvyšší hodnoty dosáhly v roce 2014 u Číny, kdy hodnota těchto investic činila 52 415 mil. USD.

Graf 4.7: Hodnota fúzí a akvizic realizovaných v Číně v letech 2013 a 2014 dle jednotlivých sektorů (mld. USD)

Zdroj: China Outlook (2015), vlastní úprava

Graf 4.7 vyjadřuje hodnotu M&A realizovaných v Číně v roce 2013 a 2014 dle jednotlivých sektorů. Největší objem fúzí a akvizic byl v roce 2013 realizován v sektoru nemovitostí, kde M&A dosáhly hodnoty 8,36 mld. USD. Na druhém místě se umístil sektor financí s M&A v objemu 4,82 mld. USD. Naopak nejmenší objem M&A byl realizován v sektoru zemědělství a zdraví. V roce 2014 došlo k největšímu poklesu objemu M&A u nemovitostí, kde jejich hodnota činila pouze 4,31 mld. USD. K výraznému poklesu došlo také u sektoru financí, kde M&A byly ve výši 1,76 mld. USD. Naopak nárůst objemu M&A byl zaznamenán pouze u sektoru zemědělství a počítačů s elektronikou.

V roce 2015 bylo zahraničními investory v Číně realizováno 202 M&A, což bylo o 46 méně, než v roce 2014. I přes tento pokles však celková hodnota těchto M&A činila 25,2 mld. USD, což bylo mnohem více než v roce 2014, kdy hodnota M&A dosáhla desetiletého minima s hodnotou 14,4 mld. USD. Hlavní investoři se sídlem ve vyspělých

zemích, tvořili téměř 94 % všech ohlášených obchodů se 78 % podílem na celkové hodnotě těchto M&A.

Tabulka 4.14: Realizované fúze a akvizice v Číně za rok 2015 dle jednotlivých sektorů

Pořadí	Sektor	Hodnota (mld. USD)	Sektor	Počet dohod
1.	Holdingové společnosti, konglomeráty	10,4	Počítače a elektronika	33
2.	Ropa a plyn	5,0	Profesionální služby	16
3.	Nemovitosti (hotely a restaurace)	2,1	Agropodnikání a jídlo	15
4.	Finanční služby	1,7	Nemovitosti (hotely a restaurace)	14
5.	Doprava	1,1	Zdravotní péče	14

Zdroj: China Outlook (2016), vlastní úprava

Tabulka 4.14 zacycuje realizované M&A v Číně za rok 2015 dle nejvýznamnějších sektorů. Největší hodnoty dosáhly realizované M&A v rámci holdingových společností a konglomerátu, kde celkový objem M&A činil 10,4 mld. USD. Fúze a akvizice v oblasti ropy a zemního plynu se umístily na druhém místě s M&A ve výši 5 mld. USD. Další významné M&A byly realizovány také v oblasti nemovitostí, finančních služeb či dopravy. Pokud bychom se zaměřili na počet uzavřených dohod, pak nejvíce M&A bylo realizováno v oblasti počítačů a elektroniky, kde bylo uzavřeno 33 dohod. Další dohody byly uzavírány např. v oblasti profesionálních služeb, agropodnikání, nemovitostí a zdravotní péče, kde bylo uzavřeno okolo 15 dohod za rok 2015.

Tabulka 4.15: Hodnota ohlášených projektů na zelené louce v Číně v letech 2008-2014 (mil. USD)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Čína	121 661	109 145	96 010	105 106	78 547	75 740	77 411
Hongkong	6 300	7 943	6 075	6 342	7 285	5 943	5 263
Macau	689	490	221	483	2 356	257	870
Tchaj-wan	3 953	4 363	6 720	4 120	2 486	2 185	1 635

Zdroj: World Investment Report (2015c), vlastní úprava

Hodnota realizovaných greenfield projektů v Číně v letech 2008 až 2014 je uvedena v tabulce 4.15. Nejvyšší hodnoty bylo dosaženo v roce 2008 v Číně, kde hodnota greenfield projektů činila 121 661 mil. USD. Ve sledovaném období docházelo k pozvolnému poklesu u Hongkongu, Tchaj-wanu a Číny, která se umístila na 1. místě za rok 2014 s investicemi ve výši 77 411 mil. USD. Naopak ke zvýšení hodnoty projektů na zelené louce došlo u Macaa, kde investice za rok 2014 zvýšily na 870 mil. USD.

4.3. Význam přímých zahraničních investic vybraných zemí EU v Číně

Investoři a vlády vyspělých zemí si uvědomují, jaké konkurenční výhody Čína nabízí. Mezi hlavní faktory, které ovlivňují příliv zahraničních investic do Číny, můžeme zařadit např. rozvoj dopravní a energetické infrastruktury, dostupnost výrobních faktorů či produktivita a kvalifikace pracovní síly. Pro přilákání FDI čínská vláda poskytuje atraktivní finanční pobídky ve formě daňových úlev, grantů, nízkonákladových vládních úvěrů či dotací.

Tabulka 4.16: Nejvýznamnější investoři ze zemí EU v Číně v letech 2008-2014 (10 000 USD)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Evropa	545 937	549 529	592 183	587 654	629 050	689 319	669 165
Německo	90 049	121 657	88 840	112 896	145 095	207 844	207 056
UK	91 401	67 902	71 032	58 152	40 960	39 194	73 194
Francie	58 775	65 365	123 820	76 853	65 242	75 189	71 207
Nizozemsko	86 216	74 128	91 449	76 137	114 358	127 477	63 873

Zdroj: National Bureau of Statistics of China (2016), vlastní úprava

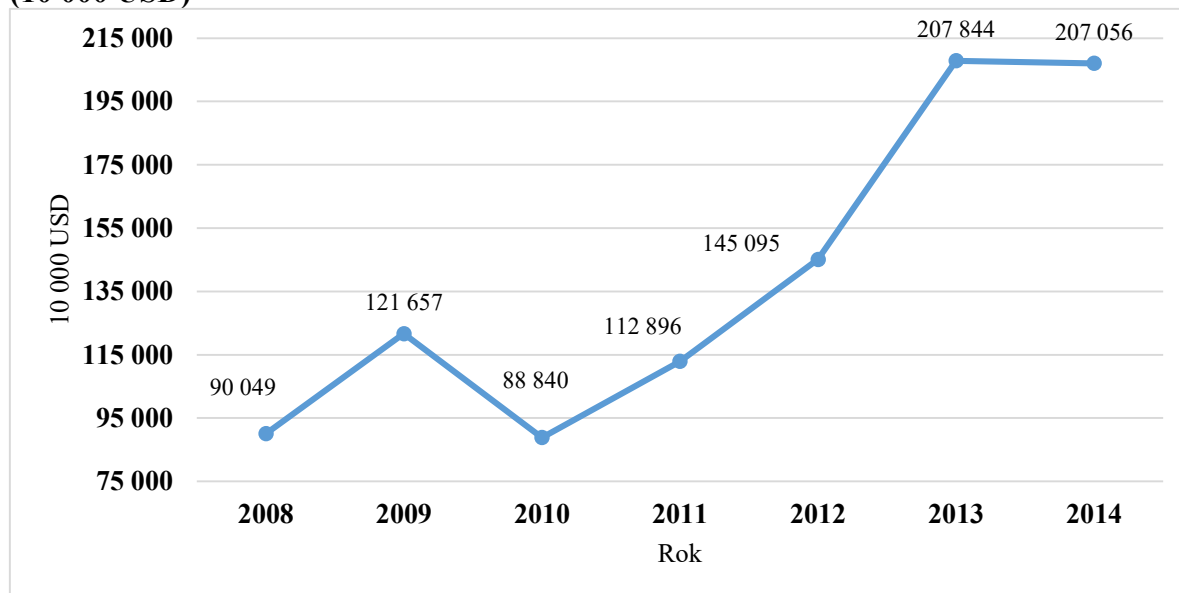
Mezi nejvýznamnější investory v Číně ze zemí EU v letech 2008 až 2014 patří Německo, Velká Británie, Francie a Nizozemsko, jak je patrné z tabulky 4.16. Celkový objem evropských investic v Číně v roce 2008 činil přes 5 459 mil. USD. V následujících letech docházelo k růstu zahraničních investic, avšak mírný pokles byl zaznamenán v roce 2011, kdy se evropské zahraniční investice v Číně snížily na 5 876 mil. USD. Již další rok došlo k jejich navýšení a jejich hodnota za rok 2014 činila 6 691 mil. USD. V roce 2008 byla největším investorem v Číně Velká Británie, jejíž zahraniční investice činily 914 mil. USD. V následujících letech docházelo k poklesu těchto investic, které v roce 2013 byly pouze ve výši 391 mil. USD. Další rok se tyto FDI téměř zdvojnásobily a dosáhly hodnoty 731 mil. USD. Největší nárůst zahraničních investic v Číně byl zaznamenán u Německa, jehož investice v Číně v roce 2008 činily 900 mil. USD a do roku 2014 se zvýšila na 2 070 mil. USD.

4.3.1. Německo

Čína je největším německým obchodním partnerem a důležitou destinací pro zahraniční investice. Vztahy mezi Německem a Čínou jsou v současnosti upraveny prostřednictvím bilaterální dohody o ochraně investic z roku 2005. Tato smlouva upravuje celkové podmínky pro vzájemné investice a vytváří rovné podmínky pro investory na obou stranách. Doposud německé společnosti realizovaly mnohem více zahraničních investic v Číně, než čínské společnosti v Německu, což je odrazem rozdílné úrovně obou ekonomik. V roce 2014 činila

celková hodnota německých FDI v Číně okolo 40 mld. EUR, zatímco čínské investice v Německu byly ve výši 1,4 mld. EUR. Tyto čínské investice plynuly zejména do odvětví strojírenství, elektroniky, spotřebního zboží a informační a komunikační technologie (Federal Foreign Office, 2016).

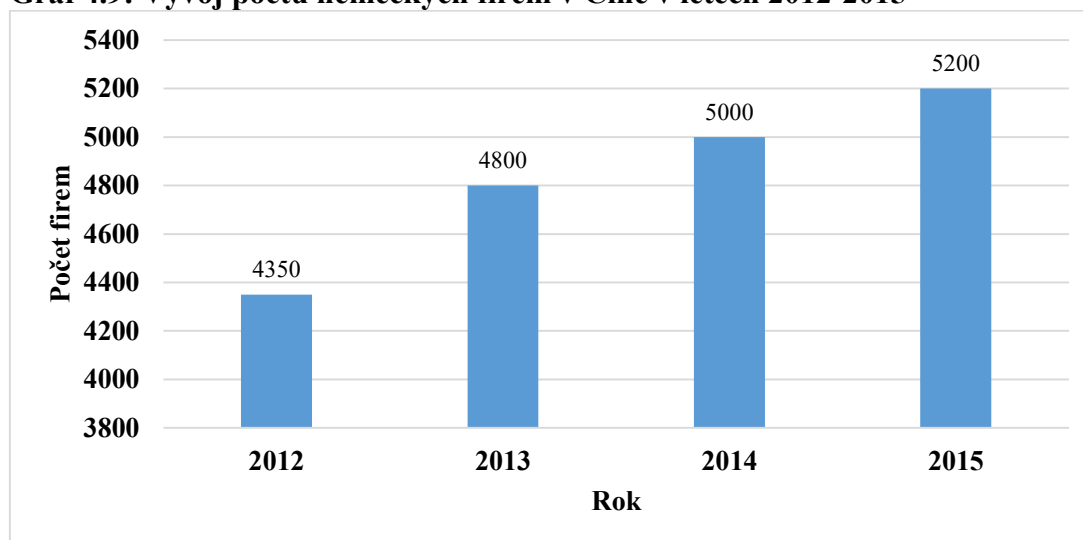
Graf 4.8: Vývoj německých přímých zahraničních investic v Číně v letech 2008-2014 (10 000 USD)

Zdroj: National Bureau of Statistics of China (2016), vlastní úprava

V posledních letech rostl význam čínské ekonomiky pro německé investory, jak vyjadřuje graf 4.8. V roce 2009 činily německé investice v Číně přes 900 mil. USD. Následující rok došlo k navýšení těchto investic o více než 300 mil. USD, které však v roce 2010 klesly na 888 mil. USD. V dalších letech docházelo k růstu německých investic, přičemž největší nárůst byl zaznamenán mezi lety 2012 a 2013, kdy německé investice dosáhly hodnoty přes 2 mld. USD, což bylo téměř stejné i za rok 2014. Tyto údaje potvrzují schopnost Číny udržet si vedoucí pozici jako hlavní investiční destinace pro německé investory i přes měnící se podmínky na trhu. Německé investice plynuly zejména do strojírenského, chemického a automobilového průmyslu, kde došlo k navýšení až o 20 %.

Graf 4.9: Vývoj počtu německých firem v Číně v letech 2012-2015

Zdroj: German Business in China (2016), vlastní úprava

Pozn.: Hodnota za rok 2015 – odhad

Graf 4.9 znázorňuje vývoj počtu německých firem v Číně za období 2012 až 2015. Z uvedeného grafu vyplývá, že v roce 2012 působilo v Číně 4 350 německých firem. Mezi lety 2012 a 2013 došlo k největšímu nárůstu německých firem v Číně, kdy se jejich počet zvýšil o 450. V roce 2014 realizovalo v Číně své aktivity zhruba 5 000 německých firem a za rok 2015 se jejich hodnota odhaduje na 5 200 společností, které vytváří okolo 1,1 mil. pracovních míst. Většina těchto německých firem je zapojena do technologicky náročných průmyslových odvětví a nevyužívá Čínu jen jako levnou výrobní základnu pro následný vývoz. Většina těchto investic putuje do velkých ekonomických center, kterými jsou Šanghaj (*Yangtze River Delta*), Peking (*Bohai Economic Rim*) a Guangzhou/Schenzhen (*Pearl River Delta*).

Německé společnosti jsou v současné době v Číně průkopníky v oblasti modernizace průmyslu a do budoucna mohou představovat významného partnera pro Čínu během její transformace. Hlavním čínským problémem je zhoršování životního prostředí a právě Německo je lídrem ve využívání zelených technologií a snižování závislosti na fosilních palivech. Své prvenství si Německo drží také v oblasti zdravotnických služeb a zařízení v důsledku stárnutí populace. Právě tato oblast představuje vysoký růstový potenciál do budoucna.

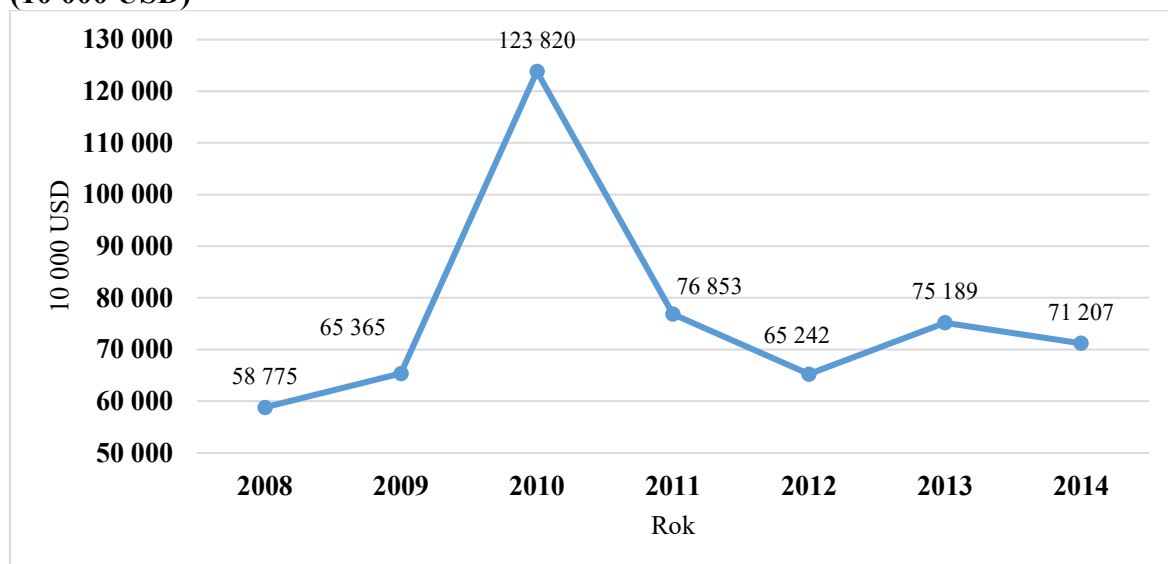
4.3.2. Francie

Investiční vztahy Francie a Číny byly od roku 1999 upraveny bilaterální investiční dohodou, která byla v roce 2010 nahrazena novou. Významné místo v rámci bilaterálních obchodních vztahů mezi Čínou a Francií má sektor jaderné energetiky. Tato francouzsko-čínská spolupráce v oblasti jaderné energie je znázorněním úspěšného dlouhodobého průmyslového

partnerství. V posledních dvaceti letech Francie hraje významnou úlohu při budování jaderných elektráren v Číně. Tato dlouholetá spolupráce se opírá o špičkovou kvalitu francouzské jaderné energetiky, která spočívá ve výkonu a bezpečnosti jaderných zařízení (France Diplomatie, 2015).

V roce 2015 působilo v Číně více než 1 400 podniků, které se zaměřují na zemědělský a potravinářský průmysl včetně oblasti ochrany životního prostředí a udržitelného rozvoje. Řada francouzských firem zakládá joint venture podniky, kterého využily známé společnosti jako Michelin, Veolia nebo Citroën. Francouzská vláda také podporuje čínské investice v zemi, jejichž zásoba činí zhruba 4,3 mld. EUR, a které zaměstnávají okolo 13 000 lidí.

Graf 4.10: Vývoj francouzských přímých zahraničních investic v Číně v letech 2008-2014 (10 000 USD)

Zdroj: National Bureau of Statistics of China (2016), vlastní úprava

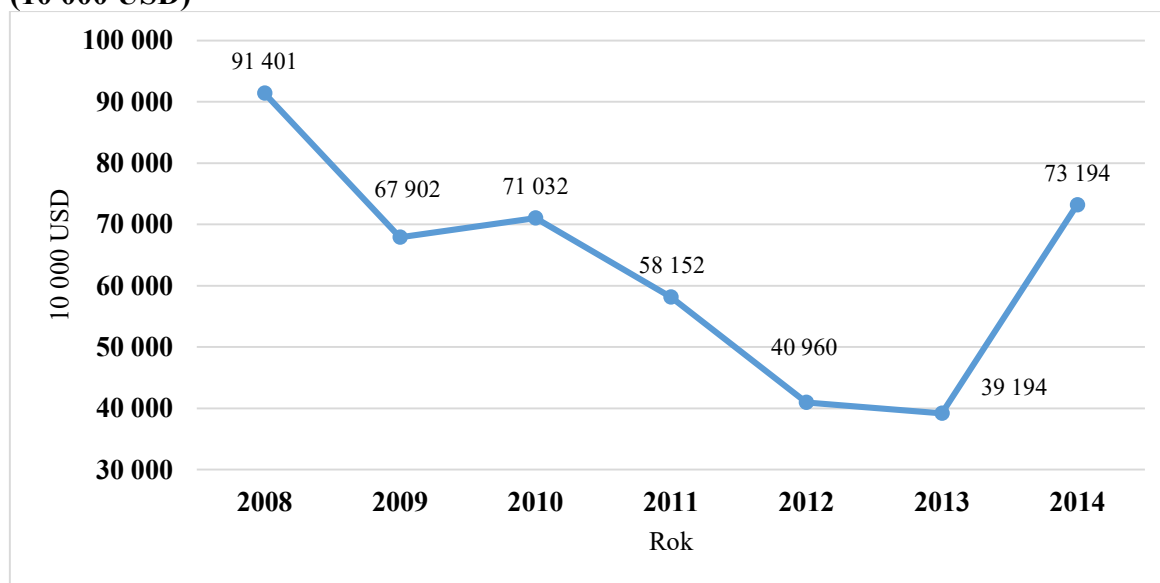
Francouzské FDI realizované v Číně v letech 2008 až 2014 znázorňuje graf 4.10. V roce 2008 činily tyto investice 587 mil. USD. Následující roky docházelo k jejich růstu až na nejvyšší úroveň v roce 2010, kdy objem francouzských investic v Číně byl ve výši 1 238 mil. USD. V roce 2011 došlo k jejich prudkému propadu na úroveň 768 mil. USD. Následující roky byl vývoj francouzských zahraničních investic kolísavý a jejich hodnota v roce 2014 činila přes 712 mil. USD.

Většina francouzských investic v Číně plyne do oblasti počítačů a elektroniky, profesionálních služeb a stavebnictví. V roce 2015 byla např. mezi francouzskou cementářskou společností Lafarge a čínskou společností Lafarge Shui On Cement uzavřena 10. největší akvizice v Číně, která dosáhla hodnoty 0,32 mld. USD.

4.3.3. Velká Británie

Velká Británie představuje dalšího významného obchodního partnera Číny ze zemí EU. V posledních letech se Čína stala největší destinací pro export britského zboží a zároveň zdrojem zahraničních investic. Masová urbanizace, rostoucí kupní síla a snaha čínské vlády vytvořit konkurenceschopnější ekonomiku založenou na znalostech a inovacích vytváří investiční příležitosti pro britské investory, přičemž bilaterální investiční vztahy upravuje dohoda z roku 1986.

Graf 4.11: Vývoj přímých zahraničních investic Velké Británie v Číně v letech 2008-2014 (10 000 USD)

Zdroj: National Bureau of Statistics of China (2016), vlastní úprava

Vývoj britských FDI realizovaných v Číně v letech 2008 až 2014 je znázorněn v grafu 4.11. Ve sledovaném období byl největší objem investic realizován v roce 2008, kdy hodnota britských zahraničních investic v Číně činila 914 mil. USD. Mezi lety 2008 a 2009 došlo k prudkému poklesu těchto investic na úroveň 679 mil. USD. Další rok došlo k mírnému nárůstu, avšak v dalších letech došlo k jejich poklesu až na hodnotu 391 mil. USD za rok 2013. V roce 2014 došlo k vysokému nárůstu britských investic v Číně, které činily 731 mil. USD.

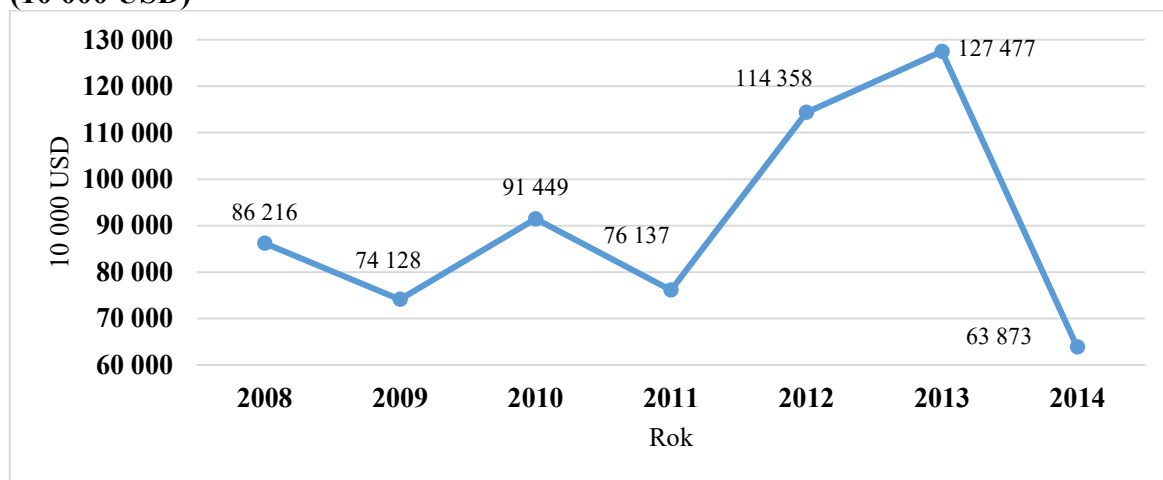
V letech 2000 až 2014 realizovaly britské společnosti řadu fúzí a akvizic v Číně. Nejvyššího objemu tyto M&A dosáhly v roce 2005, kdy jejich hodnota činila zhruba 4 500 mil. USD, přičemž největší počet uzavřených dohod o zahraničních M&A byl v roce 2007, kdy bylo celkem uzavřeno 42 dohod. V dalších letech docházelo k poklesu britských M&A, což bylo do jisté míry zapříčiněno také světovou hospodářskou a finanční krizí. Největší objem těchto realizovaných investic směřoval do oblasti nemovitostí, kde hodnota M&A v letech 2000 až 2015 činila 1 812 mil. USD. Na druhém místě se umístily profesionální služby

s investicemi ve výši 506 mil. USD a jako další se umístilo finanční odvětví, kde investice dosáhly hodnoty 500 mil. USD (Financial Times, 2015).

4.3.4. Nizozemsko

Po Německu je Nizozemsko druhým největším obchodním partnerem Číny v EU. Vzájemné investiční vztahy byly od roku 1987 upraveny bilaterální investiční dohodou, která byla v roce 2004 nahrazena novou. Vzájemné investice se v průběhu let zvyšovaly, což mělo také pozitivní dopad na tvorbu nových pracovních míst.

Graf 4.12: Vývoj nizozemských přímých zahraničních investic v Číně v letech 2008-2014 (10 000 USD)

Zdroj: National Bureau of Statistics of China (2016), vlastní úprava

Graf 4.12 vyjadřuje vývoj nizozemských zahraničních investic v Číně za období 2008 až 2014. V roce 2008 činily nizozemské investice v Číně přes 862 mil. USD, avšak následující rok došlo k jejich poklesu na hodnotu 741 mil. USD. Největší nárůst těchto investic byl zaznamenán mezi lety 2011 a 2012, kdy došlo k nárůstu investic o více než 382 mil. USD. V roce 2013 dosáhly nizozemské investice v Číně nejvyšší hodnoty za sledované období, kdy tyto zahraniční investice činily přes 1 274 mil. USD. Následující rok došlo k prudkému poklesu o více než polovinu na úroveň 638 mil. USD.

V současné době nizozemské firmy hledají příležitosti nejen v ekonomicky rozvinutých pobřežních oblastech, ale také v rychle se rozvíjejících západních částech země jako např. Sichuan a Chongqig, kde se nizozemské firmy zaměřují zejména na odvětví zemědělství, informační a komunikační technologie, energetiky, automobilového průmyslu, dopravy a logistiky. I přesto však největší objem investic plyne zejména do Pekingu, Šanghaje, Guangdongu a Jiangsu. V rámci sektorového zaměření největší objem investic směřuje do zemědělského a potravinářského odvětví, ale také do odvětví podnikatelských služeb.

Čína se stává strategickým trhem pro holandské firmy. V září 2014 v Číně působilo zhruba 636 firem, které zde měly přes 1 100 různých provozoven po celém území. Mezi nejvýznamnější strategické důvody pro expanzi holandských společností do Číny je předpoklad budoucího ekonomického rozvoje, velikost čínského trhu a zvyšující se požadavky čínských zákazníků.

4.4. Zhodnocení přínosů přímých zahraničních investic realizovaných v Číně na její socioekonomický rozvoj

V důsledku křehkosti světové ekonomiky, politické nejistoty pro investory a zvýšenými geopolitickými riziky došlo v roce 2014 ke značnému celosvětovému poklesu FDI ve výši 16 %. I přes tento pokles Čína poprvé překonala USA a stala se největším příjemcem zahraničních investic ve světě. To potvrzuje již dlouhodobý trend poklesu zahraničních investic plynoucích do vyspělých zemí a naopak nárůst FDI nejen do rozvojových států, ale také do rychle se rozvíjejících ekonomik jako je Čína, Jižní Afrika nebo Brazílie.

V roce 2001 se Čína stala novým členem WTO, což mělo pozitivní vliv na růst FDI. Příliv FDI do Číny v roce 2001 činil 46 878 mil. USD a do roku 2014 se tyto investice zvýšily o více než 2,5 krát na hodnotu 128 500 mil. USD. Obdobný trend byl zaznamenán také u zvláštního správního území Hongkongu, kde se investice zvýšily 3,5 krát za sledované období. V posledních letech se Čína stává významným světovým investorem, jejíž investice v zahraničí se v letech 2001 až 2014 zvýšily téměř o sedmnáctinásobek. Tento trend byl v uvedeném období zaznamenán nejen u zvláštního správního území Hongkongu a Macaa, ale také u provincie Tchaj-wan.

Index výkonnosti přílivu zahraničních investic Číny dosáhl největší hodnoty v roce 2008, kdy činil 1,0091, z čehož vyplývá, že Čína byla přitažlivá pro zahraniční investory. V následujících letech tento index pozvolna klesal až na hodnotu 0,8049 za rok 2014, což bylo způsobeno rychlejším růstem čínské ekonomiky oproti přílivu FDI do země. Ve sledovaném období naopak docházelo k růstu indexu výkonnosti odlivu zahraničních investic ze země, což značí, že se Čína pomalu stává významným zahraničním investorem ve světě.

Realizované fúze a akvizice v Číně v letech 2008 až 2014 měly kolísavý trend. Hodnota čistých tržeb těchto přeshraničních M&A v roce 2008 činila 17 475 mil. USD. V důsledku světové finanční a ekonomické krize v následujících letech došlo k poklesu realizovaných M&A a k oživení došlo až v letech 2013 a 2014, kdy přeshraniční M&A byly v hodnotě 52 415 mil. USD. V roce 2014 bylo nejvíce M&A realizováno v sektoru nemovitostí, kde jejich

hodnota dosáhla 4,31 mld. USD. Za rok 2015 bylo nejvíce dohod o M&A uzavřeno v oblasti počítačů a elektroniky, avšak dle celkové hodnoty realizovaných M&A se na prvním místě umístily holdingové společnosti a konglomeráty, kde přeshraniční M&A dosáhly hodnoty 10,4 mld. USD. V období 2008 až 2014 zároveň došlo nejen v Číně, ale také v Hongkongu a Tchaj-wanu k poklesu projektů na zelené louce.

Do roku 2010 největší objem zahraničních investic plynul do výrobního sektoru. Změna nastala další rok, kdy poprvé investice do sektoru služeb byly vyšší než investice realizované ve výrobním sektoru a tento trend pokračoval i v následujících letech. V roce 2015 již do sektoru služeb směřovalo více než 61 % z celkových zahraničních investic, čímž se Čína přibližuje vyspělým zemím. V rámci sekundárního sektoru byl největší přírůstek FDI zaznamenán u oblasti hornictví, kde se investice zvýšily o 54,1 %. Naopak k největšímu poklesu zahraničních investic došlo u výroby, u které se investice snížily o 12,3 %. V terciárním sektoru došlo k největšímu nárůstu investic u finančního zprostředkování, kde byl růst FDI ve výši 79,5 %, zatímco pokles zahraničních investic ve výši 44,6 % byl zaznamenán u řízení ochrany vodních zdrojů a životního prostředí.

Největším investorem v Číně je Hongkong s investicemi ve výši 92,67 mld. USD. Mezi další významné investory patří také Singapur, Tchaj-wan, Jižní Korea nebo Japonsko. Největšími zahraničními investory v Číně ze zemí EU jsou Německo, Francie, UK a Nizozemsko. Díky problému zhoršování životního prostředí v Číně má Německo dominantní postavení ve využívání zelených technologií a do budoucna zde je velký potenciál pro zahraniční investice v oblasti zdravotnictví z důvodu stárnutí čínské populace. V současné době je Německo zapojeno do významných technologických projektů v Číně a nevyužívá ji jen jako zdroj levné pracovní síly. Německé investice směřují zejména do automobilového a strojírenského průmyslu. V případě Francie spočívají dobré vztahy zejména ve spolupráci v oblasti jaderné energetiky a největší objem francouzských zahraničních investic plyne do zemědělského a potravinářského průmyslu, což je stejné také pro nizozemské investice v Číně. Investiční příležitosti v Číně spatřují také britští investoři, kteří se nejvíce zaměřují na nemovitosti a profesionální služby.

I přes zpomalení čínské ekonomiky v posledních pěti letech FDI i nadále rostou. Pro zahraniční investory zde existuje řada příležitostí zejména v klíčových odvětvích hospodářství, jako jsou služby či moderní výroba. V současné době Čína restrukturalizuje svůj průmyslový růstový model z modelu náročného na manuální práci směrem k modelu, který bude poháněn vyspělými technologiemi. Tato skutečnost nutí čínské výrobce investovat do nových inovací

a technologií a právě zámořské investice mohou být vhodným způsobem, jak toho dosáhnout. Významné příležitosti pro zahraniční investory v Číně vznikají také díky omezeným vládním výdajům v souvislosti s vysokým místním zadlužením a rychlé urbanizaci země.

Na základě rostoucích FDI do čínského sektoru služeb, můžeme konstatovat, že zahraniční investoři vnímají Čínu, jako trh konečného určení a nikoli pouze jako zdroj levné pracovní síly, jako tomu bylo v minulých letech. Nové příležitosti pro zahraniční investory v Číně vznikají také díky rostoucí střední třídě, s kterou se zvyšuje poptávka po zahraničním zboží, technologiích, know-how či kapitálu v sektoru služeb. V současné době se čínská vláda zaměřuje na vybudování čistější a zdravější společnosti, kde se nachází také prostor pro zahraniční investice zejména u projektů zaměřených na lepší pokrytí zdravotní péče, snížení dopadů na životní prostředí, bezpečnosti potravin, vzdělání či vytvoření sociální infrastruktury. Díky problému stárnutí populace se v budoucnu očekává růst poptávky po zdravotních službách a produktech pro léčbu chronických nemocí či zařízení pro péči o starší osoby, kde také vzniká prostor pro zahraniční investice.

Mezi největší problémy Číny i nadále patří zhoršující se stav životního prostředí. Němečtí investoři jsou v Číně zapojeni do významných projektů a řadí se mezi průkopníky ve využívání moderních technologií. Jejich hlavní snahou je využívat takové technologie, které zajistí snižování závislosti na fosilních palivech, a které budou šetrné k životnímu prostředí. Také investoři z Francie mají významné postavení na čínském trhu, co se týká ochrany životního prostředí a udržitelného rozvoje. Dalším významným problémem Číny je nedostatečná dopravní a energetická infrastruktura. V této oblasti dochází v posledních letech k navyšování zahraničních investic pocházejících především z Velké Británie. Vzhledem k postupnému zlepšování sociálně ekonomického stavu Číny a zaměření investic plynoucích ze zemí EU do Číny, můžeme konstatovat, že stanovená hypotéza je pravdivá a přímé zahraniční investice ze zemí EU přispívají k dalšímu socioekonomickému rozvoji a zvyšování životní úrovně v Číně.

V důsledku pokračujícího posunu čínské ekonomiky k ekonomice s vyšší přidanou hodnotou, můžeme konstatovat, že následující roky budou nabízet širokou škálu možností pro zahraniční investory v Číně.

5. Závěr

Počátek moderních dějin Číny lze datovat na začátek 20. století, kdy skončila vláda císařské dynastie. V té době však Čína nebyla připravena na klasickou demokracii a následující roky docházelo k neustálému boji o moc mezi dvěma hlavními rivaly. Těmito rivaly byli Čínská komunistická strana a Národní strana. Tento boj vyvrcholil 1. října 1949, kdy komunistická strana Číny vyhlásila Čínskou lidovou republiku. V čele tohoto nového státu vystupoval Mao Ce-tung, jehož hlavním cílem bylo vytvořit světový komunistický stát. Po jeho smrti v roce 1976 došlo k prudkému obratu čínské politiky ve snaze otevřít se zahraničním investorům a získat tak potřebný kapitál na modernizaci Číny. V nadcházejících letech byla realizována řada reforem v nejrůznějších oblastech a díky rychlému populačnímu růstu byla od roku 1980 uplatňována politika jednoho dítěte. I přes to je však Čína v současné době nejlidnatějším státem světa.

K rychlému ekonomickému rozvoji Číny v 90. letech 20. století přispěl také rozpad Sovětského svazu. Významný rok pro Čínu byl rok 1997, kdy Velké Británii vypršel pronájem Hongkongu, který se tak stal zvláštním správním územím Číny s vysokou mírou autonomie, ke kterému se v roce 1999 přidala také portugalská kolonie Macao. Hlavním cílem čínské vlády na počátku tisíciletí bylo vytvořit z Číny ekonomickou velmoc, k čemuž dopomohl také vstup Číny do Světové obchodní organizace v roce 2001. Následně docházelo k odstraňování obchodních bariér, růstu čínské střední třídy a vysokému nárůstu přímých zahraničních investic. I přes tyto pozitivní výsledky se Čína potýká s řadou problémů, jako je korupce, porušování lidských práv, cenzura internetu či zhoršující se životní prostředí.

V roce 2014 došlo k celosvětovému poklesu přímých zahraničních investic o 16 %. Tento pokles však zastírá významné teritoriální rozdíly, kdy dochází k poklesu přílivu přímých zahraničních investic do vyspělých a transformujících se ekonomik, zatímco příliv zahraničních investic do rozvojových zemí i nadále roste. V uvedeném roce do rozvojových zemí plynulo 55 % veškerých světových investic, což představovalo historicky nejvyšší úroveň 681 mld. USD. Zatímco byl v Latinské Americe zaznamenán pokles přílivu přímých zahraničních investic, v Asii byl zaznamenán jejich nárůst o 9 %. Největší objem těchto zahraničních investic plynul do Číny, která překonala USA a stala se s investicemi ve výši 129 mld. USD největším příjemcem přímých zahraničních investice na světě.

Oproti roku 2001 se příliv přímých zahraničních investic do Číny zvýšil o více než 2,5 krát, přičemž nárůstu u zvláštního správního území Hongkongu byl ještě vyšší. Do nedávna

plynul největší objem zahraničních investic do výrobního sektoru, což se změnilo v roce 2011, kdy poprvé nejvíce přímých zahraničních investic plynulo do sektoru služeb. Tato skutečnost vypovídá o tom, že zahraniční investoři začínají Čínu vnímat jako trh konečného určení a nikoli pouze jako zdroj levné pracovní síly. Mezi největší investory v Číně patří Hongkong, Singapur, Tchaj-wan či Jižní Korea. Ze zemí EU zde nejvíce investuje Německo, Francie, ale také Velká Británie a Nizozemsko, které se zaměřují např. na automobilový, zemědělský a potravinářský průmysl.

Jednotlivé členské státy Evropské unie mají již od 80. let 20. století uzavřené bilaterální investiční dohody s Čínou, které již neodpovídají současné situaci ve světě. Od Lisabonské smlouvy spadá problematika přímých zahraničních investic do výlučných pravomocí Evropské unie, a proto je od roku 2013 vyjednávána komplexní investiční dohoda s Čínou. Tato dohoda by měla zajistit liberalizaci investic a odstraňování bariér pro investory na obou stranách. Uzavření této dohody bude znamenat významný milník v mezinárodní investiční politice a umožní navýšení vzájemných investičních toků.

V současné době je Čína nejlidnatějším státem světa s populací 1,3 mld. lidí a tak jako ve vyspělých zemích se i v Číně začíná projevovat demografický problém stárnutí obyvatelstva. Dalším charakteristickým znakem Číny je rychlá urbanizace, kdy od roku 2011 žije více než 51 % obyvatel v městských oblastech. I přesto, že v posledních letech došlo ke zpomalení čínské ekonomiky, docházelo k postupnému nárůstu životní úrovně čínského obyvatelstva. Dalších pozitivních výsledků Čína dosahuje nejen v oblasti nezaměstnanosti, kde se míra nezaměstnanosti dlouhodobě pohybuje okolo 4 %, ale také ve zvyšování vládních výdajů na vědu a výzkum, kdy dosahuje mnohem lepších výsledků než např. Evropská unie, jako celek. Největším problémem Číny je zhoršování stavu životního prostředí, které se i přes přijaté opatření nedaří účinně zlepšovat.

Cílem diplomové práce bylo zhodnotit vývoj přímých zahraničních investic plynoucích do Číny ze zemí EU a ukázat jejich přínosy pro další sociálně ekonomický rozvoj Číny. Na základě provedené analýzy můžeme konstatovat, že Čína patří mezi největší příjemce přímých zahraničních investic na světě, které plynou zejména do sektoru služeb, čímž se přibližuje vyspělým ekonomikám. Postavení Číny roste také s ohledem na velikost jejich investovaných finančních prostředků v zahraničí. Na základě zlepšujícího se sociálně ekonomického stavu Číny a zacílení zahraničních investic ze zemí EU plynoucích do Číny můžeme potvrdit stanovenou hypotézu, že přímé zahraniční investice ze zemí EU přispívají k dalšímu sociálně ekonomickému rozvoji a zvyšování životní úrovně v Číně.

Seznam použité literatury

Knižní zdroje

BECKER Uwe, 2014. *The BRICs and Emerging Economies in Comparative Perspective: Political Economy, Liberalisation and Institutional Change*. 1. vydání. London: Routledge, 240 s. ISBN 978-0-415-84350-8.

CIHELKOVÁ, Eva, 2003. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 709 s. ISBN 80-7179-804-5.

DVOŘÁČEK, Jiří a kolektiv, 2006. *Společné a nadnárodní podniky*. 1. vydání. Praha: Oeconomica, 200 s. ISBN 80-245-1029-4.

DVOŘÁČEK, J. a P. SLUNČÍK, 2012. *Podnik a jeho okolí. Jak přežít v konkurenčním prostředí?* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 173 s. ISBN 978-80-7400-224-3.

FÜRST, Rudolf a kolektiv, 2011. *Vzestup Indie a Číny: Přichází asijské století?* 1. vydání. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 225 s. ISBN 978-80-86506-84-5.

JENÍČEK V. a FOLTÝN J, 2010. *Globální problémy světa – v ekonomických souvislostech*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 324 s. ISBN 978-80-7400-326-4.

JUREČKA V. a kolektiv, 2010. *Makroekonomie*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 336 s. ISBN 978-80-247-3258-9.

KALÍNSKÁ, Emilie a kolektiv, 2010. *Mezinárodní obchod ve 21. století*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 232 s. ISBN 978-80-247-3396-8.

KITAJ, Istorij, 1978. *Od nejstarších dob do současnosti*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Svoboda, 716 s. ISBN 25-080-78.

KUNEŠOVÁ, H., E. CIHELKOVÁ a kolektiv, 2006. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 319 s. ISBN 80-7179-455-4.

LIŠČÁK, Vladimír, 2002. *Čína*. 1. vydání. Praha: Libri, 223 s. ISBN 80-7277-109-4.

NÝVLTOVÁ R. a M. ŘEŽŇÁKOVÁ, 2007. *Mezinárodní kapitálové trhy. Zdroj financování*. 1. vydání. Praha: GRADA Publishing, 224 s. ISBN 978-80-247-1922-1.

PIKNEROVÁ, L., D. ŠANC a kolektiv, 2014. *Nové mocnosti globálního Jihu. Čína, Indie, Brazílie, Jihoafrická republika a Indonésie v mezinárodním systému*. 1. vydání. Praha: nakladatelství Dokořán, s.r.o., 262 s. ISBN 978-80-7363-679-1.

POLÁCH, Jiří, Josef DRÁBEK, Martina MERKOVÁ a Jiří POLÁCH Jr., 2012. *Reálné a finanční investice*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 280 s. ISBN 978-80-7400-436-0.

ŠTĚRBOVÁ, Ludmila a kolektiv, 2013. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 368 s. ISBN 978-80-247-4694-4.

WOKOUN, R., J. TVRDOŇ a kolektiv, 2010. *Přímé zahraniční investice a regionální rozvoj*. 1. vydání. Praha: Oeconomica, 204 s. ISBN 978-80-245-1736-0.

Elektronické zdroje

AKTUÁLNĚ, 2007. *Čína bojuje s pouští. Buduje velkou zelenou zed'*. [online]. 2007-07-02 [cit. 2016-03-31]. Dostupné z: <<http://zpravy.aktualne.cz/zahranici/cina-bojuje-s-pousti-buduje-velkou-zelenou-zed/r~i:article:454689/>>

BUSINESSINFO, 2015. *Čína: zahraniční obchod a investice*. [online]. 2015-06-01 [cit. 2015-12-30]. Dostupné z: <<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/cina-zahranicni-obchod-a-investice-19052.html#sec5>>

CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY, 2016a. *The world factbook - Brazil*. [online]. 2016-02-11 [cit. 2016-02-20]. Dostupné z: <<https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/br.html>>

CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY, 2016b. *The world factbook - China*. [online]. 2016-02-12 [cit. 2016-02-20]. Dostupné z: <<https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/ch.html>>

CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY, 2016c. *The world factbook - India*. [online]. 2016-02-11 [cit. 2016-02-20]. Dostupné z: <<https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/in.html>>

CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY, 2016d. *The world factbook - Russia*. [online]. 2016-02-12 [cit. 2016-02-20]. Dostupné z: <<https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/rs.html>>

CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY, 2016e. *The world factbook – South Africa*. [online]. 2016-02-11 [cit. 2016-02-20]. Dostupné z: <<https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/sf.html>>

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2011. *Přímé zahraniční investice za rok 2009*. [online]. 2011 [cit. 2015-04-19]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2009_CZ.pdf>

ČESKÉ NOVINY, 2015. *Čínské bezpečnostní síly zabily v Sin-ťiangu 17 Ujgurů*. [online]. 2015-11-18 [cit. 2016-03-26]. <<http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/cinske-bezpecnostni-sily-zabily-v-sin-tiangu-17-ujguru/1282837>>

DANĚ A ÚČETNICTVÍ, 2015. *Daňové prázdniny*. [online]. 2015 [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: <<http://www.daneaucetnictvi.com/dane/danove-prazdniny.htm>>

DEUTSCHE AUSLANDSHANDELSKAMMERN, 2015. *German Business in China 2015*. 2015 [cit. 2016-03-31]. Dostupné z: <http://china.ahk.de/fileadmin/ahk_china/Marktinfo/Studies/2015_BCS_China_Report_EN.pdf>

E15, 2014. *Čína odhalila další „špinavé“ tajemství: půlka podzemních vod je znečištěná*. [online]. 2014-04-23 [cit. 2016-03-30]. Dostupné z: <<http://zpravy.e15.cz/byznys/zemedelstvi/cina-odhalila-dalsi-spinave-tajemstvi-pulka-podzemnich-vod-je-znecistena-1079850>>

E15, 2015. *Vznikla Nová rozvojová banka, založily ji státy BRICS*. [online]. 2015-07-21 [cit. 2015-12-28]. Dostupné z: <<http://zpravy.e15.cz/byznys/finance-a-bankovnictvi/vznikla-nova-rozvojova-banka-zalozily-ji-staty-brics-1211738>>

E15, 2016. *Čína sází na elektromobily, mají napomoci snížit znečištění ovzduší*. [online]. 2016-01-14 [cit. 2016-03-30]. Dostupné z: <<http://zpravy.e15.cz/byznys/prumysl-a-energetika/cina-sazi-na-elektromobily-maji-napomoci-snit-znecisteni-ovzdusi-1261991>>

EPOCH TIMES, 2013. *Pitná voda v Číně je silně znečištěná, úřady však zůstávají v klidu*. 2013-04-06 [cit. 2016-03-30]. Dostupné z: <<http://www.epochtimes.cz/2013060421245/Pitna-voda-v-Cine-je-silne-znecistena-urady-vsak-zustavaji-v-klidu.html>>

EPOCH TIMES, 2014. *Znečištění dělá Peking téměř neobyvatelným pro lidské bytosti, uvádí studie*. [online]. 2014-12-30 [cit. 2016-03-30]. Dostupné z: <<http://www.epochtimes.cz/2014123022589/Znecisteni-dela-Peking-temer-neobyvatelnym-pro-lidske-bytosti-uvadi-studie.html>>

EUROPEAN COMMISSION, 2015. *Investment*. [online]. 2015-10-15 [cit. 2016-02-26]. Dostupné z: <<http://ec.europa.eu/trade/policy/accessing-markets/investment/>>

EUROPEAN COMMISSION, 2016. *China*. [online]. 2016-02-10 [cit. 2016-02-20]. Dostupné z: <<http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/china/>>

FEDERAL FOREIGN OFFICE, 2016. *China*. [online]. 2016 [cit. 2016-03-31]. Dostupné z: <http://www.auswaertiges-amt.de/EN/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Nodes/China_node.html>

FINANCIAL TIMES, 2015. *Chinese investment – is it good for Britain?* [online]. 2015 [cit. 2016-04-04]. Dostupné z: <<http://www.ft.com/intl/cms/s/0/77a66a76-7423-11e5-bdb1-e6e4767162cc.html#axzz44lilqgZu>>

FRANCE DIPLOMATIE, 2015. *Economic relations*. 2015-10-07 [cit. 2016-04-03]. Dostupné z: <<http://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files/china/france-and-china/economic-relations/>>

GLOBAL POLICY WATCH, 2015. *Chinese Government Issues 2015 Foreign Investment Catalogue*. [online]. 2015-03-24 [cit. 2016-01-10]. Dostupné z: <<http://www.globalpolicywatch.com/2015/03/chinese-government-issues-2015-foreign-investment-catalogue-effective-april-10-2015/>>

CHINA LAW INSIGHT, 2015. *The E.U.-China bilateral investment treaty*. [online]. 2015-05-20 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z: <http://www.chinalawinsight.com/2015/05/articles/corporate/foreign-investment/the-e-u-china-bilateral-investment-treaty/?utm_source=Mondaq&utm_medium=syndication&utm_campaign=View-Original>

CHINA EMBASSY, 2009. *Správní rozdělení Číny*. [online]. 2009-06-02 [cit. 2016-03-26]. Dostupné z: <<http://www.chinaembassy.cz/cze/zgsk/t126978.htm>>

IDNES, 2009. *Tibet 50 let od povstání: proč jsou vztahy s Čínou stále na bodu mrazu?* [online]. 2009-03-10 [cit. 2016-03-25]. Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/tibet-50-let-od-povstani-proc-jsou-vztahy-s-cinou-stale-na-bodu-mrazu-1pz-/zahranicni.aspx?c=A090310_111337_zahranicni_zra>

INVESTOPEDIA, 2015. *Brazil, Russia, India And China – BRIC*. [online]. 2015 [cit. 2015-12-28]. Dostupné z: <<http://www.investopedia.com/terms/b/bric.asp>>

INTERNATIONAL CHAMBER OF COMMERCE, 2011. *Open Markets Index*. [online]. 2011 [cit. 2015-12-29]. Dostupné z: <[http://www.iccwbo.org/Data/Documents/Global-Influence/G20/Products/2011-Open-Markets-Index-\(OMI\)-pdf/](http://www.iccwbo.org/Data/Documents/Global-Influence/G20/Products/2011-Open-Markets-Index-(OMI)-pdf/)>

INTERNATIONAL CHAMBER OF COMMERCE, 2013. *Open Markets Index*. [online]. 2013 [cit. 2015-12-29]. Dostupné z: <[http://www.iccwbo.org/Data/Documents/Global-Influence/G20/Products/2013-Open-Markets-Index-\(OMI\)-low-resolution-pdf/](http://www.iccwbo.org/Data/Documents/Global-Influence/G20/Products/2013-Open-Markets-Index-(OMI)-low-resolution-pdf/)>

INTERNATIONAL CHAMBER OF COMMERCE, 2015. *Open Markets Index*. [online]. 2015 [cit. 2015-12-29]. Dostupné z: <<http://www.iccwbo.org/Global-influence/G20/Reports-and-Products/ICCs-OPEN-MARKETS-INDEX-3RD-EDITION-2015/>>

INVESTIČNÍ POBÍDKY, 2012. *Odpočty na výzkum a vývoj*. [online]. 2012 [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: <<http://www.investicnipobidky.cz/podpora-vyzkumu-a-vyvoje-investicni-pobidky>>

KONINKRIJK DER NEDERLANDEN, 2013. *Trade and Investment Relations Between the Netherlands and China 2013*. [online]. 2013 [cit. 2016-04-03]. Dostupné z: <<http://china.nlabassade.org/binaries/content/assets/postenweb/c/china/zaken-doen-in-china/trade-relations-nl-and-cn-may-2013.pdf>>

KONINKRIJK DER NEDERLANDEN, 2014. *Dutch Business in China: State of Play*. [online]. 2014 [cit. 2016-04-03]. Dostupné z: <<http://china.nlabassade.org/binaries/content/assets/postenweb/c/china/zaken-doen-in-china/2014/dutch-business-survey-2014.pdf>>

KORUPCE, 2015. *Index CPI a BPI*. [online]. 2015 [cit. 2015-12-29]. Dostupné z: <<http://www.korupce.cz/cz/zahranicni-spoluprace/index-cpi-bpi/index-cpi-a-bpi-105998/>>

KPMG, 2015. *China Outlook 2015*. [online]. 2015-01-29 [cit. 2016-03-26]. Dostupné z: <<http://www.kpmg.com/ES/es/Internacionalizacion-KPMG/Documents/China-Outlook-2015.pdf>>

KPMG, 2016. *China Outlook 2016*. [online]. 2016-03-02 [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: <<http://www.kpmg.com/CN/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Documents/china-outlook-2016-v1.pdf>>

MINISTRY OF COMMERCE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA, 2015. *Foreign investment policy system in China*. [online]. 2015 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z: <http://www.china.org.cn/living_in_china/abc/2009-07/15/content_18141137.htm>

MINISTRY OF COMMERCE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA, 2016. *Statistics of FDI in China in January – December 2015*. [online]. 2016-01-22 [cit. 2016-03-29]. Dostupné z: <<http://english.mofcom.gov.cn/article/statistic/foreigninvestment/201602/20160201260821.shtml>>

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2014. *MPO a CzechInvest doplňují informace ohledně významu zahraničních investic v ekonomice České republiky*. [online]. 2014 [cit. 2016-02-28]. Dostupné z: <<http://www.mpo.cz/dokument151409.html>>

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY, 2015. *Čína* [online]. 2015 [cit. 2016-03-26]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/cina/ekonomika/investicni_klima.html>

MOJE INVESTICE, 2016. *Co je základem investování?* [online]. 2016 [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <<http://www.mojeinvestice.cz/Guide/Page/4>>

MONDAQ, 2015. *China: Negotiations for the EU-China Bilateral Investment Treaty for trade and investment.* [online]. 2015-05-25 [cit. 2015-12-30]. Dostupné z: <<http://www.mondaq.com/x/399714/international+trade+investment/Negotiations+for+the+E+UChina+Bilateral+Investment+Treaty+for+trade+and+investment>>

NATIONAL BUREAU OF STATISTICS OF CHINA, 2016. *National Data.* [online]. 2016 [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: <<http://data.stats.gov.cn/english/easyquery.htm?cn=C01>>

OCHRANA PŮDY, 2014. *Čína: nadměrné užívání hnojiv ničí zemědělství i životní prostředí.* [online]. 2014-09-08 [cit. 2016-03-29]. Dostupné z: <<http://www.ochrana-pudy.cz/hrozby-pro-pudu/kontaminace/cina-nadmerne-uzivani-hnojiv-nici-zemedelstvi-i-zivotni-prostredi/2014/09/08/>>

ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT, 2016a. *Air and climate.* [online]. 2016 [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: <<https://data.oecd.org/air/air-and-ghg-emissions.htm>>

ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT, 2016b. *Research and development (R&D).* [online]. 2016 [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: <<https://data.oecd.org/rd/gross-domestic-spending-on-r-d.htm>>

PROKOP, F, 2015. *Budou země BRIC ekonomickými tygry? Možná ano, spíše ne ...* [online]. 2015-01-21 [cit. 2015-12-28]. Dostupné z: <<http://ekonomika.eurozpravy.cz/svet/111497-budou-zeme-bric-ekonomickymi-tygry-mozna-ano-spise-ne/>>

SIMMONS & SIMMONS ELEXICA, 2016. *Status of the new Foreign Investment Law.* [online]. 2016-01-27 [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: <<http://www.elexica.com/en/legal-topics/commercial/27-status-of-the-new-foreign-investment-law>>

SKADDEN, 2015. *China's MOFCOM Aims to Fundamentally Change the Legal Landscape on Foreign Investments.* [online]. 2015 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z: <<https://www.skadden.com/insights/chinas-mofcom-aims-to-fundamentally-change-the-legal-landscape-on-foreign-investments>>

SPIEGELER, 2015. *China's new Foreign Direct Investment Policy – Investing in China.* [online]. 2015-01-08 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z: <<http://spiegeler.com/chinas-new-foreign-direct-investment-policy-investing-in-china/>>

SQUIRE PATTON BOGGS, 2015. *Radical Changes for Foreign Investment in China are on Their Way*. [online]. 2015 [cit. 2015-12-30]. Dostupné z: <<http://www.squirepattonboggs.com/~media/files/insights/publications/2015/02/radical-changes-for-foreign-investment-in-china-are-on-their-way/radicalchangesforforeigninvestmentinchina.pdf>>

STATISTA, 2016. *Number of enterprises in China receiving foreign direct investment in 2015, by sector*. [online]. 2016 [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <<http://www.statista.com/statistics/257084/enterprises-established-with-foreign-direct-investment-in-china-by-sector/>>

SYROVÁTKA, Miroslav, 2008. *Jak (ne)měřit kvalitu života. Kritické pohledy na index lidského rozvoje*. [online]. 2008 [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: <<https://mv.iir.cz/article/view/286/292>>

THE HERITAGE FOUNDATION, 2011. *2011 Index of Economic Freedom*. [online]. 2011 [cit. 2015-12-28]. Dostupné z: <http://www.heritage.org/Index/pdf/2011/Index2011_Full.pdf>

THE HERITAGE FOUNDATION, 2012. *2012 Index of Economic Freedom*. [online]. 2012 [cit. 2015-12-28]. Dostupné z: <http://www.heritage.org/index/pdf/2012/book/index_2012.pdf>

THE HERITAGE FOUNDATION, 2013. *2013 Index of Economic Freedom*. [online]. 2013 [cit. 2015-12-28]. Dostupné z: <http://www.heritage.org/index/pdf/2013/book/index_2013.pdf>

THE HERITAGE FOUNDATION, 2014. *2014 Index of Economic Freedom*. [online]. 2014 [cit. 2015-12-28]. Dostupné z: <http://www.heritage.org/index/pdf/2014/book/index_2014.pdf>

THE HERITAGE FOUNDATION, 2015. *2015 Index of Economic Freedom*. [online]. 2015 [cit. 2015-12-28]. Dostupné z: <<http://www.heritage.org/index/pdf/2015/book/Highlights.pdf>>

TRANSPARENCY INTERNATIONAL, 2013. *Corruption perceptions index 2012*. [online]. 2013 [cit. 2015-12-29]. Dostupné z: <<https://www.transparency.org/cpi2012/results>>

TRANSPARENCY INTERNATIONAL, 2014. *Corruption perceptions index 2013*. [online]. 2014 [cit. 2015-12-29]. Dostupné z: <<https://www.transparency.org/cpi2013/results>>

TRANSPARENCY INTERNATIONAL, 2015. *Corruption perceptions index 2014*. [online]. 2015 [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: <<https://www.transparency.org/cpi2014/results>>

TRANSPARENCY INTERNATIONAL, 2016. *Corruption perceptions index 2015*. [online]. 2016 [cit. 2016-02-25]. Dostupné z: <<http://www.transparency.org/cpi2015#results-table>>

UNCTAD, 2015a. *Foreign direct investment: Inward and outward flows and stock, annual, 1980-2014*. [online]. 2015-10-02 [cit. 2016-03-26]. Dostupné z: <<http://unctadstat.unctad.org/wds/TableView/tableView.aspx>>

UNCTAD, 2015b. *Gross domestic product: Total price and per capita, current and constant (2005) prices, annual, 1970-2014*. [online]. 2015-08-04 [cit. 2016-03-26]. Dostupné z: <<http://unctadstat.unctad.org/wds/TableView/tableView.aspx?ReportId=96>>

UNCTAD, 2015c. *World Investment Report 2015*. [online]. 2015 [cit. 2015-12-29]. Dostupné z: <http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2015_en.pdf>

UNCTAD, 2016. *International Investment Agreements Navigator*. [online]. 2016 [cit. 2016-04-03]. Dostupné z: <<http://investmentpolicyhub.unctad.org/IIA/CountryBits/42#iiaInnerMenu>>

UNITED NATIONS DEVELOPMENT PROGRAMME, 2013. *Human Development Report 2013*. [online]. 2013 [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: <http://hdr.undp.org/sites/default/files/reports/14/hdr2013_en_complete.pdf>

UNITED NATIONS DEVELOPMENT PROGRAMME, 2014. *Human Development Report 2014*. [online]. 2014 [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: <<http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr14-report-en-1.pdf>>

UNITED NATIONS DEVELOPMENT PROGRAMME, 2015. *Human Development Report 2015*. [online]. 2015 [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: <http://hdr.undp.org/sites/default/files/2015_human_development_report_1.pdf>

VRUBELOVÁ, Jana, 2015. *Znečištěná Čína otáčí. Chce méně betonu a více orné půdy*. [online]. 2015-02-23 [cit. 2016-03-26]. Dostupné z: <http://www.lidovky.cz/znecestena-cina-otaci-chce-mene-betonu-a-vice-orne-pudy-ppl-/zpravy-svet.aspx?c=A150223_134546_ln_zahranici_msl>

WORLD BANK GROUP, 2015. *Doing Business 2015. Going Beyond Efficiency*. [online]. 2015 [cit. 2015-12-28]. Dostupné z: <<http://www.doingbusiness.org/~media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/Annual-Reports/English/DB15-Full-Report.pdf>>

WORLD BANK GROUP, 2016a. *GDP at market prices (current US\$)*. [online]. 2016 [cit. 2016-03-26]. Dostupné z: <<http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD>>

WORLD BANK GROUP, 2016b. *GDP growth (annual %)*. [online]. 2016 [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: <<http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?page=1>>

WORLD BANK GROUP, 2016c. *GDP per capita (current US\$)*. [online]. 2016 [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: <<http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?page=1>>

WORLD TRADE ORGANIZATION, 2016. *Parties, observers and accessions*. [online]. 2016 [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: <https://www.wto.org/english/tratop_e/gproc_e/memobs_e.htm>

Seznam zkratek

AD – Agregátní poptávka

AIIB – Asijská banka pro investice do infrastruktury

BRIC – Seskupení zemí Brazílie, Rusko, Indie a Čína

BRICS – Seskupení zemí Brazílie, Rusko, Indie, Čína a Jižní Afrika

CETA – Komplexní hospodářská a obchodní dohoda

ČNB – Česká národní banka

ČR – Česká republika

EHS – Evropské hospodářské společenství

EK – Evropská komise

EU – Evropská unie

EUROSTAT – Evropský statistický úřad

ES – Evropské společenství

ETDZ – Ekonomická a technologická rozvojová zóna

FDI – Přímé zahraniční investice

FTZ – Zóna volného obchodu

GATS – Všeobecná dohoda o obchodu se službami

GPA – Dohoda o vládních zakázkách

HDI – Index lidského rozvoje

HDP – Hrubý domácí produkt

HNP – Hrubý národní produkt

HTDZ – Národní high-tech průmyslové a vývojové parky

IMF – Mezinárodní měnový fond

ISDS – Doložka řešení sporů mezi státem a investorem

KMT – Národní strana

KS Číny – Čínská komunistická strana

M&A – Fúze a akvizice

NDB – Nová rozvojová banka

OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

OSN – Organizace spojených národů

PB – Platební bilance

SCM – Dohoda o subvencích a vyrovnávacích opatření

SEZ – Zvláštní ekonomická zóna

TNC – Nadnárodní společnosti

TRIMS – Dohoda o investičních opatřeních souvisejících s obchodem

TTIP – Transatlantické obchodní a investiční partnerství

UK – Velká Británie

UNCTAD – Konference OSN o obchodu a rozvoji

UNDP – Rozvojový program OSN

USA – Spojené státy americké

WB – Světová banka

WTO – Světová obchodní organizace

Seznam symbolů

Δ – Změna

σ – Směrodatná odchylka

σ^2 – Rozptyl

$E(r)$ – Očekávaná míra výnosu

FDI_i – Přímé zahraniční investice daného státu

FDI_w – Přímé zahraniční investice celého světa

HDP_i – Hrubý domácí produkt daného státu

HDP_w – Hrubý domácí produkt celého světa

I – Celkové investice

IFK – Fixní kapitál

I_{PER} – Index výkonnosti

k – investiční multiplikátor

MPS – Mezní sklon k úsporám

N – Počet možných výsledků

P_i – Pravděpodobnost

r_i – Prognózované hodnoty výnosových měr

Y – Důchod

Z – Stav zásob

Seznam grafů

Graf 3.1: Deset zemí s největším přílivem přímých zahraničních investic v letech 2013 a 2014 (mld. USD)

Graf 3.2: Příliv přímých zahraničních investic do zemí BRICS v letech 2005-2014 (mil. USD)

Graf 4.1: Vývoj čínské populace dle věkové skladby v letech 2010-2014

Graf 4.2: Vládní výdaje na vědu a výzkum v Číně v letech 2009-2014 (% HDP)

Graf 4.3: Emise skleníkových plynů v Číně v letech 2007-2012 (tun/obyvatele)

Graf 4.4: Příliv přímých zahraničních investic Číny dle odvětví v letech 2011-2015 (%)

Graf 4.5: Hodnota přímých zahraničních investic v nefinančním sektoru v Číně za rok 2015 (mld. CNY)

Graf 4.6: Největší investoři v Číně za rok 2015 (mld. USD)

Graf 4.7: Hodnota fúzí a akvizic realizovaných v Číně v letech 2013 a 2014 dle jednotlivých sektorů (mld. USD)

Graf 4.8: Vývoj německých přímých zahraničních investic v Číně v letech 2008-2014 (10 000 USD)

Graf 4.9: Vývoj počtu německých firem v Číně v letech 2012-2015

Graf 4.10: Vývoj francouzských přímých zahraničních investic v Číně v letech 2008-2014 (10 000 USD)

Graf 4.11: Vývoj přímých zahraničních investic Velké Británie v Číně v letech 2008-2014 (10 000 USD)

Graf 4.12: Vývoj nizozemských přímých zahraničních investic v Číně v letech 2008-2014 (10 000 USD)

Seznam tabulek

Tabulka 2.1: Index vnímání korupce u vybraných států za rok 2015

Tabulka 3.1: Hodnocení Číny a Hongkongu dle indexu snadnosti podnikání 2015

Tabulka 3.2: Vývoj indexu otevřenosti trhu Číny a Hongkongu

Tabulka 3.3: Index ekonomické svobody Číny a Hongkongu v letech 2011-2015

Tabulka 3.4: Index vnímání korupce Číny a Hongkongu v letech 2012-2015

Tabulka 3.5: Vývoj podílu sektorů na přímých zahraničních investicích (2005-2014)

Tabulka 3.6: Základní ekonomické indikátory zemí BRICS za rok 2015

Tabulka 3.7: Toky přímých zahraničních investic ve světě v letech 2005-2014 (mil. USD)

Tabulka 4.1: Hrubý domácí produkt, ekonomický růst a HDP/osobu Číny v letech 2010-2014

Tabulka 4.2: Hrubý domácí produkt, ekonomický růst a HDP/osobu největších ekonomik světa za rok 2014

Tabulka 4.3: Index lidského rozvoje Číny v letech 2012-2014

Tabulka 4.4: Vývoj čínské populace v letech 2010-2014 (1 000 osob)

Tabulka 4.5: Zaměstnanost v Číně dle vybraných kategorií v letech 2010-2014 (1 000 obyvatel)

Tabulka 4.6: Délka dopravní a energetické infrastruktury v Číně v letech 2008-2014 (10 000 km)

Tabulka 4.7: Příliv přímých zahraničních investic do Číny v letech 2001-2014 (mil. USD)

Tabulka 4.8: Odliv přímých zahraničních investic z Číny v letech 2001-2014 (mil. USD)

Tabulka 4.9: Stav přímých zahraničních investic v Číně 1990, 2000, 2014 (mil. USD)

Tabulka 4.10: Výsledky výpočtu Indexu výkonnosti přílivu FDI do Číny v letech 2008-2014

Tabulka 4.11: Výsledky výpočtu Indexu výkonnosti odlivu FDI z Číny v letech 2008-2014

Tabulka 4.12: Růst přílivu přímých zahraničních investic Číny v sekundárním a terciárním sektoru za rok 2014 (%)

Tabulka 4.13: Hodnota přeshraničních fúzí a akvizic v Číně v letech 2008-2014 (čisté tržby v mil. USD)

Tabulka 4.14: Realizované fúze a akvizice v Číně za rok 2015 dle jednotlivých sektorů

Tabulka 4.15: Hodnota ohlášených projektů na zelené louce v Číně v letech 2008-2014 (mil. USD)

Tabulka 4.16: Nejvýznamnější investoři ze zemí EU v Číně v letech 2008-2014 (10 000 USD)

Seznam obrázků

Obrázek 2.1: Finanční životní cyklus přímé zahraniční investice

Obrázek 2.2: Lokalizační faktory přímých zahraničních investic

Obrázek 2.3: Magický trojúhelník investování

Obrázek 2.4: Základní členění investičních pobídek

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 22. dubna 2016

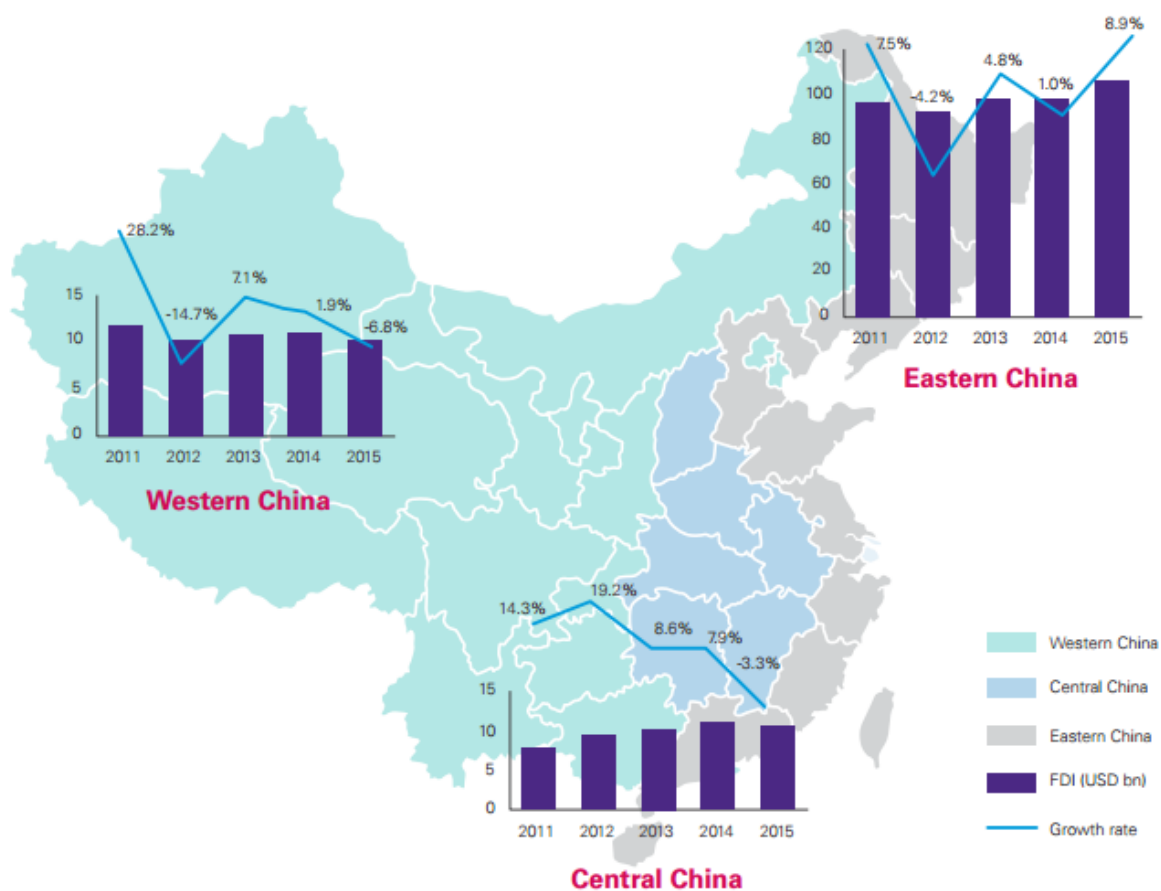
Gruchová Silvie
.....

Seznam příloh

Příloha č. 1: Objem a tempo růstu přímých zahraničních investic v Číně v letech 2011-2015 dle jednotlivých teritorií

Příloha č. 2: Údaje potřebné pro výpočet Indexu výkonnosti přílivu a odlivu FDI Číny v letech 2008-2014

Příloha č. 1: Objem a tempo růstu přímých zahraničních investic v Číně v letech 2011-2015 dle jednotlivých teritorií

Zdroj: China Outlook (2016, s. 42)

Příloha č. 2: Údaje potřebné pro výpočet Indexu výkonnosti přílivu a odlivu FDI Číny v letech 2008-2014

Tabulka: Vývoj hrubého domácího produktu Číny v letech

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Čína	4 547 277	5 105 458	5 949 785	7 314 444	8 229 447	9 181 204	10 066 674
Hongkong	219 279	214 048	228 639	248 514	262 630	274 027	288 695
Macao	20 731	21 313	28 360	36 635	42 981	51 753	54 677
Tchaj-wan	417 038	392 106	446 141	485 671	495 919	511 279	529 660
Celý svět	63 113 075	59 884 332	65 429 984	72 442 602	73 699 292	75 641 052	77 450 910

Zdroj: UNCTAD (2015b), vlastní úprava

Tabulka: Příliv přímých zahraničních investic do Číny v letech 2008-2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Čína	108 312	95 000	114 734	123 985	121 080	123 911	128 500
Hongkong	58 315	55 535	70 541	96 581	70 180	74 294	103 254
Macao	2 591	852	2 831	726	3 894	4 513	3 046
Tchaj-wan	5 432	2 805	2 492	-1 957	3 207	3 598	2 839
Celý svět	1 489 732	1 186 513	1 328 215	1 564 935	1 403 115	1 467 149	1 228 283

Zdroj: UNCTAD (2015a), vlastní úprava

Tabulka: Odliv přímých zahraničních investic z Číny v letech 2008-2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Čína	55 910	56 530	68 811	74 654	87 804	101 000	116 000
Hongkong	48 379	59 202	86 247	96 341	83 411	80 773	142 700
Macao	-83	-11	-441	120	469	795	462
Tchaj-wan	10 287	5 877	11 574	12 766	13 137	14 285	12 697
Celý svět	1 693 969	1 101 335	1 366 152	1 587 601	1 283 653	1 305 857	1 354 337

Zdroj: UNCTAD (2015a), vlastní úprava